

PANDEMIJA
HUMANIZAM
HUMANITET

Akademске године
2019./20.
и
2020./21.

God. VI i VII
8. i 9. br.

HUMANIST

Časopis studenata
Filozofskog fakulteta u Splitu

ČASOPIS STUDENATA FILOZOFSKOG FAKULTETA U SPLITU

HUMANIST 8.i9. broj

HUMANIST

Časopis studenata Filozofskog fakulteta u Splitu

PANDEMIJA – HUMANIZAM – HUMANITET

Akademске godine 2019./20. i 2020./21.

God. VI i VII

8./9. br.

ISSN: 1849-5834

Glavni i odgovorni urednici

Stipe Balajić, Marijana Erstić

Uredništvo

Stipe Balajić, Petar Bogić, Kristina Granić, Nikolina Grizelj, Nikola Radoš

Lektori za hrvatski/engleski/njemački jezik

Anđela Milinović-Hrga/Ana Bakušan/Marijana Erstić, Christopher Henning

Savjetnice

Ina Reić Ercegovac, Marijana Erstić, Morana Koludrović

Slika na omotu

Sara Radovančić: *Maska*

Grafička obrada

Marijana Erstić

Napomena

Pojedini tekstovi sadrže mišljenje svakog pojedinog autora i ne predstavljaju nužno mišljenje i stajalište drugih autora i/ili urednika ovog časopisa.

HUMANIST

Časopis studenata Filozofskog fakulteta u Splitu

PANDEMIJA – HUMANIZAM – HUMANITET

**ak. godine
2019./20.
2020./21.**

8./9. br.

POGLAVLJA

RIJEČ UREDNIŠTVA

Stipe Balajić	7
---------------------	---

UVODNI RAZGOVOR

Vanessa Kamić	8
---------------------	---

LIKOVNI RADOVI NA TEMU – PANDEMIJA – HUMANIZAM – HUMANITET

Anita Bodrožić/Petra Brko/Ana Jukić/Sara Radovančić/Iris Boškin	13
---	----

KNJIŽEVNI KUTAK

Nikolina Grizelj/Karla Batoz/Stipe Balajić/Karla Polić/Kristina Granić	17
--	----

PANDEMIJA – HUMANIZAM – HUMANITET I NJEMAČKA KNJIŽEVNOST

Mario Kuzmić/Stipe Balajić	30
----------------------------------	----

ESEJI

Nikola Radoš/Dora Vuleta	35
--------------------------------	----

UMJETNOST

Dorotea Korda/Petra Vuković/Dora Vuleta	49
---	----

PRIKAZI

FILM I ZNANOST O KNJIŽEVNOSTI

Marina Rančić/Christopher Henning	85
---	----

ODGOJNO-OBRAZOVNA PRAKSA, MEĐUNARODNA SURADNJA

GOSTUJUĆA PREDAVANJA I FESTIVAL ZNANOSTI

Jagoda Granić/Marijana Alujević/Marijana Erstić/Petar Bogić/Katarina Rako/Marina Rančić/Christopher Henning/Tonča Jukić /Zorana Šuljug Vučica/Mila Bulić	91
--	----

RAZGOVORI

Kristina Granić/Stipe Balajić	122
-------------------------------------	-----

EKSURZIJE I RADIONICE

Danijela Bilonić/Antonia Horlacher	132
--	-----

AUTORICE I AUTORI	142
-------------------------	-----

Riječ uredništva

Dragi čitatelji,

pred vama je dvobroj našeg časopisa *Humanist*, koji izdaju studenti Filozofskog fakulteta u Splitu. Ovog puta ta uloga pripala trojici studenata, Petru Bogiću, Nikoli Radošu i Stipi Balajiću te jednoj studentici germanistike Kristini Granić, a pod mentorstvom profesorice s Odsjeka za njemački jezik i književnost, izv. prof. dr. sc. Marijane Erstić te uz podršku prodekanice za nastavu izv. prof. dr. sc. Ine Reić Ercegovac.

Nadamo se da nam nećete zamjeriti što smo mi, mladi germanisti, „okupirali“ uredništvo ovog hvalevrijednog projekta, ali s obzirom na to da je na Filozofskom fakultetu u Splitu Odsjek za njemački jezik i književnost pokrenut akademске godine 2018./2019., htjeli smo vas na samom početku svojim entuzijazmom uvjeriti u vlastitu predanost radu na ovom časopisu.

Tema je dvobroja časopisa *Pandemija – Humanizam – Humanitet* te ćeće poglavito čitati o temama povezanim s trenutnom situacijom, ali kroz poseban spektar književnih, esejskih i filozofskih tekstova te prijevoda.

Pozornost smo dali i ostalim odsjecima Filozofskog fakulteta u Splitu, pišući o važnim događajima, radionicama, zbivanjima, a sve kako biste vi, budući čitatelji, dobili uvid u jako živopisan rad studenata na projektima koje FFST pokreće, a među kojima je i *Humanist*.

Drugi je, a možda i najvažniji, cilj ovog časopisa, vama čitateljima kroz odabrane tekstove poslati određene životne i osobne poruke kako biste sutra bili (još) bolji ljudi, ali i kako biste svaku životnu i društvenu nedaću, kao i ovu trenutnu, prihvatali ljudski i kako vas ona ne bi pokorila ili obeshrabrilna, već učinila boljima.

Ostavljamo vas da uživate u temama koje smo vam priredili na stranicama časopisa koji je pred vama, šaljući vam pozdrav uz citat velikog predstavnika francuskog romantizma, Victora Hugoa: „Čak i najtamnija noć završava svitanjem.“

Stipe Balajić

Uvodni razgovor

HUMANIST

PANDEMIJA – HUMANIZAM – HUMANITET

UTJECAJ EPIDEMIJE NA MLADE

Vanessa Kamić

Godina možda i nije krenula onako kako su mnogi očekivali. Pandemija nas je još jedan put zatvorila u naše domove ostavljući tišinu i strah na ulicama. Znali smo od početka da nas neće napustiti preko noći. Međutim, ubrzo smo se zajedno počeli navikavati na novonastalu situaciju. Ipak, s njome su se javile i neke nove nuspojave.

Život u doba društvenih mreža u mnogome je čovjeku olakšao svakodnevnicu. Tko zna koliko bi nam uopće vremena trebalo da shvatimo kako se nalazimo u pandemiji da nije njih. S druge strane, vidljivo je kako su one bitno utjecale i na život mladih ljudi. Više ne možemo ni zamisliti da imamo prijatelja kojega ne bismo mogli kontaktirati u bilo kojem trenutku. Isto tako, nije nam potrebno potruditi se da bismo saznali nešto novo jer su sve informacije nadohvat ruke. Bile one dobre ili loše. Spojimo li te dvije „pandemije“, jasno je da postoji i skupina (mladih) ljudi koja će time biti bitno pogodena. Mislim da već shvaćate o čemu govorim. U vremenu kada nam se nalaze

da ostanemo kod kuće kako bismo sačuvali svoje zdravlje te zdravlje bližnjih, nalaže nam se da se distanciramo, dakle, od članova obitelji i prijatelja. Time bilo kakvo rukovanje postaje nemoralan čin. Neka istraživanja pokazala su da iskren zagrljaj može proizvesti hormon oksitocin koji onda ima terapeutski učinak na tijelo i um. Vjerujem da je ljubav najbolji lijek. Ne znam kada ste vi posljednji put imali prilike nekoga zagrliti, ali moram priznati da svaki put kada se svjesno odlučim na takvo djelo, tijelo nakon toga osjeti grižnju savjesti, a um dalje postavlja pitanje: jesam li ugrozila ovu osobu? Ne smijem ovo ponoviti. I tako se već godinu dana trudimo kontrolirati emocije i dodire u javnosti.

Desocijalizacija je stvorila jaz i za mene. Studentica sam druge godine i obje sam većinski provela u virtualnoj učionici. Tako veći dio svojih kolega poznajem tek po imenu i boji kružića koja im je dodijeljena u aplikaciji. Po povratku u rodni grad primijetila sam znatnu promjenu na osobama koje su se povukle u sebe, što nije začuđujuće. Riječ je o vrlo društvenim osobama, kao i o sportašima kojima je sada zabranjeno biti ono što jesu.

Smatram kako je važno da pogotovo mlade osobe imaju prostora i mogućnosti razvijati sebe i svoje talente. Na nama svijet ostaje, ili barem tako kažu. Svatko od nas može utjecati na promjene u svijetu, samo ako dovoljno vjeruje u sebe i svoje sposobnosti. To su činjenice. Zato iskreno vjerujem da je iz svega, pa i iz ove situacije moguće izvući najbolje.

Da bih vam to dokazala, porazgovarala sam s dvoje predivnih mladih ljudi za koje smatram kako mogu biti inspiracija ne samo mladima, već svakoj dobi. Riječ je o dvijema dušama koje unose pozitivu gdje god da se pojave. Njihov najveći napredak dogodio se upravo za vrijeme karantene. Oni su odlučili podijeliti svoje talente s ostatkom svijeta i tako polako, ali sigurno krenuti u realizaciju svojih snova.

Na prvoj godini studija upoznala sam momka koji je sve samo ne običan. Ako poznajete Vincenta Šepića, onda ćete sigurno reći da se radi o vrlo vrijednoj i talentiranoj osobi čiji je uspjeh zagarantran. Vincent (uglavnom_vincent) je prije nekih godinu i pol dana oformio autorski bend pod nazivom Zo (zo_bend). Nedavno sam dobila priliku da upoznam i ostale članove te da ih poslušam kako zajedno pjevaju i sviraju. Vjerujte mi kada kažem da je riječ o prekrasnoj skupini mlađih i ambicioznih ljudi, ljudi koji su puni ljubavi i neumorno je dijele s drugima. Pred bendom su velike stvari, a snimili su i album prvijenac koji izlazi već ove jeseni. Zato me je jako zanimalo kako je pandemija utjecala na njih.

Vincent: „Epidemija je nesumnjivo potpuno izmijenila naše živote. Naravno, donijela je i dosta lošega, međutim, negdje su osvanule nove prilike. Prilike da krenemo od nule, prilike da se posvetimo područjima i ljudima kojima pripadamo. Izrazito sam društvena osoba te me je osobno najviše pogodila virtualizacija života. Prošlog ožujka, netom prije početka karantene osnovali

smo bend Zo koji je sve do tada bio tek ideja. U karanteni je počeo rad na okvirnim skicama, a na ljeto uvježbavanje naših začetaka autorskog rada. Već smo najesen svirali na ST-art-u, što nam je pokazalo kako naš rad ima i nekakav potencijal. Kao većinskom autoru tekstova i glazbe, rad na pjesmama pomogao mi je prebroditi trenutke tjeskobe i usamljenosti. Izuzetno sam ponosan na cijelu ekipu, bio je ovo mukotrpan posao. Krenuli smo kao dvadesetogodišnjaci nesigurnim putom usred krize, ali nismo se dali obeshrabriti. Pored toga, proteklog proljeća dobio sam poziv za rad u Street Pulse-u, a upravo je rad s nekim od izvođača i bendova na koje se ugledam stigao poput šлага na torti. Uspio sam u poslu i glazbi pronaći sebe, a time su snovi postali stvarnost. Zvučim li ludo kada kažem da mi je glazba tijekom epidemije pružila sve što mi je zaista trebalo? Da, ona me upoznala s divnim ljudima, a ja sam bio dužan dati joj sebe. Iz ovoga svakako izlazim bistre glave. Tijekom epidemije držao sam se i držat ću se ambiciozno, kreativno i zaposleno. Važno je da uvijek živimo punim plućima i s osmijehom na licu, čineći ono što najviše volimo. Zbog toga se iskreno nadam kako će svatko u životu pronaći ljubav i smisao kakvu za mene nosi glazba.“

Još jedna osoba čije me je mišljenje posebno zanimalo jest Dubrovkinja Martina Glibota, certificirana trenerica zdravlja i wellness te trenerica veganske prehrane. Martina (healwithtna) je iskoristila najbolje od društvenih mreža

stvorivši stranicu preko koje svakodnevno komunicira s (mladim) ljudima kako bi ih podučila svemu što i sama zna. Svatko tko želi od Martine može puno naučiti jer ona svojim znanjem i karizmom neumorno inspirira druge. Nije potrebno posebno naglašavati koliko su pravilna i uravnotežena prehrana te kvalitetno planiran i proveden dan zainte važni. Više o tome svakako vas može podučiti ova mlada dama.

Martina: „Od početka cijele svjetske situacije bila sam svjesna kako će i ovo proći. Nije bilo trenutka u kojem sam strahovala smatrajući kako je riječ samo o jednom obliku gripe te kako su svijetom zavladali strah i panika. Kao trenerica zdravlja, svjesna sam kako je od iznimne važnosti jačanje imuniteta i vođenje zdravog života. Stoga sam smatrala da za mene i moje nema prevelike opasnosti. Ostavimo li sve negativno po strani, moram priznati da mi je godina donijela dosta dobrog. Shvatila sam i da su sve loše stvari samo lekcija kroz koju je potrebno proći kako bismo izrassli u bolje verzije sebe. Tako sam konačno imala priliku posvetiti više vremena sebi, istraživanju, zdravlju i obitelji. Primjetila sam također, kako na sebi tako i na bližnjima da smo uvidjeli stvarnu vrijednost života. Kao i mnogi drugi, vjerujem! Međutim, ona najveća posveta bila je zdravlju tijela, duha i uma koja je iznimno važna kako bi kroz ovaj period svi ostali zdravi i samouvjereni. Tu ne mogu izbjegći pojам zdrave prehrane, a pod time mislim da bismo se trebali baciti na posao: podizati svoj imunitet te

opće stanje organizma. U svakom slučaju, u svemu možemo pronaći i dobro i loše. Sami biramo s koje ćemo perspektive gledati!“

Ono što jasno spaja Martinu i Vincenta jest hrabrost koja inspirira. Krenuti od početka i za kratko vrijeme samostalno stvoriti temelje vlastite karijere vrijedno je svake pohvale. Oni su nam pokazali da je upravo tako nešto moguće kod svakoga od nas. Kada vremena postanu zaista teška, umjesto da zatvorimo svoja srca, odaberimo ih otvoriti. Odaberimo prepoznati i podijeliti talente koje ostavljamo duboko sakrivenima.

A onda kada nam zatreba motivacija, prepoznajmo je u bližnjima, u obitelji, priateljima, kolegama i usputnim prolaznicima, češće nego što to radimo na društvenim mrežama. Podržavajmo one koje volimo. Kada je teško i kada nije.

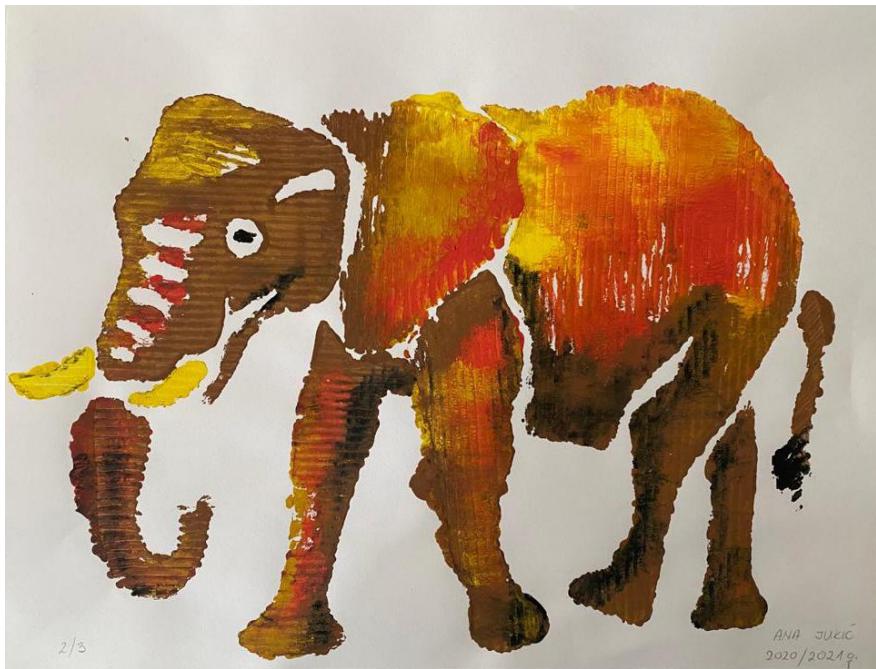
Likovni radovi na temu pandemija – humanizam – humanitet

ANITA BODROŽIĆ: *RPO*

PETRA BRKO: *VIRUS*

ANA JUKIĆ: *BEZ NASLOVA*

SARA RADOVANIĆ: *MASKA*

IRIS BOŠKIN: *BEZ NASLOVA*

Književni kutak

Korona-Song

Nikolina Grizelj

U drugom mjesecu godine okrugle
Došlo je nešto što nismo mogli pogoditi iz prve.
Bolest danas svima dobro znana
Pokucala je na većinu vrata.
Obišla je ona sve zemlje svijeta
I još se nije makla s ovoga planeta.
Čudna neka bolest, ne da nikome mira,
Tko bi rekao da će nestati toaletnog papira?
Kvasac je postao kao suho zlato,
Mnogi bi prodali humanost za to.
Kava se počela kuhati doma,
A učenici su došli do živčanog sloma:
Yammer, Zoom, Meet, sve je to ista šema,
Koja sa sobom je donijela niz problema.
Jedan nema kameru, drugi mikrofon,
Treći tijekom predavanja priča na telefon.
Brojke su zaraženih kroz tjedan išle gore-dolje,
U ekonomiji se ne zna koje je više nastradalo polje.
Bolnice i doktori radili su dan i noć,
Svi smo tada shvatili koliku imaju moć.
Broj respiratora postao je bitan,
Dok je broj zdravih ostao sitan.
Od pomisli na koncerte ježila nam se koža
I smisao je izgubila privatna loža.
Ovoj pjesmi sada došao je kraj
I sve vas lijepo pozdravljam Bye, Bye!

Dođi sebi dok još imaš kome!

Karla Batoz

Kad već ne mogu ja, učini mi veliku uslugu.
Šutni me negdje dolje,
baci me sa šiljastog kraja!
Ublaži i smiri ovu bol.
U sobi bez vrata duga je noć.
Čini mi se da neću moći slušati
čelične otkucaje gvozdenog sata.
Tijelo moje zatvor je.
Rupa bez dna.
Oslobodi, uzmi, nosi!
Bez kajanja i razmišljanja, nosi...
Nisam dovoljno jaka,
već sam oslabjeli borac koji ne podnosi nedjelje.
Tko ju je izmislio?
Sedmi dan u tjednu pun tjeskobe.
Natrpan obavezama koje ostavimo zadnjem danu.
Zavaravam se da će sve zadatke ispuniti taj dan,
a svaka je nedjelja ista.
Mučno ležanje u krevetu
popraćeno širokim spektrom misli
o prošlosti
i budućnosti.
Bezvoljnost doživljava preobražaj u agresiju
prema brižnoj okolini.
Enorman opus monologa i dijaloga struji.
Potiče grčenje svakog mišića.
Nikome nisam potrebna. Ne shvaćaš moje ideje.
Soba se počinje širiti.
Nisi tu i znam da nećeš navraćati.
Lako je iznova trenutke prevrtati u modrom snu!
Razmišljaš o osjećaju koji te tada prožimao.

Kada nisi mario, tvoj je um prštao – jer si bio mlad.

Okviri društva bruje, tutnje i huče na mladost.

Oduvijek je tako i ništa se, vele, promijeniti neće.

Šareno mirišljava buka uz mnogo sreće

preplavila je svaki kanal moga bića.

Od tuge više sam veličala radost.

Govorim poput starice s jednom nogom u grobu,

no mladost je bila neminovna riječ u svakoj odluci.

Sve je lako kad si mlad! E, to je to!

Razlog mojoj sreći nisi bio samo ti.

Ne znam jesи li bio nebitna, ali zasigurno prolazna stanica moga života.

Oboje smo to znali.

Možda ništa nije bitno, kažu da nam se sve događa s razlogom.

Takva su pitanja diskutabilna jer – što bi bilo kad bi bilo?

Na putu do moje žuto-crvene vječnosti trebala sam prijeći
preko osnovne ljudske potrebe – samoće.

Ona je bila pogubna za mene. Autodestrukcija ogranicima.

Nakon tebe glazba, smijeh i boje počele su rasti,

pupati, razvijati se i sijati preko dotad ulica mračnih.

Svaka je stara drvena ladica počela glatko ulaziti.

Niti sam golema nihilistkinja

niti snažna pripadnica utopije,

no prolaznost života i osoba moram imenovati

kao neizbjegnu okolnost.

Svatko od nas ima svoju nedjelju ,

ali ne daj da te ona dotuče i zgnjeći poput crva.

Ti nisi crv! Posjeđuješ ratio! Ti si društveno biće!

Umu odsad odašiljem pozitivne signale.

Brini se za osobnu mentalnu higijenu.

Ne gubim vrijeme, već dijelim osmijeh i trenutnu melodiju.

Mase vole čitati o zlu i tuđoj nesreći,

a možda ih i same priželjkaju?

Čitatelju, osvrni se oko sebe!

Ja pak topim sunčane zrake u istini.

Znaj da je svako slovo napisano s ljubavlju.

Feral koji još uvijek gori

Karla Batoz

Utopisti smo ako mislimo da je sloboda govora u punoj snazi i da živimo u vremenu potpune demokracije. U prošlosti, počevši od Francuske revolucije 1789. godine, proljevala se krv građana i seljaka zbog ograničavanja osnovnih ljudskih prava. Neka su od njih i pravo glasa te javno iznošenje mišljenja. Nedavno me na dodjelama pohvalnica za natječaj „Ja sam pisac 2019.“ zgrozila izjava člana žirija. Rekao je da su sve revolucije u povijesti besmislene i nadodao je da je ekologija, primjerice, nova ideologija kojom se mladi „naluđuju“. S tom se izjavom, koliko je god pokušavala shvatiti, ne mogu složiti. Kao dijete došla sam do tračka revolucionarne misli u listu *Feral Tribune* i shvatila da bi tako mogao izgledati pravi put – revolucionarno, satirično i nadahnjujuće. Ali, i na tom je putu bilo mnogo stranputica o kojima se danas šuti. A ja želim da čujete moju verziju te priče.

Iako smo već dvadeset osam godina demokratska republika, neki se još uvijek boje izreći svoje mišljenje naglas zato što bi mogli biti etiketirani i degradirani. Sigurna sam da u mnogim mojim sunarodnjacima gori plamen revolucije, ali uspješno ga gasimo svojom tišinom. Zanimljiv su primjer nove misli u Hrvatskoj mladi splitski studenti koji su početkom devedesetih pokušali hrvatskom narodu ukazati na teme pred kojima se dugo žmirilo. Radi se o

poznatim novinarima Viktoru Ivančiću, Borisu Dežuloviću i Predragu Luciću, osnivačima satiričnog tjednika *Feral Tribune*. Tada su oni za mnoge tematizirane i ismijavane likove i visoke dužnosnike bili protudržavni element. Odlučili su ne biti slijepi pored zdravih očiju i razotkriti čitateljima čime sve narod može biti zatrovan i na što svakodnevno nasjeda. Teme koje su se mahom ispisivale u *Feralu* danas su također tabu teme: Pakračka poljana, pakt o podjeli Bosne između Tuđmana, Miloševića i Izetbegovića i čitanje spisaka Srba u Splitu samo su neke od mnogih točaka prijepora o kojima ljudi prečesto bирајu – šutjeti. Časopis nije pogodovao tadašnjem predsjedniku Franji Tuđmanu, ili kako ga oni vole zvati „kastriranom autokratu“, stoga je došlo do zanimljiva prevrata koji će utjecati na financiranje i širenje lista. Svaki bi ponедjeljak u redakciju dolazio sve više tužbi za klevetu i širenje lažnih informacija, a s njima bi došla i novčana kazna. Jedan od načina borbe bio je finansijski dotući list. Usto, vlast je časopisu nabijala drakonski porez kakav su plaćale pornografske revije. Takva vrsta nameta zvala se „porez na šund“, no ni to ih nije slomilo.

Nakon skandalozne naslovnice Miloševića i Tuđmana u krevetu krenuo je medijski rat *Feral* – Tuđman. Na Silvestrovo 1993. godine glavnog urednika Viktora Ivančića mobilizirali su u vojsku, a time je postao prvi i jedini mobilizirani novinar od 249 mogućih. Nepisano pravilo kaže da novinari trebaju ostati na sigurnome gdje mogu

izvještavati narod, a ne ići na bojište. Članovi *Ferala* obavijestili su svoje svjetske kolege te su tako medijski pritisnuli predsjednika i zakon. Budući da je predsjednik Tuđman ipak ovisio o zapadnoj politici i da je zagovarao demokraciju, pustio je Ivančića. Uz sva-kidašnja prisluskivanja članova lista od strane tajne policije, možda je ovo naj-skandalozniji događaj u Splitu u novijoj povijesti. Split se voli predstavljati kao grad velike tradicije humora, no to je samo mimikrija za zadrtost. U lipnju 1995. godine građani su masovno pogobili *Ferala* s trafika i spalili ih na Pjaci, poznatom gradskom trgu. Zbilja je ironično da su na istome mjestu 1942. godine, također u lipnju, talijanski crnokosuljaši palili židovski namještaj, odjeću i knjige pokradene iz židovske općine nedaleko od Pjace. Paljba tjednika bila je poput obreda. Represivni aparat uopće nije reagirao, već mu je okrenuo leđa. Sudionici paljenja pljunuli su istini u oči. Svojom šutnjom o ovome događaju nastavljamo njihovim stopama. Veličina ovih novinara jest u trpljenju očekivanih posljedica. Jednom su prilikom Viktora Ivančića upitali kako se nosi s kritikama i je li opasno pisati političku satiru u Hrvatskoj. Odgovorio im je da se nose vrlo teško zato što ne mogu smisliti ništa dovoljno satirično i idiotski što vlast već nije napravila. Zanimljivo je da nedugo nakon Ivančićeve izjave predsjednik Tuđman predlaže zajedničku grobnicu žrtava ustaških zločina i ustaša u Jasenovcu. Takav je projekt trebao predstavljati postumno pomirenje.

Mislim da svi trebamo težiti neprestanom traženju racionalnih odgovora na postavljena pitanja. Ne smijemo vjerovati u servirane i nedokazane istine. Nažalost, povijest se ponavlja. Valovi tužbi prema satiričnim medijima još su aktualni. Ne tako davne 2015. godine novinar Velimir Bujanec tereti tadašnju satiričnu televizijsku emisiju *New Bar* za širenje klevete i laži. Novinarska ekipa napisala je da je hitna pomoć oživljavala Velimira Bujanca nakon vijesti o rekordnoj zapljeni kokaina vrijednog četrdeset i četiri milijuna eura. Nakon dugog oporavka u bolnici gospodin Bujanec rekao je da je za dom spreman i da mirno može poći kući, a tekst je ocijenio krajnje uvredljivim. Sud je zaključio da *News Bar* mora platiti odštetu u vrijednosti dvanaest tisuća kuna. Čini li se da je vrag zaista odnio šalu? Priča o cenzuriranju, rušenju slobode tiska i samome *Feralu* idealno se uklopila u zadanu temu. Otkad se *Feral* ugasio 2008. godine, bačen je na dno hrvatske scene, potisnut je i zaboravljen. Vjerojatno je to razlog zašto mladi nikad nisu čuli za *Feral Tribune*. Moji se vršnjaci često nadmeću poviješću i ideologijama koje su pratile prošlo stoljeće. Obično se ne trude saslušati drugu stranu priče. Time grade svoj obrambeni sustav od dovođenja u pitanje njihova mišljenja. Trebali bismo se međusobno poštovati u svakom smislu riječi, asertivno razgovarati o bilo kojoj temi. Članovi lista nadahnuli su me da napišem ovu kratku priču o *Feralu* koji još uvijek gori u srcima starih čitatelja i da se nadam da će se plamen početi širiti dalje.

Mala Emma iz Maovica

Karla Batoz

Negdje u Dalmatinskoj zagori u selu Maovice živjela je Emma Bovary sa svojom obitelji. Znam, prezime nije ni dalmatinsko ni hrvatsko. Zvuči malo francuski, zar ne? Njezina obitelj tvrdi da su početkom devetnaestog stoljeća njihovi preci došli iz Pariza na ove prostore, u doba Napoleonove uprave nad Dalmacijom. Priča se u selu da su se prije stotinu godina prezivali Bović i da su došli iz Vinalića blizu izvora rijeke Cetine. Tko još vjeruje u seoske priče? To su samo one ljubomorene bake omotane u crninu koje komentiraju sve i svakoga sa svoga prozora.

Klement Bovary, Emmin otac, načelnik je Općine Vrlika. Ima crnu, gelom natopljenu kosu. Miriše po najintenzivnijoj kolonjskoj vodici na svijetu. Obično nosi odjevne predmete marke Ralph Lauren, redovito majice podignuta ovratnika. Vrlo imućan i poduzetan čovjek. Posjeduje sve diskoteke širom Dalmatinske zagore. Priča se da je bio ratni profiter devedesetih godina prošlog stoljeća, no znate kako je to na selu. Kad se ističete od homogene mase ljudi, mnogo je pogleda upereno u vas. Ah, ta ljudska zavist! Zavidjeli su im svi. Imali su kćer jedinicu, Emmu. Osamnaestogodišnjakinja plave izbijeljene kose, dugačkih ružičastih umjetnih noktiju, najnovijeg iPhonea i markirane odjeće. Nije bila socijalno

inteligentna. Jedino što ju je otac naučio svi su tekstovi pjesama Marka Perkovića Thompsona i Mate Bulića. Znala je čak recitirati tekst pjesme *Čavoglave* abecedno natraške. Bila joj je to najdraža pjesma. Završivši Privatnu ekonomsku gimnaziju u Maovicama s prosjekom 5,0, otac ju je odlučio poslati u Split kako bi završila Privatni ekonomski fakultet Uhljebi Split. Nije ju posebno zanimala ekonomija, ali znala je da na taj fakultet idu samo bogati. U svom novom Mercedesu, koji joj je tatica poklonio za osamnaesti rođendan, došla je u novi stan u četvrti Meje. Nedugo nakon završetka druge godine ekonomije otac i majka predložili su joj zaruke. Rekli su da je krajnje vrijeme za udaju. To ju je jako veselilo zato što joj je dosadilo slušanje fakultetskih predavaњa svaki dan. Mislila je da će joj uloga žene i majke bolje odgovarati nego uloga studentice. Kako ne bi pričali da je neobrazovana i nepismena, Klement Bovary novčano je ubrzao proces studiranja i diplomiranja. Time je učinio Emmu prvom diplomiranom dvadesetogodišnjom ekonomicisticom. Predložio je Petru, sinu svog političkog oponenta Veljka Zrakoprca, za budućeg zeta. Smatrao je da će time dvije oporbene stranke završiti dugogodišnji politički rat i da će njegova kći imati prikladnog muža, a on zeta. Petar je bio automehaničar i nije nikad u životu tražio očevu pomoć, iako mu se nudila nebrojeno puta zato što zna kamo bi ga to odvelo. Sve je u životu postigao svojim rukama. Bio je jedini muški naslijednik Veljka

Zrakoprca, što je veoma morilo njegova oca. Nikad se nije ponosio njime zato što je bio „prepošten“ i „nepoduzetan“, zato što se nikad nije htio okoristiti, politički i novčano. Zanimali su ga samo automobili i oni su mu bila najveća strast. Mladenci se nisu imali vremena ni dovoljno upoznati jer su se vjenčali iste godine kad je Emma diplomirala, u listopadu. Kako su godine u braku odmicale, tako su se i interesi razilazili. Petar je poštovao i volio Emmu kao da nije upoznao nijednu drugu. Radio je mukotrpno, veću satnicu nego što je trebao, kako bi svojoj supruzi mogao omogućiti pristojne životne uvjete, no ljubav i trud nisu zadovoljavali Emmu. Htjela je luksuzan stan s pogledom na more, egzotična krstarenja, markiranu odjeću i obuću. Kad bi joj Petar poklonio ružu kao mali znak pažnje, ne bi niti zahvalila već bi zakolutala očima i rekla: „Koja ti je ovo ruža zaredom?“ Nakon kolutanja krenula bi se žaliti da joj je prevelik izrast na umjetnim noktima i da pod hitno mora ići u manikerke napraviti nove. Odsustvo muža samo joj je olakšavalo situaciju da zaboravi da ne živi u željenim uvjetima.

Kako bi je oraspoložila, priateljica Nataša upoznala ju je s dvadeset godina starijim splitskim poduzetnikom Jakšom Parašem. Bio je vlasnik svih kockarnica duž jadranske obale, investitor i suvlasnik mnogih splitskih lokala. Bili su to njegovi legalni poslovi i poslići, ali brojniji su bili ilegalni. Zvali su ga „kraljem splitskog podzemlja“. Nosio je traperice marke Guess, tenisice Valentino i crvenu

Versace majicu s V-izrezom. Taj izrez otkrivao je dlakava prsa i bijelu krunicu koju nikada nije skidao. Sve Emmine priateljice titrale su i željele biti u njegovu društvu. Jakšu je djevojka plave izbijeljene kose zaintrigirala te su njihovi susreti postajali sve češći. Emma nije niznala u što se opušta. Upala je u tamni i začarani krug Paraševih mutnih poslova, a najviše gdje je trgovao heroinom. Ponudio joj ga je samo jedan put i odmah je pristala, a sama je znala da je to jednosmjerna ulica iz koje nema izlaza. Zapravo, ima izlaza, ali taj izlaz vodi ravno u smrt. Nekoga prije, a nekoga poslije. Kad je upoznala Paraša, Emma je mislila da će tako pobjeći od svog monotonog i dosadnog života koji je vodila s Petrom. Također je znala da će joj on moći priuštiti hrpu odjeće i svega što poželi. Tom „vanjštinom“ stekla bi ugled u društvu i primamljivala poglede gdje god bi došla. Barem je tako mislila. Petru je dugo krila svoju aferu s Jakšom, sve dok je suprug nije počeo primjećivati masnice na Emminu licu i rane po tijelu, većinu od samoozljedivanja. Paraš bi joj znao prirediti toliko živčanih slomova da bi sve svoje frustracije samo prenijela na ruke i noge. Na Emminu žalost, puder nije bio dovoljan da prekrije te velike i mučne dokaze. Nije mogla pogledati Petra u oči i bilo joj je žao što je morao saznati na takav način. Napustila ga je i otišla živjeti kod Paraša.

U vrijeme kad se odvikavala od heroina kao da joj je došao trenutak prosvjetljenja. Stalno se preispitivala, što je točno uradila krivo i otkad je počela krivo

postupati? Shvatila je da si je potpisala smrtnu presudu onoga trenutka kada je pristala na očevu pomoć u životu. Nije smjela dopustiti da joj otac kupuje ocjene svojim prljavim novcem na fakultetu i srednjoj školi. Također nije smjela dopustiti da joj itko otudi znanje jer to joj nitko na svijetu ne može oduzeti, a shvatila je i da sve što u životu postigne nije zarađeno vlastitim trudom. Cijelo vrijeme razmišljala je površno. Podsvijest joj se zadovoljavala vanjštinom umjesto da se posvetila sebi, nećime što nju veseli. Ona je umjesto toga razmišljala kako zadovoljiti interes oca i društva. Našla se u bezizlaznoj situaciji. Znala je da će je Paraš, ako ga pokuša napustiti, pronaći, ucijeniti, a potom vjerljatno premlatiti. Odlučila je sama okončati pakao koji si je priredila. Naravno trebalo joj je mnogo vremena da se odluči na taj čin i razmišljala je bi li to bilo sebično od nje. Potom je shvatila da iza nje ništa, baš ništa neće ostati. Dolazi iz obitelji koja ju je naučila krivim vrijednostima. Ista obitelj udala ju je za potpunog neznanca samo radi očeve političke koristi. Godinama je varala istog neznanca s kriminalcem da bi si mogla kupiti skupe krpice. Kriminalac ju je uveo u mračni svijet narkotika. Emma više nema razloga za život. Nešto što ju može pokrenuti kad ustane iz kreveta.

Uzela je sve vrste opijata što je Paraš držao u svom ormariću i otišla rano u zoru na Katalinića brig iznad poznate splitske plaže Bačvice. U popodnevnim su satima pronašli njezino truplo nasukano na stijenama ispod Katalinićeva

briga. Plavu izbijeljenu kosu milovali su valovi, popodnevno ljetno sunce krasilo je Emmino modro mlado lice bez pudera i zatamnjениh očiju. „Cijenjeno društvo“ ostalo je šokirano kada su čuli vijest o samoubojstvu. Društvo je stvorila iluziju da je sretna i zadovoljna. Nakon ovoga ništa nije ostalo isto. Klement Bovary zauvijek se povukao s političke scene i prodao sav kapital. Svoj je silni novac i tugu utopio u alkoholu koji mu je na kraju i presudio. Jaša Paraš nastavio je s poduzetništvom, ali nikad više nije zašao u ilegalne vode. Emma Bovary, nesretna antijunakinja iz Maovica, postala je simbol svih žrtava društva i društvenih normi.

Pile moje to se zove punk!

– glazbena revolucija

Karla Batoz

„Oni što dolaze za nama slušat će samo cvrkut plastičnih ptica, oni što dolaze za nama sklapat će prijateljstva putem kućnog kompjutera.“ Ovo su stihovi pjesme hard rock sastava Atomska sklonište. *Atomci* su davne '78 prorekli sudbinu koja će zadesiti generaciju z. Kako međuljudske odnose tako i glazbu zadesit će prekomjerna digitalizacija i modernizacija. Plod toga život je koji vodiš na društvenim mrežama i neučukan autotune koji je poharao strano i estradno tržište.

Danas živimo u „slobodnom“ i demokratičnom društvu te uvijek ima mesta za sočnu kritiku. Iz dana u dan žalimo se, i svjesni smo da ćemo to govoriti jednoga dana kao i naši roditelji, da za pošten narod u Hrvatskoj nema mesta. Meritokracija slabii, nepotizam pupa. Odražava se na životni standard, a samim tim i ljudsku egzistenciju. Zar nije paradoksalno da nas ušutkavaju u 21. stoljeću glasačkim listićima, a u komunističko se vrijeme naglas govorilo, pisalo i pjevalo o problemima koji su zadesili tadašnju državu? Kako bi Aca Lukas rekao: „Pile moje, to se zove punk!“

Nakon 1977. godine svjetska glazbena industrija promijenit će se zauvjek. Izdan je prvi, ali i jedini album punk-rock grupe Sex Pistols, *Never Mind the Bollocks, Here's the Sex Pistols*. Album je zaludio čitav svijet. Taj val iste je godine zahvatio i SFRJ. Opasne frekvencije naravno počele su puhati sa Zapada. Tako je prvi jugoslavenski punk sastav bio slovenski imena Pankrti. Bezobrazno i eksplisitno provocirali su jednopartijski sustav i crvenu zastavu kroz pjesme. Riječka scena s Parafima opjevala je tadašnju policiju i njihove metode u *Narodnoj pjesmi*. Bilo je vrlo riskatno propitkivati postojanje policije i njihovu učinkovitost u jednoj totalitarnoj državi, no mladi su se digli na zadnje noge i bijesno podvignuli. U tadašnjoj najmoćnijoj izdavačkoj kući Jugoton čak je postojala „šund komisija“ koja je određivala koji su tekstovi nepodobni za publiku. Ako biste

se pronašli na tome popisu, ploča bi bila dodatno oporezivana i nosila bi šund na ljepnicu na omotu. Zajedno s Termitima nisu se mirili da u životu prolazi samo vjeran pas. Momci s Dubrave poznatiji kao Prljavo kazalište u svojoj prvoj fazi stvaralaštva bili su punkeri. Gitarist Jasenko Houra kroz svoje je stihove najviše provlačio socijalne teme; one koje se tiču „malog čovjeka“. U njegovoj općini problema nema, njegova je cura znala samo parole da bit će bolje i nije znao što je to u ljudskom biću što ga vodi prema piću. Osamdesete su također donijele pregršt inovacija na području glazbe, mode i umjetnosti općenito. Zagrebačkim Novim valom i beogradskim Novim talasom isplivalo je mnoštvo mladih i talentiranih glazbenika u želji da izvrše doprinos umjetnosti i iskažu vlastito mišljenje: Šarlo akrobata, Haustor, Električni orgazam, Azra, Idoli i mnogi drugi. Njih su budile plamene zore, nebo su im vezali žicom, brijali su bradu i brkove da bi ličili na Pankrte. Takvih je ljudi danas malo i nedovoljno. Zadovoljavamo se pretencioznim stihovima i lakin notama. Ukus jest proizvoljan, ali tko će za četrdeset godina pjevati o bocama alkohola, noćnim klubovima i zlatnim lančićima oko vrata? Budimo realni, kvalitetne pjesme i hitovi ne poznaju vrijeme.

P(L)ANDEMIJA

Stipe Balajić

Kao da nestajem
Sa sjenama koje lepršaju
Poput silueta klaunovskih lica
Koje se boje svoje propasti.

Otetog spasenja
I ukradene budućnosti,
Pokušavam dokučiti
Oholost bezočnika.

Koji profanacijom
Čovjekova smisla
Nad ovim ispaćenim planetom
Spuštaju giljotinu,

A svojim lažima
Stvaraju robove,
Oduzimajući im
Lice.

Nemir

Karla Polić

Krajičkom srca pišem pjesmu ovu,
Dok uznemireni talasi duše truse mi
grafit,

I ne daju da prelijem misli na papir
Jer su suviše teške i sumorne.

Mnogo je pitanja, a odgovora malo.
I ništa ne zna ni zašto ni kako,
Svi skrivaju sumnju ispod kože
Jer ne žele priznati da se boje
Onog što donosi sutra.

Nigdje
Više sigurno nije,
Hladno je i kad sunce grije.
Čovjek čovjeka pretvori u zvijer.
Previše riječi, a premalo djela,
Mjesto duše, važnija su tijela.
O, ta uska varoš, o ti uski ljudi
Bolesnom se umu kliče,
A pogrešnom se sudi.
Kako im oprostiti kad znaju što čine?

Tvoja sjena

Karla Polić

Zašto šutiš djevojčice mila?
Zašto glavu pognuto nosiš?
Tko li je uzdrmao tvoj mali svijet?

Nekoć si se dokasna vani igrala,
Nekoć si iz sveg' srca pjesme pjevala,
Svojim glasićem slavuje si dozivala.

Grimizno je proljeće uz tebe bivalo još
 bogatije,
Narcisi, tulipani, dalije, od sviju si imen-
 na znala,
Hopsala si proplancima dok noć ne bi
 pala.

U točkastoj si haljinici dočekivala ljeto
 zlatno,
Dok sunce ti je dodirivalo uvojke kose,
Ti si bila akril, a svijet je bio platno.

Kišna jesen i zima hladna,
Daleko si bila od svjetala grada,
Pa ipak si sjala krijesnice mlada.

Ja sam tvoja sjena i slutim da nešto nije
 pravo.
Vrijeme teče al' ti se vrati,
Ne dopusti da duša ti jeca.
 Vrati se.
I ponovno bit ćemo djeca.

Kazaljke i strune

Karla Polić

Kazaljke i strune
I baršunasti veo
Odjeven u crveno.
U palači kasni čas
Otkucava dvanaest
Nalik na konjski kas.
Kazaljke i strune
I mramorni stubovi,

Bivaju sve tiši
Uljuljkava se glas.
Krinolina se ispružila
Na hrastovom krevetu
Odjevena u crveno.
Pod okriljem
Mjesečeve mijene,
U raskošnoj tami,
Ispustila je glas,
Dok u palači kasni čas
Otkucava dvanaest.

HINGABE AN DEN STERN

Kristina Granić

In der Dunkelheit höre ich
die quatschenden Stimmen:
„Du schaffst das nicht“, sagen sie.
Sie wissen nichts von meiner Pflicht,
Sie fragen sich: „Woher kommt das Licht?“

In der Dunkelheit fühle ich Wärme.
Ich lenke meinen Blick auf den Stern.
In der Einsamkeit. Wie wollte ich das ändern.
Ich lasse die Gefühle und Erinnerungen wandern.
Damals Lehrer, ewiger Beschützer, der hellste Stern!

Oh Lehrer, mein einziger Lehrer! Ich verliere an Kraft.
Trauer und Fehler schmecken wie saurer Saft.
Ich rufe die ermutigenden Worte:
„Ich glaube, du kannst das schaffen!
Von der Gesellschaft der Sterne werde
Ich über dich wachen.“

Pandemija – humanizam – humanitet i njemačka književnost

**HEINRICH VON KLEISTS
NOVELLE DER FINDLING
UND ACHIM VON ARNIMS
LESEDRAMA MARINO
CABOGA IM HINBLICK
AUF DIE DARSTELLUNG
RAGUSAS**

Mario Kuzmić

Die deutschen Schriftsteller Heinrich von Kleist und Achim von Arnim schreiben relativ zeitgleich, beide um und kurz nach 1810, über die Stadt Ragusa, das heutige Dubrovnik. Doch der Unterschied in der Darstellung Ragusas ist groß. In *Der Findling* Heinrich von Kleists ist Ragusa eine rein fiktionale Stadt, diese Stadt existiert nicht wirklich. Alle damit verbundenen Ereignisse existieren auch nicht, nur der Name wird übernommen. In Achim von Arnims *Marino Caboga* ist Ragusa eine echte historische Stadt, das Lesedrama erwähnt die realen

historischen Ereignisse und verwendet reale geografische Daten. Die Handlung spielt zur Zeit des großen Erdbebens von 1667, das heute als eine der größten Katastrophen im Zusammenhang mit der Stadt gilt, wahrscheinlich die tragischste in der ganzen Stadtgeschichte. Das Lesedrama verwendet reale geografische Orte wie zum Beispiel die Festung Lovrijenac. Im Gegensatz zur Verwendung relativ realer Namen in *Der Findling* gibt es in *Marino Caboga* außer italienischen auch slawische Namen. Der gesamte historische Rahmen von *Marino Caboga* ist real, die politische Organisation der kleinen Republik sowie das interne und externe politische Umfeld werden erwähnt, der Autor kennt auch die Wirtschaft der Republik. *Der Finding* ist hingegen völlig fiktional, der historische Kontext, die Ereignisse, der Aktionsort usw. Es handelt sich um eine undefinierbare Pestsuche in einem undefinierbaren Zeitraum. Zum Beispiel reisen die Figuren mit der Kutsche, aber Ragusa wurde schlecht mit kontinentalen Gebieten Europas verbunden, so dass in Wirklichkeit alle (außer Händler im Osmanischen Reich) mit einem Boot

kamen und gingen. Ragusa war bekannt für seine Quarantäne, vielleicht verwendete Kleist deshalb den Namen dieser Stadt. Achim von Arnim zielt darauf ab, den Hintergrund so realistisch wie möglich darzustellen, damit ein Leser ein realistisches Bild erhalten kann. Er zeigt, dass er mit der tatsächlichen Geschichte der Stadt vertraut ist. Die Erwähnung von Dubrovnik in diesen Werken der deutschen Literatur zeugt von der Bedeutung dieser Stadt, deren Name aufgrund ihrer Schönheit und spezifischen Geschichte noch heute zu hören ist. Angesichts der Tatsache, dass die Werke kurz nach dem Zusammenbruch der Republik Ragusa geschrieben wurden, könnte dies ein romantisches Element in diesen beiden völlig unterschiedlichen Werken sein und ein möglicher Hauptgrund für die Lokalisierung der Handlung in Ragusa.

njemačkoj književnosti toga vremena. Njemački pisci Heinrich von Kleist i Achim von Arnim pišu o gradu Ragusi to jest današnjem Dubrovniku u relativno sličnom vremenskom periodu, oko 1810. godine. Ipak, razlike u njihovu predstavljanju Dubrovnika itekako postoje.

Iako obojica potječu iz romantičarskih krugova njemačke književnosti, Heinrich von Kleist preuzima Dubrovnik kao fiktivno mjesto za svoju novelu *Der Findling*, dok je Ragusa u djelu *Marino Caboga* (Marin Kabožić) Achima von Arnima stvarni povijesni grad.

Drama za čitanje (Lesedrama) *Marino Caboga* iznenađuje realističnim prikazom stvarnih povijesnih događaja, preciznim geografskim podacima i lokacijama, poput tvrđave Lovrijenac te stvarnim povijesnim ličnostima. Radnja se odvija u vremenu velikog potresa iz 1667. godine, koji se i dan danas smatra jednom od najvećih, ako ne i najvećom katastrofom u povijesti grada. Može se reći da je čitav povijesni okvir iz djela *Marino Caboga* stvaran, od političke organizacije malene republike, preko unutrašnjeg i vanjskog političkog okruženja, pa čak i ekonomije. Achim von Arnim je želio predstaviti pozadinu što točnije, kako bi čitatelj dobio jednuotpuno realističnu sliku u koju je Arnim uklopio svoje djelo. Prema svemu navedenom može se pretpostaviti da se autor koristio povijesnom građom.

S druge je strane *Der Findling* potpuno fikcionalna novela, jer povijesni

PRIKAZ RAGUSE U NOVELI *DER FINDLING* (NAHOĆE) HEINRICHA VON KLEISTA I DRAMI ZA ČITANJE *MARINO CABOGA* ACHIMA VON ARNIMA

Mario Kuzmić

Dubrovačka Republika početkom 19. stoljeća nije više postojala, ipak grad Dubrovnik je pronašao svoje mjesto u

kontekst, događaji, mjesta, povijesne ličnosti u stvarnosti nisu postojali, samo je ime grada preuzeto. Na primjer, glavni likovi putuju kočiom, ali Ragusa je bila loše cestovno povezana s kontinentalnim dijelom Europe pa je u stvarnosti većina ljudi (osim trgovaca unutar Osmanskog Carstva) i dobara u nju dolazilo i iz nje izlazilo morskim putem. U noveli se radi o nekoj neodređenoj pošasti kuge u neodređenom razdoblju. Naime, Ragusa je bila poznata po svojoj karanteni, možda se upravo zato Kleist koristio imenom ovoga grada u svojoj noveli.

Spominjanje Dubrovnika u ovim dijelima iz njemačke književnosti svjedoči nam o važnosti ovoga grada, čije se ime zahvaljujući njegovoj ljepoti i specifičnoj povijest i danas na daleko čuje. S obzirom na to da su djela pisana kratko nakon propasti Dubrovačke Republike, to bi mogao biti romantičarski element u ovima dvama potpuno različitima djelima i mogući glavni razlog smještanja radnje upravo u Ragusu.

KATASTROPHE – VEREINT ODER VERNICHTET SIE?

Stipe Balajić

Im Laufe der gegenwärtigen Corona-Pandemie ist zu bemerken, dass zwar die radikalen Auswirkungen auf die Menschen ausgeblieben sind. Die widersprüchlichen Meldungen, dass es

sich nur um einen Betrug oder hingegen, dass es sich um eine lebensgefährliche Krankheit handelt, haben die Menschen in einen Zustand der Identitätsbefragung versetzt, der Hinterfragung dessen, was sie bewegt, was ihnen wichtig ist und wie sie sich ihr Leben vorstellen.

Weiter ist zu bemerken, dass die Literatur das menschliche Leben und dessen Wesen und Tat immer schon hinterfragt hat. Es stammt noch aus der Antike, als Sophokles in seinem Trauerspiel *König Ödipus* die Antwort durch das Sphinx-Rätsel formuliert hat.

In diesem Beitrag werden die Werke der deutschen Literatur des 20. Jahrhunderts zeigen, was dem Menschen in einem Zustand der Krise bzw. im Krieg wichtig ist, wer mit ihm ist und was sein Nächster machen wird, um ihn vom schlimmsten zu retten und ihm zu zeigen, dass das eigentliche Licht die Humanität darstellt. Es wird mit den Werken *Die Bürger von Calais*, einem Drama in drei Akten und mit der Kurzgeschichte *Das Brot* argumentiert.

Die Bürger von Calais ist ein Drama von Georg Kaiser, das aus drei Akten besteht. In diesem Drama wird ein kathartischer Zustand des Menschen dargestellt. Es wurde entschieden, sechs Männer auszuwählen, um sie für die Freiheit Calais zu opfern. Diese sechs Männer werden wie Figuren dargestellt, deren Lebensweg wir nicht kennen, aber die es am Ende doch schaffen werden.

In Rahmen der heutigen Situation könnten diese sechs Figuren durch die

Politiker der heutigen Zeit dargestellt werden. Leider handelt es sich heute um etwas weit unbekannteres, obskureres.

Das andere Beispiel, das auf eine sehr schmerzhafte Art und Weise die Trauer und Liebe nach dem Krieg darstellt, ist die Kurzgeschichte *Das Brot* von Wolfgang Borchert, einem deutschen Autor des 20. Jahrhunderts, der verstorben ist, als er 26 Jahren alt war. In seiner Kurzgeschichte *Das Brot* thematisiert er das zerstörte Deutschland auf allen Ebenen, von den psychologischen bis in die gesellschaftlichen. Die Hauptfiguren dieser Kurzgeschichte sind eine Ehefrau und ihr Ehemann, deren Armut und schlimme Lebensumstände der Krieg verursacht hat. Borchert hat auch sehr meisterhaft die menschlichen Emotionen durch das Alter des Mannes dargestellt, dessen Haare schon grau sind, obwohl er nur 63 Jahre alt ist, genauso wie seine Gelassenheit, als er ohne die Schuhe rausgeht. Das ergreifendste Beispiel bleibt die Szene, als ihm die Ehefrau ihre Brotschnecke gibt, obwohl sie hungrig ist, aber sie möchte ihn nicht verlieren. („Iss man.“; „Abends vertrag ich das Brot nicht so gut. Iss man.“)

Aus der oben beschriebenen Geschichte und aus dem Drama ist herauszulesen, dass die Katastrophe den Menschen mit denjenigen vereint, die bei ihm bleiben, wenn es schlimm ist und die das grösste Opfer machen, nur um ihm beizustehen.

Im Laufe der heutigen Situation ist es notwendig, dass die Menschen sich

fragen, was die wahren Werte sind, und sie müssen auch wissen, dass alles zusammenhängt, weil es die einzige Art und Weise ist, die Schwierigkeiten und Kriege zu bewältigen.

KATASTROFA – SPAJA LI ILI RAZDVAJA LJUDE?

Stipe Balajić

U trenutnoj situaciji, povezanoj s pandemijom koronavirusa, više je nego očito da je ta situacija ostavila, ali i da će tek ostaviti razmjerno negativne posljedice na čovjeka. Proturječna mišljenja da se radi samo o običnoj interesnoj prevari i da je pak riječ o bolesti opasnoj po život, dovela su čovjeka do stanja ispitivanja vlastitog identiteta, ali i pokretanja mnogih pitanja vezanih za njega samog, poput toga što čovjeka pokreće, što mu je istinski važno i kako percipira vlastiti život i stvarnost.

Književnost se oduvijek bavila pitanjima bitka i djelovanja ljudskog života, što datira još iz antičke književnosti, kolijevke europske, a najeklatantniji je primjer tragedije koja se istim pitanjima bavi *Kralj Edip*, djelo vrsnoga grčkog tragičara, Sofokla, kojem je na Sfinginu zagonetku odgovor bio upravo: „Čovjek“.

U ovom će članku kroz djela nječake književnosti 20. stoljeća biti

prikazano što je ljudima u trenutku krize najvažnije, tko je uz njih i što je taj bližnji spremjan učiniti kako bi ih odvratio od najgoreg, pokazujući im da je zapravo ljudska humanost jedino svjetlo koje vječno opstaje ili barem treba opstati, a kroz dramu *Gradani Calaisa* te pripovijetku *Das Brot*.

Gradani Calaisa drama je u tri čina, čiji je autor Georg Kaiser. U drami je prikazano katartično stanje njegovih građana jer su se odabranu šestorica odlučila žrtvovati za slobodu grada. Šestorica su prikazana kao besperspektivni ljudi, nepoznata životnog put, ali koji na kraju ipak odlučuju žrtvovati sebe za slobodu grada.

U okvirima današnje situacije, odabrana bi se šestorica mogla proučavati kroz vodeće svjetske političare. Iako je to i u drami tako prikazano, ipak se današnji svijet bori protiv nečeg mnogo opasnijeg, opskurnijeg.

Drugi primjer, koji također na bolan način prikazuje poslijeratnu tugu i ljubav, ali praćenu psihosocijalnom bijedom poslijeratne Njemačke, pripovijetka je njemačkog književnika 20. stoljeća,

Wolfganga Borcherta, koji je preminuo sa svega 26 godina. U svojoj pripovijetci *Das Brot*, Borchert tematizira uništenu Njemačku, prikazanu kroz već spomenutu psihosocijalnu paralizu njemačkog društva. Glavni je lik njegove pripovijetke bračni par, kojem je siromaštvo i loše životne okolnosti prouzrokovao sam rat. Iznimno umješno, Borchert je prikazao i ljudske emocije, prvenstveno strah, preko lika supruga, koji je potpuno posijedio, iako ima samo 63 godine, kao i izgubljenost, koja se očitovala preko primjera kad je pokušao napustiti dom bez cipela. Ipak, najdirljiviji je prizor kad supruga daje suprugu svoje komadiće kruha, iako je i sama gladna, ali ga ne želi izgubiti. („Iss man. Abends vertrag ich das Brot nicht so gut. Iss man.“)

Iz opisane pripovijetke i drame, za zaključiti je da katastrofa ujedinjuje čovjeka s onima koji su za njega istinski spremni podnijeti i najveću žrtvu, samo da ga ne bi izgubili.

U tijeku današnje situacije, čovjek razmišlja o pravim vrijednostima, ali i zajedništvu, koje je jedini način na koji se sve teškoće mogu prebroditi.

Eseji

THE INTRUSION OF MEDIA

Nikola Radoš

It has never been easier to ‘be connected’ to the world, i.e. to be online. The vast majority of people today have some type of digital device that enables this activity. The consequence of this is the influence of many sorts of modern media on our lives. It is evident that those consequences can have both positive and negative sides. The question is, how did all this happen?

Up until the 20th and the 21th century, the course of human development was somewhat different – humans would share and process only a limited amount of information. This meant that people were able to understand most of the things that were said or written. However, during the past two centuries, the rapid and unstoppable development started to take its course. Firstly, the influence of newspapers, magazines and booklets started to suppress a previously successful medium – books. Newspapers, a form of printed media, became quite popular very quickly – they were cheap and contained the most important pieces of information: information about society, wars, changes in the world, etc. On the other hand, in the late 20th century this began to change.

New technologies became available and by the 1990s, telephones, cell phones and computers had already been incorporated in many of the First World’s households. This is the reason for the increase in the information flow. Nowadays, almost everyone can afford one of those devices and by doing that, we all participate in the accumulation of information, mostly on the Internet. However, there are also many negative aspects of this ‘Tech-era’. First and foremost, the privacy is becoming more and more difficult to maintain. With this come many forms of criminal activities, such as identity theft, money laundering, cyber-crimes, etc. Secondly, it can be costly to be online; it is easy to lose your money once invested in things like online gambling or online stock investments. Furthermore, studies have shown a dramatic spike in all sorts of psychological problems. It means that we are faced with mental health issues due to Internet abuse, whether using social media or being a cyber-crime victim. In conclusion, people ought to find the perfect balance when it comes to media. This means that the importance of being educated (while using media services) is being elevated to the highest level. In addition to that, we should try to process information more carefully. Without all these important preconditions we might fail to stay healthy online.

GLOBALISATION – GOOD NEWS OR BAD

Nikola Radoš

Nowadays, many people discuss the issue that affects them greatly – globalisation. It has become something that is hard to define in one word or even a sentence. A very general explanation might be that it is the process of connecting the whole world in multiple ways. Therefore, we ought to consider it because it has a huge impact on our society, regardless of us as the individuals. This implies that globalisation has its positive as well as negative aspects. In order to address the issue correctly, we ought to examine it.

Globalisation is criticised by many because it is often regarded as a limiting factor to our own reasoning. This is because there are certain norms we have to comply with first. These norms are of social character and they exist purely because without them, it would be hard to maintain ‘social flow’. For example, if one finds a job and keeps it, that is, goes to work when required, the social norm is fulfilled. This is seen sometimes as a bad thing because the same norms and other patterns are prescribed to the whole society, in other words, to the whole world. This means that if, for instance, people in Europe use computers in order to work, the people in other parts of world should do that as well. If this chain is interrupted, the connecting aspect of work fails and the profit is lost. This is

why globalisation is in a certain way imposed. There are no laws that deal with this issue. However, one ‘law’, which is the strongest law within our society, is strictly enforcing the globalisation – the ‘law’ of the ‘market and economy’. This is in order to keep the flow (of the expenses and the profit) going. In order to explain this complex idea, we can take a look into a simplified production scheme. It shows that the production, when it starts, cannot be discontinued until it is properly finished. The result of this process is that the producer and the customer are both satisfied (people keep their jobs and the buyers pay less while the company’s owner makes money). All these simple examples are not the only aspect of globalisation. One more, equally important, is connected to education; a lot of school and university curriculums in the world are very similar (if not identical). This is followed by most people ‘learning’ the same ideas and acquiring the same skills. For example, every person in the world is taught about the Second World War. After combining these two, the education and the performance, globalisation starts to have effect – it is awaken. This is why our advanced society is able to learn, to produce and to teach very effectively.

On the other hand, globalisation is said to be the limiting factor of our individual liberties and functions. This is due to the fact that we need to follow the already mentioned (social) norms first. For example, if a large group of people (a country or a state) refuses to comply

with the means of globalisation, it is considered by many to be ‘free’, sovereign and independent. The problem is that this group of people is now disconnected from the global flow of information, education and profit. The result of this is catastrophic; the group fails to survive on its own.

In conclusion, the question is whether it is better to ‘go off the grid’ or to follow the instructions. Clearly, we need to be realistic and try to survive in our world as long as possible, regardless of it being, as some claim, harsh. The society can only survive by action. It has resources of intellect, energy, craftsmanship and skill. These resources must be mobilised for a great effort of a ‘united’ world. By using the advantages of globalisation such as economic market and education, we can overcome its disadvantages. This is how a civilisation thrives, despite any other circumstances.

Hilfe, in eine surreale Welt mit Regeln geworfen, die ihm fremd sind, bemüht sich der einst fähige Protagonist vergeblich um Erlösung.

2. ANALYSE

Karl Rossman, der vielleicht am wenigsten beeindruckende von Kafkas Protagonisten, kommt vergleichsweise nachteilig nach Amerika. Zusätzlich zu dem Mangel an Erfahrung in der neuen Welt, in die er hineingeworfen wurde, hat er kein Geld, keinen Status und vor allem keinen Beruf. Außerdem verliert er bei seiner Ankunft die Schachtel, die seine einzigen Sachen enthält. Er hat jedoch eine Reihe von uneingeschränkten positiven Eigenschaften. Während er sich noch an Bord des Schiffes befindet, begleitet er die Auseinandersetzung des Heizers mit dem Kapitän eloquent, mithühlend und mit akuter Beobachtung, nur um einer Person willen, mit der er gerade vertraut war. Früher hatte er Ehrlichkeit und einen gewissen Ehrgeiz gezeigt, und diese Eigenschaften lassen den Leser große Hoffnungen auf seine Aussichten in Amerika setzen, zumal es sich noch nicht als so bizarr erwiesen hat, wie es Kafkas Welten befürchten lassen: „Eine Bewegung ohne Ende, eine Unruhe, übertragen vom unruhigen Element auf die hilflosen Menschen und ihre Werke.“

Karl beeindruckt einen Herrn, der sich als Karls reicher Onkel Jacob vorstellt, der zufällig in Amerika lebt. Onkel Jacob nimmt Karl auf, und der Protagonist wird in Luxus und finanzielle

FRANZ KAFKA: AMERIKA

Nikola Radoš

1. EINFÜHRUNG IN DAS WERK

Kafka ist für sein Thema der Hilflosigkeit bekannt. Seine Protagonisten, normalerweise selbstbewusste und energische Männer, geraten in einen Wettbewerb mit einer Macht, die sie nicht überwinden können, und lassen schließlich nach. Ohne echte

Angelegenheiten eingeführt. Trotzdem erlaubt Karl sich keine Freizeit und beginnt Englisch zu lernen, um eine neue Position zu erlangen, eine Idee, die als wichtig betrachtet werden kann.

Obwohl Karl später seine Verschlechterung der Umstände ruhig akzeptiert, konfrontiert er Mr. Green und beschuldigt ihn, sein Vorankommen absichtlich verzögert zu haben, um seinen Untergang sicherzustellen. Dies ist der erste Vorfall der Feindschaft gegen den unschuldigen Karl, der von unvergleichlich wohlhabenderen Männern als ihm geleitet wird, die angeblich nichts von seinem günstigen Lebenszustand zu befürchten haben und dennoch besondere Anstrengungen unternehmen, um ihn auszubremsen. Es scheint, dass sich die reiche Gesellschaft in Amerika keinen weiteren Konkurrenten leisten kann, so amateurhaft er auch sein mag. Trotzdem wird später gezeigt, dass Karls Aussichten immer düsterer gewesen wären, wenn er nicht die anfängliche Unterstützung seines Onkels und die Chance gehabt hätte, Englisch zu beherrschen.

Begleitet von Mitgefühl und Angst kann der Leser feststellen, dass Karls bisher reibungsloses Vorankommen zum Stillstand gekommen ist. Es erinnert fast an eine griechische Tragödie und scheint fast so, als ob Karls unerwarteter Karrieresprung von Kafka nur dazu gedacht war, das Ausmaß seines Untergangs zu erhöhen. Die Tage des Klavierunterrichts und der frühen Ausritte sind vorbei. Er unterwirft sich

seinem neuen Status. Es ist jedoch genau diese ruhige Entschlossenheit, die Karl in die Hände von Delemarche führt. Nachdem Karl in ein schmutziges Gasthaus gewandert ist, ohne Hilfe oder Ziel, wird er mit Delemarche im selben Raum untergebracht und so machen beide Bekanntschaft. Im ewigen Kampf um das Dasein macht das, was Karl im Geiste aufbaut, Delemarche mit List wieder zunichte. Delemarche ist klug, unmoralisch und wird durch die Unmoral seiner Umgebung geprägt. Er findet schnell die Mittel, um den Jungen auszubeuten. Auf ihrer Reise machen Delemarche und Robinson das Beste aus Karls Geld und Waren für ihre Zwecke. Trotzdem zeigt Karl weiterhin Geduld und Vergebung. Sein einziges Bedauern, das ihn dazu bringt, sich von den Beiden zu trennen, ist das verdächtige Verschwinden eines Bildes seiner Eltern. Seltsamerweise legt Karl einen sentimental Wert auf ein Bild von denen, die ihn ausgestoßen und anschließend zu seinem aktuellen Zustand gebracht hatten. Karls Vorstellungen bedeuten nicht nur Unschuld oder Fügsamkeit, sondern auch Transzendenz. Seine Menschlichkeit beleuchtet die Selbstsucht der anderen durch starke Verneinung: „Dann sind Sie also frei?“, „Ja frei bin ich“, sagte Karl und nichts schien ihm wertloser.

Karl lässt Delemarche und Robinson zurück, geht zum Hotel Occidental und unterwirft sich der Obhut der Managerin. Die ebenfalls aus Deutschland stammende Managerin zeigt von Anfang an Rücksicht auf Karl. Vor Karls Streit mit

Delemarche trifft er die Managerin in der Lobby des Hotels. Als einzige Person, die ihm Aufmerksamkeit schenkt, bietet sie ihm auch Unterkunft im Hotel, was er ablehnt, um bei seinen Begleitern zu bleiben. Nach der Trennung nimmt ihn die Managerin auf und bietet ihm eine Anstellung als Liftboy an, die sie als „den besten Anfang, den Sie sich vorstellen können“ bezeichnet. Die gleiche europäische Herkunft von Karl und der Managerin ist kein Zufall. Die einzigen Menschen, die Karl während des gesamten Romans unterstützen wollten, sind Onkel Jacob und die Managerin. Es wird deutlich, dass sich Ausländer von Amerikanern in ihrer einzigartigen Fähigkeit Mitgefühl zu zeigen unterscheiden.

Wie erwartet wird Karl ein vorbildlicher Liftboy. Keiner der älteren Liftjungen ist so engagiert wie er. Er verzichtet darauf, sein Geld und seine Zeit für die bei ihnen beliebten Kartenspiele aufzuwenden, und konzentriert sich stattdessen auf seine Bemühungen, um sich weiter zu fördern und später eine bessere Position einzunehmen. Zwei Monate lang drückt Karl leidenschaftlich auf die Knöpfe seines Aufzugs und unterstützt die Hotelgäste in den trivialsten Angelegenheiten. Er glaubt leidenschaftlich (und naiv kann man sagen), dass harte Arbeit zum Erfolg führt, bis ihm ein höchst unerwünschter Gast einen Besuch gewährt.

Im Büro kommt es zu einem Streit, in dem Karl von dem Oberkellner, der jede Behauptung ungläubig widerlegt und

seine Autorität ausnutzt, um Karls vernünftige Einwände als bloße Lügen zu ignorieren, schmerzlich belästigt wird. Die Unmöglichkeit des Erfolgs ohne Status wird erneut durch die Grausamkeit und kompromisslose Rachsucht des Oberkellners und seiner Assistenten bewiesen. Karl wird schließlich gezwungen, aus dem Hotel zu fliehen.

Nach der Flucht aus dem Hotel führt Robinson das Taxi zu seiner und Delemarches Wohnung. Nachdem er sich wegen seiner Armut über einen geforderten zusätzlichen Fahrpreis gestritten hat, führt ihn Karls Ehrlichkeit erneut in Schwierigkeiten, diesmal mit einem Polizisten. Nach einer kompromisslosen Befragung und nicht hilfreichen Äußerungen von Robinson und Delemarche, die vor Ort erscheinen und die Absicht haben, ihn festzuhalten, ergreift Karl die Flucht und wird nur durch die Einmischung und den Trick des unehrlichen Delemarche gerettet. Jetzt in Delemarches Schuld, wird Karl letztendlich zur berühmten Sängerin Brunelda vorgelassen. Bis zum Rand träge, ist die einst berühmte Sängerin zu einer fetten und verwöhnten Invalidin geworden. Trotzdem ist sie verderblich herrisch, unterwürfig und tyrannisch. Zu seinem Erstaunen schwärmen Robinson und Delemarche von ihr und fühlen sich sehr von ihrer Figur angezogen, während er abgestoßen ist. Ihre versklavende Art, die Aufmerksamkeit, die sie erhält, ihre Größe und der weniger subtile Hinweis auf ihre Kleidung (sie soll nur die Farben

Weiß und Rot tragen) deuten alle auf eine Schlussfolgerung hin; Brunelda ist Kafkas Verkörperung von Amerika. Das Land der Möglichkeiten wurde durch seinen exzessiven Kapitalismus so korrumptiert, dass es der Bevölkerung nicht mehr erlaubt, sich selbst zu versorgen. Robinson, in den Händen eines solchen Meisters, wurde auf das Niveau eines Hundes herabgesetzt, heulte buchstäblich auf dem Balkon und bekam Essen auf einem Teller durch die Tür serviert. Und jetzt versucht er, Karl in den gleichen Zustand herunterzuziehen.

In einer anderen Szene ist Karl nicht mehr in Begleitung seiner Entführer, sondern allein auf der Straße. Seit seiner Begegnung mit Brunelda ist eine unbekannte Zeit vergangen. Auf der Straße trifft Karl auf ein Plakat mit einer erstaunlichen Werbung – ein Angebot, für das Theater von Oklahoma zu arbeiten, in dem angegeben wird, dass jeder eingestellt werden könnte. Hoffentlich macht sich Karl auf den Weg nach Clayton, um sein Glück noch einmal zu versuchen. Als er in Clayton von Bord geht, ist er erstaunt über die Größe des Gebiets, in dem Arbeiter für das Theater gesammelt werden sollen. Er wird von hundert Frauen begrüßt, die auf Sockeln stehen, ihre Trompeten unharmonisch blasen und als Engel verkleidet sind. Dann erkennt er einen seiner ehemaligen Freunde unter den Engeln, der offenbar auch für das Theater gearbeitet hat. Karl wird dann vom Personal des Theaters zusammen mit dem Rest der Arbeitssuchenden, die alle ein miserables Aussehen und einen

Mangel an Besitztümern teilen, zur Einstellungslinie geführt. Sie sind alle nach ihrer Erfahrung in Stände unterteilt, obwohl Karl zwischen den Ständen wechselt, da er keine Erfahrung in einem der erforderlichen Bereiche hat. Das Theaterpersonal versucht jedoch, ihn zu ermutigen und erklärt, dass niemand arbeitslos bleiben wird.

3. SCHLUSSFOLGERUNG

Das Buch endet mit dem Theater von Oklahoma als Darstellung des Todes und des Jenseits. Es ist das unvermeidliche Schicksal eines jeden arbeitslosen und missbrauchten Opfers des Landes der Freiheit, für ein Theater zu arbeiten, da die Vielzahl der unterdrückten, unbeschäftigte und mittellosen Menschen bald ihren letzten Ausweg im Tod selbst findet. In einem Land endloser Kämpfe um das finanzielle Überleben kann man sich den Himmel nur als einen wohltätigen Arbeitgeber vorstellen, der sie für das akzeptiert, was sie wert sind, und in dem sie möglicherweise eine Anstellung als Engel finden. Ironischerweise werden sie auch im Himmel gebeten, ihre Dokumente zu zeigen, und sie werden nach ihren Erfahrungen sortiert. Einzig im Himmel kann Karl endlich in einen Zug einsteigen, ohne sich Sorgen zu machen, und kann aufhören, sich um sein Wohlergehen zu sorgen.

Es ist wichtig, die tiefere Bedeutung dieses Werkes zu verstehen. Die Hauptidee könnte darin bestehen, eine fiktive Landschaft zu schaffen, die die am tiefsten liegenden Wahrnehmungen

der Charaktere widerspiegelt. Das ist der Triumph von *Amerika*, der Kafkas Gefühl der Bedrohung widerspiegelt, oder schlimmer noch, das Gefühl, missverstanden zu werden.

4. LITERATUR UND QUELLE

Kafka, Franz: *Amerika*. Roman. Fischer 1966.

<https://www.kafka-online.info/franz-kafka-biography.htm> (22.08.21).

<https://onemorelibrary.com/index.php/en/languages/german/book/deutschsprachige-literatur-191/amerika-1667> (22.08.21).

<https://www.post-gazette.com/art-architecture/2009/01/04/Kafka-s-Amerika-gets-a-new-interpretation/stories/200901040174> (22.08.21).

FRANZ KAFKA: PROCES

Dora Vuleta

Kada je riječ o svjetskoj književnosti ili barem o poznatim književnim djelima i autorima, nemoguće je ne spomenuti Franza Kafku. Neminovno je jedan od najvažnijih autora 20. stoljeća, a njegova djela nezaobilazna su u najrazličitijim pregledima svjetske književnosti. Vrijednost njegova književnog opusa ogleda se i u polarizaciji čitatelja širom svijeta; njegova djela se ili vole ili ne, ali svakako se cijene i poštuju.

Franz Kafka rođen je 3. srpnja 1883. godine u Pragu (Austro-Ugarska, današnja Česka) kao sin židovskog poduzetnika Hermanna Kafke i njegove supruge Julie. Kafkin poseban način pisanja i mračne teme ostavili su traga u književnosti, a pojavile su se mnoge teorije o njegovom mentalnom stanju. Za život je zarađivao kao odvjetnik iako je cijelo vrijeme želio biti književnik. Poznat je po svojim absurdnim i pomalo ludim pričama i romanima. Mnoge od njih opisuju situ stvarnost u kojoj su glavne uloge obično pod pritiskom u trajnoj borbi s tvrdim birokratskim sustavom. To se posebno ogleda u djelima poput *Amerike*, *Procesa*, *Preobrazbe* i *Dvorca*. Navedena djela ujedno su i Kafkina najpoznatija. Želio je spaliti većinu svojih djela, ali njegov prijatelj i književnik Max Brod tu posljednju želju nije ispunio; objavio ih je posmrtno. Kafka je do danas jedan od rijetkih autora koji se ne mogu precizno svrstati u niti jedan književni pravac ili epohu. Međutim, jedan je od najvažnijih autora suvremene svjetske književnosti. Umro je 3. lipnja 1924. godine u sanatoriju u Kierlingu (Beč).

Roman *Proces* ostavio je kao fragment što se 1925. godine, kada ga je Max Brod objavio kao prvo djelo Kafkine ostavštine, nije primijetilo jer je Brod cijeli tekst oblikovao kao konačno djelo. Izostavljena je poglavlja poslije uključio u novo izdanje. Roman se sastoji se od deset poglavљa. Kafka je najprije napisao prvo i posljednje poglavlje jer se bojao da ga nikada neće dovršiti te je tako dao okvir romanu.

Tema romana još uvijek je vrlo relevantna; svatko od nas čak i danas, u doba demokracije i raznih sloboda poznaje barem jednog Josefa K. Radnja se odvija u nepoznatom europskom gradu početkom 20. stoljeća. Tema je razrađena kroz zamišljeni postupak kojem je glavni lik Josef K. izložen nakon navoda o njemu nepoznatom zločinu; pogrešno je optužen.

Elementi ekspresionizma mogu se vidjeti u opisu unutarnjeg stanja Josefa K., mračnih tonova i neujednačenih reakcija. Ipak, ovo je djelo jedan od vrhunaca moderne književnosti. Može se reći da su elementi modernizma oblikovani ekspresionističkim obilježjima, posebno u karakterizaciji figura. Roman je pisan administrativnim stilom; rečenice su kratke i jasne, nema pretjeranog opisivanja i uljepšavanja.

Josef K. slavi 30. rođendan. Dvojica službenika dolaze kod njega da mu kažu da je uhićen, ali mu ne govore zašto. Josefу nije jasno što je učinio, a policajci ne mogu objasniti razlog uhićenja. Iako je uhićen, može nastaviti normalan život. Nakon nekoliko dana dolazi mu poziv za ročište koje će se održati u nedjelju kako ne bi morao izbjivati s posla. Izgled sudnice je vrlo čudan. Bio je ljutit jer još uvijek nije saznao za što je optužen i jer nije iskoristio priliku da to sazna.

Stric mu savjetuje da se posavjetuje s odvjetnikom jer je njegov slučaj postao vrlo ozbiljan. Josef K. odlazi stariom odvjetniku i biva iznenaden jer je on već upoznat s njegovim slučajem. Ni

od odvjetnika nije dobio objašnjenje o čemu se zapravo radi, ali ovaj ga je uvjerao da mu može pomoći. Tijekom tog posjeta, Josef se zaljubio u odvjetnikovu pomoćnicu Leni i započinje s njom čudnu vezu.

Josefu se čini kao da su svi upoznati s njegovim slučajem. Odlazi slikaru koji kaže da mu može pomoći, no ne i kako. Svaki put kad Josef posjeti odvjetnika, ovaj mu kaže da slučaj napreduje, ali Josef to ne vidi te ga otpušta.

Na kraju romana, na Josefov 31. rođendan, dvojica muškaraca pojavljuju se u crnom. Odvode ga u kamenolom radi smaknuća. Stavljuju mu glavu na kamen i probadaju nožem u srce. Tek netom prije svoje smrti Josef K. pokazuje otpor prema sustavu i procesu; njegove posljednje riječi bile su: „Kao pseto!“

Josef K. jednostavan je čovjek čija se svakodnevica svodi na rutinu. Odnose između Josefa K. i njegove okoline karakteriziraju strah i ovisnost; u njegovom odnosu s ljudima nema nježnosti i topline. Nema prijatelje kojima bi vjerovalo. Izbjegava ljudе, bezvoljan je i odbojan. Nije ambiciozan niti neovisan od drugih. Pasivan je i mlitav.

U vezi je s prostitutkom Elsom; pokušava pridobiti gospođu Birstner; želi ljubavnu vezu s Leni, no zapravo nije u stanju voljeti i razviti kvalitetan odnos.

Kada se po prvi puta pojavi na sudu, on je nadmoćna, promišljena i intelektualno jaka osoba. Ne pojavljuje se kao optuženik, već kao tužitelj i kao borac za

ljudsko dostojanstvo. Ali ovo buntovništvo brzo nestaje; njegovo se postojanje svodi na traženje posrednika koji želi raditi na njegovu slučaju.

Josef K. vrlo je kontradiktorna osoba; on se ne izjašnjava krivim, već se pretvara da je kriv. Traži sudnicu, ali nije ga briga što će se u njoj dogoditi. Njegova ravnodušnost i nezainteresiranost svojevrsni su protest.

U *Procesu* je očit način na koji Kafka oblikuje svijet i ljudе pune paradoksa; krivnja postoji, a istovremeno je nema. Drugim riječima, ne postoji objektivna krivnja; Josef K. je nevin i u odnosu na društvo i u odnosu na sud i zakon. Postoji subjektivna krivnja jer je Josef K. slaba, nesigurna i pasivna osoba. Usamljenost i očaj vode ga k prihvaćanju svoje sudbine, k prihvaćanju presude. Spreman je umrijeti, još uvijek u nevjericu što mu se događa.

Interpretacija djela ovisi o tome u čijim se rukama ono nalazi. Sam Kafka nagnasio je da se različiti pogledi na nešto međusobno ne isključuju; mogu se čak i nadopunjavati. *Proces* je pun aluzija, paradoksa, apsurda, alegorija i simbola koji nam omogućuju različita tumačenja. Najčešća polazišta su Kafkin život, religija, egzistencijalistička filozofija i društveno-povijesni kontekst iz kojeg proizlazi socijalna kritika.

Promatranje *Procesa* kroz prizmu filozofije egzistencijalizma pokazuje da je ovo djelo Kafkin pokušaj ne samo da razumije i ispita svoj život, već i da shvati osjećaj krivnje (jer nije uspio

ispuniti očeva očekivanja). Motiv slobode usko je povezan s religijskim konceptom u romanu. Iako je čovjek od rođenja nadalje slobodan, ne može shvatiti koliko je zapravo slobodan. Ne želi biti slobodan i donositi vlastite odluke; skriva se ispod svećeničkog ogrtića i pokušava pronaći iskupljenje i spas u *ropstvu*. Krivnja Josefa K. temelji se na moralnim razlozima. Kriv je jer je pasivan i neispunjeno, zato što ne poznaje zakone svog života i zato što ne osjeća. U *Procesu* nema iskrenih odnosa, a upravo lažni, isprazni društveni odnosi bili su odgovorni za Josefovu smrt; iako je od samog početka mogao zanemariti proces, sve se više upletao u njega, što je na kraju bilo presudno. Josef K. umro je zbog nemogućnosti da se riješi svojih obaveza prema društvu, lažnog morala, Boga, ljudskih ograničenja i (seksualnih) nagona. Također, u djelu su vidljive alegorije na političke probleme Kafkinog vremena.

Prolaznost i površnost sve više oblikuju živote i svatko počinje gubiti vjeru u vječnost. Evo jedno jednostavno pitanje: *Tko si ti?* Ali tko zna točan odgovor... Umjesto posla, ispunjavanja dužnosti, novca i drugih materijalnih stvari, Kafka nam skreće pažnju na ono bitno što više ne poznajemo ili se ne usuđujemo tražiti. Zašto postojimo i koja nam je svrha? Tek kad se ljudski život, poput života Josefa K., svede na egzistencijalno, otkriva se njegova apsurdnost, ali i veličanstvenost.

FRANZ KAFKA: DER PROZESS

Dora Vuleta

In diesem Essay wird der Roman *Der Prozess* von Franz Kafka vorgestellt. Die wichtigsten Merkmale, die Handlung sowie die Hauptfigur werden kurz vorgestellt und analysiert und einige der bedeutsamsten Allegorien werden geklärt.

Diese Arbeit soll auf die Bedeutung von Franz Kafka als Autor in der Literaturwelt und auf die Unvermeidlichkeit seiner Werke in unterschiedlichen Geschichten der Weltliteratur hinweisen. Die Bedeutung seiner Werke spiegelt sich in der Polarisierung der Leser auf der ganzen Welt wider. Genauer gesagt: entweder man mag sie (seine Werke) oder mag sie nicht, aber man schätzt und respektiert sie.

Die Wahl des Themas dieses Essays wurde auch durch das Bewusstsein beeinflusst, dass der Gegenstand dieses Romans (der sich auf viele Komponenten der Gesellschaft bezieht) bis heute sehr relevant ist und dass wir alle auch heute, im Zeitalter der Demokratie und verschiedener Freiheiten, mindestens einen Josef K. kennen.

2. ÜBER DEN AUTOR – FRANZ KAFKA

Franz Kafka wurde am 3. Juli 1883 in Prag (Österreich-Ungarn, heute Tschechien) als Sohn des jüdischen Kaufmanns Herrmann Kafka und dessen

Frau Julie geboren. Seine besondere Schreibweise und etwas dunkle Themen hinterließen in der Literatur ihre Spuren. Deswegen tauchten viele Theorien über seinen mentalen Zustand auf. Er verdiente seinen Lebensunterhalt als Angestellter einer Versicherung, obwohl er die ganze Zeit ein Schriftsteller werden wollte.

Er ist berühmt für seine absurd und ein bisschen verrückten Erzählungen und Romane. Viele sind von unerklärlichen Beziehungen, Strukturen der Personen und/oder Orte geprägt. Er beschreibt eine graue Realität, in der die Hauptfiguren meist in einem andauern den Kampf mit einem harten bürokratischen System unterdrückt werden. Dies wird vor allem in Werken wie *Amerika*, *Der Prozess*, *Die Verwandlung* und *Das Schloss* deutlich. Das sind seine berühmtesten und wichtigsten Werke. Kafka wollte die meisten seiner Werke verbrennen, aber sein Freund und Schriftsteller Max Brod lehnte das ab und veröffentlichte sie posthum.

Bis heute bleibt Kafka einer der wenigen Autoren, die sich in keine der literarischen Richtungen oder Epochen genau zuordnen lassen. Er ist jedoch einer der bedeutendsten Autoren der zeitgenössischen Weltliteratur. Am 3. Juni 1924 starb Kafka im Sanatorium in Kierling (Wien).

3. ANALYSE

Der Prozess blieb ein Fragment. Als Max Brod den Text 1925 als erstes Werk aus dem Nachlass Kafkas herausgab,

merkte man dies aber nicht unbedingt, weil Brod dem Ganzen den Anschein der Vollendung verliehen hatte. Er ließ einige Abschnitte weg und später nahm er auch diese ausgelassenen Teile in seine Neuausgaben mit auf.

3.1. Hauptmerkmale und Gattung

Kafkas Werk Der Prozess ist ein Roman und gehört deswegen zur Epik. Er besteht aus zehn Kapiteln:

1. Verhaftung – Gespräch mit Frau Grubach – Dann Fräulein Bürstner
2. Erste Untersuchung
3. Im leeren Sitzungssaal – Der Student – Die Kanzleien
4. Die Freundin des Fräulein Bürstner
5. Der Prügler
6. Der Onkel – Leni
7. Advokat – Fabrikant – Maler
8. Kaufmann Block – Kündigung des Advokaten
9. Im Dom
10. Ende

Das erste und das letzte Kapitel des Romans schrieb Kafka zuerst, weil er Angst hatte, dass der Roman kein Ende findet und unfertig bleibt. So hatte er das Ende schon zu Beginn festgelegt, um der Geschichte einen Rahmen zu geben, an den er sich halten kann.

Die Handlung spielt im frühen 20. Jahrhundert in einer undefinierten europäischen Stadt an verschiedenen Orten: Frau Grubachs Wohnung, Gerichtssaal, Anwaltswohnung, Bank, Titorellis Wohnung und so weiter. Das Thema wird durch einen imaginären Prozess bestimmt, dem die Hauptfigur nach Vorwürfen eines ihm unbekannten Verbrechens ausgesetzt ist. D.h. die Hauptfigur Josef K. wird falsch beschuldigt.

Die Elemente des Expressionismus sind in der Beschreibung des Geisteszustands, der düsteren Töne und des „Schreiens“ sichtbar. Die Rezeption ist geprägt von schwierigen Verständnisbedingungen und ungleichmäßigen Reaktionen. Dennoch gehört sein visionäres literarisches Werk zu den Höhepunkten der modernen Literatur. Man kann sagen, dass die Elemente der Moderne sich in den expressionistischen Merkmalen finden, insbesondere in der Charakterisierung der Figuren.

Der Roman ist in einem administrativen Stil geschrieben; die Sätze sind präzise und klar, es gibt keine übermäßige Beschreibung und Verschönerung.

3.2. Inhalt

Es ist der 30. Geburtstag von Josef K. In seine Wohnung kommen zwei Gerichtsschreiber, um ihm mitzuteilen, dass er verhaftet werde, aber sie sagen ihm nicht, warum sie ihn nicht ins Gefängnis bringen. Josef ist nicht klar, was er getan hat, und die Beamten können den Grund

für seine Verhaftung nicht erklären. Er kann sein Leben normal fortsetzen, obwohl er verhaftet wurde.

Einige Tage später erhält er einen Aufruf zu einer Anhörung, die am Sonntag stattfinden wird, damit Josef nicht von der Arbeit abwesend sein muss. Das Gericht befindet sich in einem Gebäude, das von außen wie eine Wohnung aussieht. In dem obersten Stock befindet sich ein Gerichtssaal. Das Aussehen des Gerichtssaals ist auch sehr seltsam. Manche Menschen reagieren auf jedes seiner Worte. Er ärgert sich, weil er immer noch nicht weiß, was ihm vorgeworfen wird und weil er die Gelegenheit nicht nutzt, es herauszufinden.

Dann kommt sein Onkel, um mit ihm zu sprechen. Er rät ihm einen Anwalt zu konsultieren, da sein Fall sehr ernst geworden ist. Josef K. geht zu einem alten Anwalt, um ein Gespräch zu haben. Josef ist überrascht, weil der Anwalt mit seinem Fall bereits vertraut ist. Er erhält keine Erklärung von ihm, wie die Anschuldigung lautet, aber der Anwalt versichert ihm, dass er ihm helfen könne. Beim ersten Besuch des Anwalts verliebt sich Josef in Leni, die Assistentin des Anwalts, und sie fangen eine seltsame Beziehung an.

Für Josef K. scheint es, als ob jeder mit seinem Fall vertraut wäre. Er geht zu einem Maler, der sagt, er könne ihm helfen. Als Gegenleistung für die Hilfe kauft Josef mehrere Gemälde von ihm. Aber es ist ihm noch nicht klar wie der Maler ihm helfen kann. Jedes Mal, wenn

Josef zum Anwalt geht, sagt er ihm, dass der Fall voranschreitet, aber er sieht es nicht. Josef beschließt den Anwalt zu entlassen.

Am Ende des Romans, an Josefs 31. Geburtstag, kommen zwei Männer in schwarz. Sie bringen ihn zum Steinbruch, um die Hinrichtung durchzuführen. Sie legen seinen Kopf auf einen Stein und stechen ihm ins Herz. Erst kurz vor seinem Tod zeigt Josef K. einen Aufstand gegen das System und den Prozess; seine letzten Worte sind: Wie ein Hund!

3.3. Josef K. als Hauptfigur

Josef K. ist „erster Prokurator einer großen Bank“ (Kafka, S.33), der zu Beginn der Handlung 30 Jahre alt ist (Kafka, S.7). Er ist ein einfacher Mann, dessen Alltag auf ein routinemäßiges Leben reduziert ist. Die Beziehungen zwischen Josef K. und seiner Umwelt sind von Angst und Abhängigkeit geprägt. D.h. in seiner Beziehung zu Menschen gibt es keine Zärtlichkeit und Wärme. Er hat keine Freunde, denen er sich anvertrauen würde. Wenn er Menschen in Gesprächen nicht vermeidet, ist er lustlos und abstoßend.

Er ist unfähig zu lieben und eine Liebesbeziehung aufzubauen. Er unterhält eine Beziehung zur Prostituierten Elsa; er versucht Fräulein Bürstner für sich zu gewinnen; er ist bereit für eine Liebesbeziehung mit der Frau der Gerichtsschreiber. Seine Liebesbeziehungen haben keinen Sinn und kennen keine Werte.

Er ist weder ehrgeizig noch unabhängig von anderen. Er ist passiv und geschmeidig, unfähig sein Leben zu regieren, zu führen. Bei seinem ersten Auftritt vor Gericht ist er eine überlegende und intellektuell starke Person. Er erscheint nicht als Angeklagter, sondern als Staatsanwalt und als ein Kämpfer für die Menschenwürde. Dieser rebellische Mann verschwindet aber schnell. Seine Tätigkeit beschränkt sich darauf, einen Vermittler zu suchen, der für seinen Fall arbeiten will.

Es gibt Widersprüche in der Person von Josef K. – er bekennt sich nicht schuldig, aber tut so, als ob er schuldig ist. Er bittet darum, die Gerichtssäle zu sehen, aber er interessiert sich nicht dafür, was dort passieren wird. Seine Gleichgültigkeit und sein mangelhaftes Interesse sind aber eine Art Protest.

Hier sieht man wie Kafka die Welt und die Menschen voller paradoxer Situationen und Handlungen gestaltet; in dieser Welt gibt es Schuld und gleichzeitig gibt es keine. Genauer gesagt, gibt es keine objektive Schuld – Josef K. ist sowohl in Bezug auf die Gesellschaft als auch in Bezug auf das Gericht und das Gesetz unschuldig. Es gibt eine subjektive Schuld, weil Josef K. eine schwache, unsichere und passive Person ist. Vereinsamung, Verzweiflung und Verarmung führen dazu, dass er sein Schicksal annimmt, ein Urteil akzeptiert, das ohne Gesetz zustande kommt, bereit ist zu sterben, immer noch ungläubig angesichts dessen, was ihm geschieht.

3.4. Interpretation

Der Leser kann im Text des Romans nur das finden, was er bereits in sich selbst hat; die Interpretation des Werkes hängt davon ab, in wessen Händen es sich befindet.

Kafka selbst betonte, dass sich unterschiedliche Ansichten einer Sache nicht ausschließen; sie können sich sogar ergänzen. Der Prozess selbst ist voller Anspielungen, Paradoxien, Absurditäten, Allegorien und Symbole, die uns verschiedene Interpretationsansätze ermöglichen. Die etabliertesten Ausgangspunkte der Interpretation sind Kafkas Leben, Religion, die existentialistische Philosophie und der sozio-historische Kontext, aus dem die Gesellschaftskritik hervorgeht.

Wenn man den Prozess durch das Prisma der Philosophie des Existentialismus betrachtet, zeigt sich, dass dieses Werk ein Versuch Kafkas ist, nicht nur sein Leben zu begreifen und es zu untersuchen, sondern auch das Schuldgefühl zu verstehen (weil er die Erwartungen seines Vaters nicht erfüllte).

Das Motiv der Freiheit ist in dem Roman eng mit dem religiösen Konzept verbunden. Obwohl man die Freiheit von Geburt an geschenkt wurde, kann man nicht verstehen wie frei man wirklich ist. Man will nicht frei sein und seine eigenen Entscheidungen treffen; man versteckt sich unter dem Mantel des Priesters und versucht, in der „Sklaverei“ Erlösung und Seelenheil zu finden.

Die Schuld von Josef K. beruht auf moralischen Gründen. Er ist schuldig, weil er passiv und unerfüllt ist und weil er die Gesetze seines Lebens nicht kennt und weil er nicht fühlt. Er ist unempfindlich gegenüber anderen, sogar gegenüber sich selbst, so dass er wie ein Hund endet.

Im Prozess gibt es keine aufrichtigen Beziehungen, und diese „unechten“ sozialen Beziehungen waren für Josefs Untergang verantwortlich. Obwohl er den Prozess von Anfang an ignorieren und somit loswerden konnte, wurde er immer mehr in ihn involviert, während seine Verwandten sich mit seinem Zustand vertraut machten. Diese Einmischung war entscheidend für ein tragisches Ende. Josef K. starb an der Unfähigkeit, seine Verpflichtungen gegenüber der Gesellschaft, der falschen Moral, Gott, menschlichen Beschränkungen, Instinkten und sexuellen Instinkten loszuwerden.

In Kafkas Werke können auch Allegorien der politischen Probleme seiner Zeit gelesen werden.

4. SCHLUSSWORT

Vergänglichkeit und Oberflächlichkeit prägen das Leben und jeder hat das Vertrauen in die Ewigkeit verloren. Hier gibt es eine einfache Frage: Wer bist du? Aber niemand kennt die Antwort.

Anstatt Pflicht, Arbeit, Geld und andere materielle Dinge zu erfüllen und zu erzielen, macht Kafka uns auf das Wesentliche aufmerksam, dass wir nicht mehr kennen oder nicht zu suchen wagen. Warum existieren wir und was ist unser Zweck? Erst wenn das menschliche Leben wie das Leben von Josef K. auf das Existentielle reduziert wird, entdeckt man seine Absurdität, aber auch seine Pracht.

5. LITERATUR

[www.digbib.org/Franz_Kafka_1883/
Der_Prozess](http://www.digbib.org/Franz_Kafka_1883/Der_Prozess) (zugegriffen am 3. Januar 2021)

<https://www.dhm.de/lemo/> (zugegriffen am 5. Januar 2021)

[https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Proze%C3%9F_\(1962\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Der_Proze%C3%9F_(1962)) (zugegriffen am 6. Januar 2021)

Umjetnost

UMJETNOST I SVJETSKE ZDRAVSTVENE KRIZE

Dorotea Korda

Mislim da nisam jedina koja je tijekom lockdowna prošle godine od dosade i zbumjenosti posegnula za komadom papira ili za kistom. Ta moja izolacijska djela nažalost neće biti podijeljena s vama, dragim čitaocima, ali me ta izneđujuća eksplozija kreativnosti i želja da iskalim svoje frustracije na papiru dovela do razmišljanja koje će nadalje podijeliti s vama. Dakle, mnogo je nas za vrijeme samoizolacije posegnulo za nekim medijem na kojem bi se izrazili, i kako se prošlost uvijek ponavlja, odlučila sam istražiti kako se kroz povijest izražavala ljutnja i čežnja za normalnim, zdravim životom.

U svjetskoj povijesti pamtimos 5 velikih pandemija – Justinijanova kuga (541.-542.), Crna smrt (1347.-1351.), Španjolska gripa (1918.-1919.), pandemija HIV/ AIDS (1981.- danas) te COVID-19 (2019.-danas).

Justinijanova kuga je odnijela treći-nu tadašnjeg svjetskog stanovništva, a najpoznatije djelo koje se veže uz ovu kugu jest *Sveti Sebastijan moli za život oboljelog kopača grobova tijekom Justinijanove kuge*, 1497.

Justinijanove kuge iz 1497. nizozemskog slikara Jossea Lieferinxe. Ako niste poznavatelji ikonografije, možda ćete pomisliti da je sv. Sebastijan jedan od muškaraca u svećeničkom habitu u središtu slike. No, sveti se Sebastijan nalazi na nebesima poviše grada, proboden strelicama na naredbu cara Dioklecijana. Postojalo je staro vjerovanje da se kuga širi preko Apolonove strelice pa je na taj način sv. Sebastijan postao zaštitnikom od kuge.

Josse Lieferinxe, *Sveti Sebastijan moli za život oboljelog kopača grobova tijekom Justinijanove kuge*, 1497.

Vincent iz Kastva, *Ples mrtvaca*, 1474.

Crna smrt ili Bubonska kuga je u samo četiri godine uspjela pokositi 25 milijuna ljudi, ali krajnja šteta se procjenjuje na smrt četvrtine tadašnjeg stanovništva, oko 450 milijuna ljudi. Svakodnevni prizori umiranja i boli koja bi preko noći odnijela tisuće ljudi bez obzira na njihovu dob, spol ili stalež su bili uobičajena pojava te se upravo pod dojmom masovnih grobnica i neizbjegnosti smrti

javljaju i prvi prikazi s poznatom temom Plesa mrtvaca. Svjetonazor „Memento morija“ se odrazio i u Hrvatskim freskama, a najljepši primjer Plesa mrtvaca nalazimo u Bermu u crkvi Svetе Marije na Škrilinah kod Pazina. Ovu fresku radi majstor Vincenta iz Kastva te je freska datirana 1474. godine. Ovu „veselu“ povorku predvodi papa te se u posljednjem plesu nalaze osobe svih društvenih staleža poručujući da smrt nikoga ne štedi.

Edvard Munch, *Autoportret nakon Španjolske gripe*, 1919.

Umjetničkih djela inspiriranih Španjolskom gripom koja odnosi 50 milijuna ljudi ima mnogo, ali ona koja najviše zrače strahom i nelagodom su djela Edvarda Muncha, *Autoportret nakon Španjolske gripe* iz 1919., *Život i smrt* Gustava Klimta iz 1915. te *Obitelj* (autoportret) Egona Schielea iz 1918. Munch je za razliku od Klimta i Schielea uspio pobijediti gripu te nam se na autoportretu prikazuje izoliran, s izrazom lica koji je reminiscentan na najpoznatije mu djelo *Vrisak*, praznog pogleda i širom otvorenih usta sugerirajući nemogućnost disanja. Jedna modernija

Gustav Klimt, Život i smrt, 1915.

verzija Plesa smrti nalazi se pod krilom opusa Gustava Klimta. Na slici vidimo Klimtovu suprugu i dijete koje je godina prije njega odnijela ova gripa. Ovo plat-

Egon Schiele, *Obitelj* (autoportret), 1918.

no ima dualni karakter: s lijeve strane se u tamnim bojama nalazi mršava i strašna smrt koja ne može prevladati nad životom, bojama i zajedništvom svih ljudi s lijeve strane. Egon Schiele umire tri dana poslije svoje trudne supruge Edith od posljedica Španjolske gripe. Na obiteljskom portretu i autoportretu gledamo

golog i bolesnog Egona kako u nemoći očima prodire gledatelja, dok mu se ispod nogu nalazi naga supruga iz čijih se krila apstraktno nazire njihovo nerođeno dijete.

AIDS/HIV pandemija traje i danas te je za sad ukupan broj žrtava 39 milijuna. Ova je bolest rezultirala brojnom suvremenom umjetnosti i instalacijama, a umjetnik koji se često bavio ovom tematikom je Felix Gonzalez-Torres koji je od ove bolesti rano preminuo. Njegova najpoznatija instalacija je *Untitled (Perfect Lovers)* iz 1990. koja se sastoji od dva identično sinkronizirana sata koja s vremenom izlaze iz sinkronizacije te jedan staje prije drugoga. Ovom je instalacijom umjetnik odlučio odati počast vremenu koje je podijelio sa svojim partnerom, također preminulim od AIDS-a. Jedan sat predstavlja njega, a drugi partnera te je ovo jedno od najpoznatijih djela Queer umjetnosti.

Dok ovo pišem, ne znamo još krajnje posljedice COVID-19, no nije li uzbudljiva pomisao da se povijest piše baš u trenutku dok ovo čitaš? Što se tiče umjetničkih dijela vezanih uz COVID-19, ona se tek stvaraju ili tek trebaju doći. Naravno da postoji pregršt karantenskih umjetnina, ali ni jedna mi do sad nije toliko zapela za oko, a moja djela nisu baš za pohvalu. No, postoji umjetnik koji kao da je predvidio ovu situaciju – društvena izoliranost, usamljenost i dosada temeljni su pojmovi koji se vežu uz opus ovoga autora. To je Edward Hopper, najvažniji američki slikar realizma 20. stoljeća. Djela poput *Cape Cod morning* iz

1950. i *Morning sun* iz 1952. kao da su naslikana za vrijeme izolacije, društvene distance i neznanja što dolazi u budućnosti. Na djelima vidimo izolirane pojedincice praznih pogleda koji samo postoje u prostoru, ne žive. Ako možemo bilo što zaključiti na kraju, to je da svim pandemijama jednom dođe kraj i po uzoru na Klimtovo djelo, znamo da će snaga i zajedništvo ljudi pobijediti smrt.

UMJETNIČKI RAZGOVOR

Mate Rošićić, akademski je kipar, viši konzervator-restaurator uže specijaliziran za kamenu plastiku i kako nam uz smijeh govori, jako dobar pjevač i kuhar. Za časopis nam je otkrio kada se „otrova s kamenom“, koliko je pandemija utjecala na njegov posao te nam je otkrio zamisao iza svog omiljenog autorskog djela.

Za početak – kad se u Vama javila ljubav prema kiparstvu?

Ta ljubav se javila od malih nogu – ja sam s otoka Brača te se moj nono isto bavio klesarstvom. Sve je počelo kad sam mu kao petogodišnjak počeo nositi marenku na posao i tu sam se „otrova s kamenom“; ono što je bilo u mojim genima, u mom DNK je na kraju izašlo na vidjelo.

Kako je tekao put prema Vašem današnjem poslu?

Nakon završetka osnovne škole, upisao sam Školu likovnih umjetnosti u Splitu, kiparski smjer te sam nakon toga upisao Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu gdje završavam obrazovanje u klasi po-kognog profesora Šime Vulasa te sam bio počašćen da me je čitava ergela stare, vrsne generacije kipara pripremala za današnji posao – Marija Ujević-Galetović, Stipe Sikirica, Krunic Bošnjak itd.

Nakon akademije otišao sam u majstorsku radionicu profesora Vladimira Hrljevića gdje su moje vještine klesanja

i modeliranja uočili šefovi iz Hrvatskog restauratorskog zavoda te su me zvali da im se pridružim u Splitu, gdje ja već s guštom radim 19 godina.

Kako izgleda jedan vaš tipičan dan u radionici?

Dan obično započinje prvo s kavom, i onda krećemo na posao ovisno o projektu – nekad se cijeli dan bavim modeliranjem, nekad uzimam otiske, nekad se bavim desalinizacijom... Pošto se mi bavimo neprektnom kulturnom baštine, većinom nam se posao zapravo bazira na terenu, dakle rad na crkvama i drugim objektima i u principu se u radionici radi samo na stvarima koje se mogu demontirati.

Na koji način birate sljedeće projekte?

Mi projekte predlažemo Ministarstvu kulture te Ministarstvo odlučuje koji je projekt najnužniji za odraditi, kad se vidi da nešto agresivno propada naravno da je to na vrhu liste prioriteta. Hrvatska je strahovito bogata zemlja jer smo tu od pamтивjeka – di god da upreš prstom imaš neko kulturno dobro! Za istovremeno odradivanje nužnih i ne nužnih projekta bi trebali imati ogromni budžet – u svakom slučaju, gledaju se oni prioritetniji.

Kako održavamo korak s europskim restauratorima?

Odlični smo u takmičenju sa svim europskim restauratorima-konzervatorima,

posebno u kamenu. Čak bi rekao da Talijani idu u korak za nama jer je njima restauracija količinska – imaju more kulturne baštine i to se obnavlja preko mnogih firmi, gdje se mi s ljubavlju možemo bazirati na par projekata godišnje. Oni bi se recimo zavezknili kad bi vidjeli kako smo uspjeli prilagoditi laser da bi uklonili cijelu skramu s Peristila, odsjek za kamen u Splitu ima poput perjanice taj vrhunski održeni projekt na Peristilu.

Kad smo već kod restauracije Peristila, postojale su neke rasprave o tome je li trebalo ostaviti određene dijelove peristila s vidljivom patinom, da se vidi starost i razdoblje pojedinog kamenja, a ne da se u potpunosti izbijeli? Što mislite o tome?

Slažem se s time no treba nešto uzeti u obzir – crna skrama koja se nataložila na peristilu je bila puna sulfata i ona je od ispod nagrizala kamen i zbog toga se počeo gubiti originalni rimski trag alata a to je bilo najbitnije očuvati; ja nisam pobornik pjeskarenja i ubijanja kamena i trudim

se očuvati slojeve patine (kao što smo se uvjerili u radionicama), ali se mora znati što je povijesna patina a što štetna skrama. Također treba se znati koristiti laserom pri čišćenju jer u nečijoj ruci laser može biti štemalica, a može biti i najfiniji pinel – tu treba imati osjećaj za formu i za teksturu, treba imati likovnu i zanatsku pismenost da bi se dobio odličan rezultat. Tek kad uspijemo skinuti tu štetnu skramu, lišajevе i alge nalazimo te bitne tragove alata na kojima se vidi originalno meštovo klesanje i kojim se alatom koristio i na koji način. Bitno je to da se svakom restauracijom naša struka podigne za jedan level.

domovina, to je kamen, to je činjenica. Srdela je jednom bila hraniteljica čitave Dalmacije i ovo sam napravio, kako po-kojni Darko Vlahović o njoj piše, „Tebi koja igrom modro more veseliš...“

Koji Vam je osobno najdraži projekt na kojem ste radili?

Sjeverno pročelje sv. Vlaha, velika Onofrijeva fontana u Dubrovniku i najzahtjevniji i jako drag projekt – ciborij sv. Marka na Korčuli. U ovim projek-tima sam mogao pokazati i kiparstvo i ljubav prema zaštiti; u svakom sam projektu od početka do kraja uživao jer sam mogao biti u svojoj zoni. Ono što je bilo jako posebno je to da objekte koje običan građanin gleda od dole, ja gledam izbliza, vidim tragove klesanja na npr. svetom Vlahi i onda se iz takvih primje-ri i saznanja učiš i gradiš svoj osobni art.

A omiljeni autorski projekt?

Definitivno Skulptura Srdela u Postirima na otoku Braču! Ta skulptura sam ja, to je mesto, to su Postira, to je

Koliko je pandemija utjecala na Vaš posao?

Sreća je ta da se nas 11 nalazi na 3000 kvadrata na velikoj površini i pri održavanju socijalne distance svatko je dobio oko 300 kvadrata za sebe. Ukoliko je, a ako je trebalo ići na teren, tu također nije bilo problema jer je svako radio na svojoj zoni od 20 kvadrata. Naravno bilo je zaraženih i svega, ali Bogu hvala, za sad je sve u redu – neke projekte smo morali prolongirati ili kasnije započeti, no ništa što bi nas toliko izbacilo iz takta.

Za kraj, poruka nekome tko možda razmišlja o bavljenju restauratorskim poslom?

Prvo se treba školovati i pri tome ne preskakati stepenice, ako završiš

restauraciju nisi odmah gotov restaurator te osoba treba puno raditi. Treba slušati i učiti od mentora i na taj način upoznati i izgraditi i na koncu stvoriti svoj rukopis. Nije neka moda baviti se ovim poslom, ako nema prave ljubavi to je gubljenje vremena. Ljubav kod ovog posla je jako bitna jer mi čuvamo kulturnu baštinu za našu djecu i unučad, baš kao što su je i nama ostavili naši predci – to je poanta cijele priče.

Razgovarala: Dorotea Korda, 8.3.2021.

zvuk vjetra, miris, trenutak ili naprimjer dječja igra te zalazak sunca. Umjetnost je sloboda. Govorit ču o nečemu što je slično, a opet tako različito.

Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón, poznata još i kao Frida Kahlo, bila je meksička slikarica. Rođena je 6. srpnja 1907. godine u gradu Coyoacán, u Mexiku. Predstavnica je nadrealizma. Njezina djela ponekad pokazuju elemente nove stvarnosti. Nova je stvarnost pravac, koji je krajem dvadesetih godina bio vrlo dominantan. Stvarnost, odnosno objektivnost prožeta je činjeničnim i bez emocionalnim načinom prikazivanja i stvaranja.

Sa svega 6 godina Frida je oboljela od dječje paralize. Bolest je obilježila čitav njezin život.

Za vrijeme je školovanja upoznala svojega muža Diega Riveru, uz kojega se susrela s komunističkom ideologijom. 1945 je godine doživjela Frida tešku prometnu nesreću. Nesreća je ostavila mnogo posljedica na život i samo Fridino zdravlje. 1929 godine vjenčali su se Frida i Diego. Bez obzira na olujne i turbulentne ljubavne afere, Frida je postizala brojne umjetničke uspjehe.

Umire 13. srpnja 1954. godine od upale pluća u Casi Azul, tzv. Plavoj kući. Imala je sedamdeset i četiri godine, kada je umrla. Načinila je svega dvjestotinjak slika. Od tih dvjestotinjak slika, pedeset i pet slika je autoportret, kao rezultat njezine izjave da sebe najbolje poznaje.

Ne znam previše o umjetničkim pravilima te povijesti umjetnosti, ali volim ovakvu vrstu umjetnosti.

ŽENA IMENA FRIDA

Petra Vuković

„Zaista ne znam jesu li moje slike nadrealistične ili ne, ali znam da su iskreni izraz mene.“

Što je umjetnost?

Gdje je početak umjetnosti?

Kada je umjetnost rođena?

Ne želim sada odgovarati na ova pitanja, jer su poprilično teorijska, a umjetnost nije nikakva teorija. Za svaku individuu, umjetnost je nešto drugčije. Kada bi razgovarali o umjetnosti, rekli bi da je umjetnost naprimjer pjesma, sastav, čitavo jedno djelo ili samo jedna riječ. Za mene je umjetnost sve ono gdje pronalazimo nešto lijepo. To može biti

Frida za mene ne predstavlja još samo jednu umjetnicu, ona je prije svega čovjek, žena s vrlo zanimljivim životom. Ona je primjer drukčije osobe, u svijetu istih.

am 6. Juli 1907 in Coyoacán, Mexiko – Stadt geboren. Frida ist Vertreterin des Surrealismus. Ihre Werke zeigen manchmal Elemente der Neuen Sachlichkeit. Neue Sachlichkeit ist eine Richtung, die gegen Ende der zwanziger Jahre dominierte und ist von einer sachlichen und emotionslosen Darstellungsweise geprägt.

Die Frau Names Frida

Petra Vuković

„Ich weiß wirklich nicht, ob meine Bilder surrealisch sind oder nicht, aber ich weiß, dass sie der offenste Ausdruck meiner selbst sind.“

Was ist Kunst?

Wo ist der Anfang der Kunst?

Wann hat die Kunst begonnen?

Ich werde jetzt nicht diese Fragen beantworten, weil diese Fragen sehr theoretisch sind und die Kunst ist keine Theorie. Für jede Person ist Kunst etwas anderes. Wenn wir über Kunst sprechen, sagen wir, dass Kunst z.B. das Gedicht, der Aufsatz, das Werk oder nur ein Wort sind. Für mich ist Kunst alles, wo wir etwas Schönes sehen können. Das können der Klang des Windes, der Geruch, der Augenblick oder z.B. das Kinderspiel oder der Sonnenuntergang sein. Die Kunst ist die Freiheit. Ich werde jetzt über etwas, was ähnlich, aber auch anders ist, sprechen.

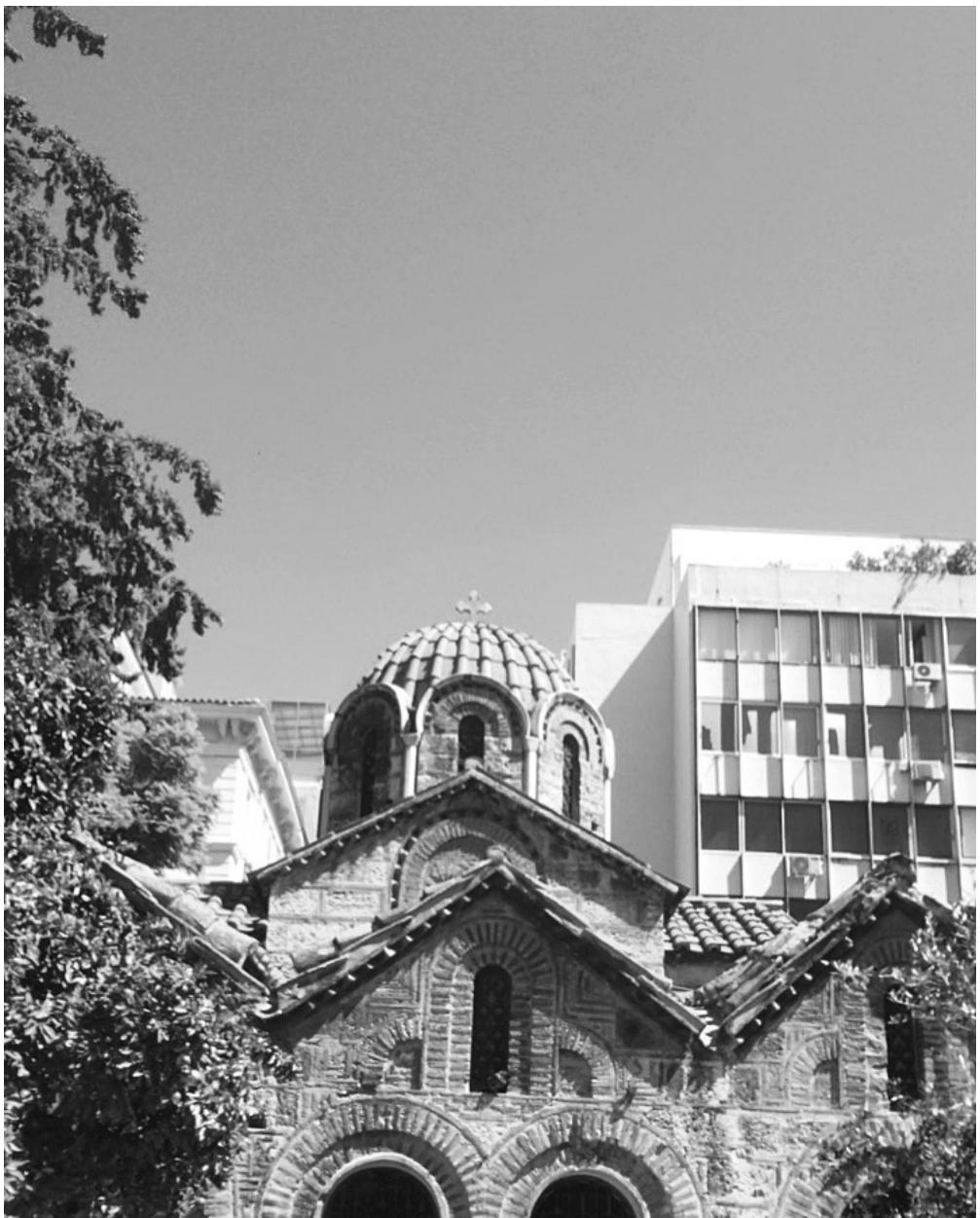
Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón, bekannt nur als Frida Kahlo, war eine mexikanische Malerin. Sie ist

Mit sechs Jahren ist Frida an Kinderlähmung erkrankt. Diese Krankheit hat Fridas Leben geprägt. Während ihrer Schulzeit hat Frida ihren Mann Diego Rivera getroffen, von dem sie die kommunistische Ideologie übernommen hat. Im Jahre 1925 hat Frida einen schweren Autounfall erlebt. Dieser Unfall hat viele Nachwirkungen auf das Leben und die Gesundheit der Frida Kahlo hinterlassen. Im Jahre 1929 haben Frida und Diego geheiratet. Trotz ihrer stürmischen Liebesaffären hat Frida viele Erfolge im künstlerischen Sinne. Frida ist am 13. Juli 1954 an einer Lungenentzündung in Casa Azul gestorben. Frida war siebenundvierzig Jahre alt, als sie gestorben ist. Sie hat etwa zweihundert Bilder gemalt. Von diesen zweihundert Kunstwerken sind fünfundfünfzig Selbstporträts, weil Frida sagt, dass sie sich selbst am besten kennt.

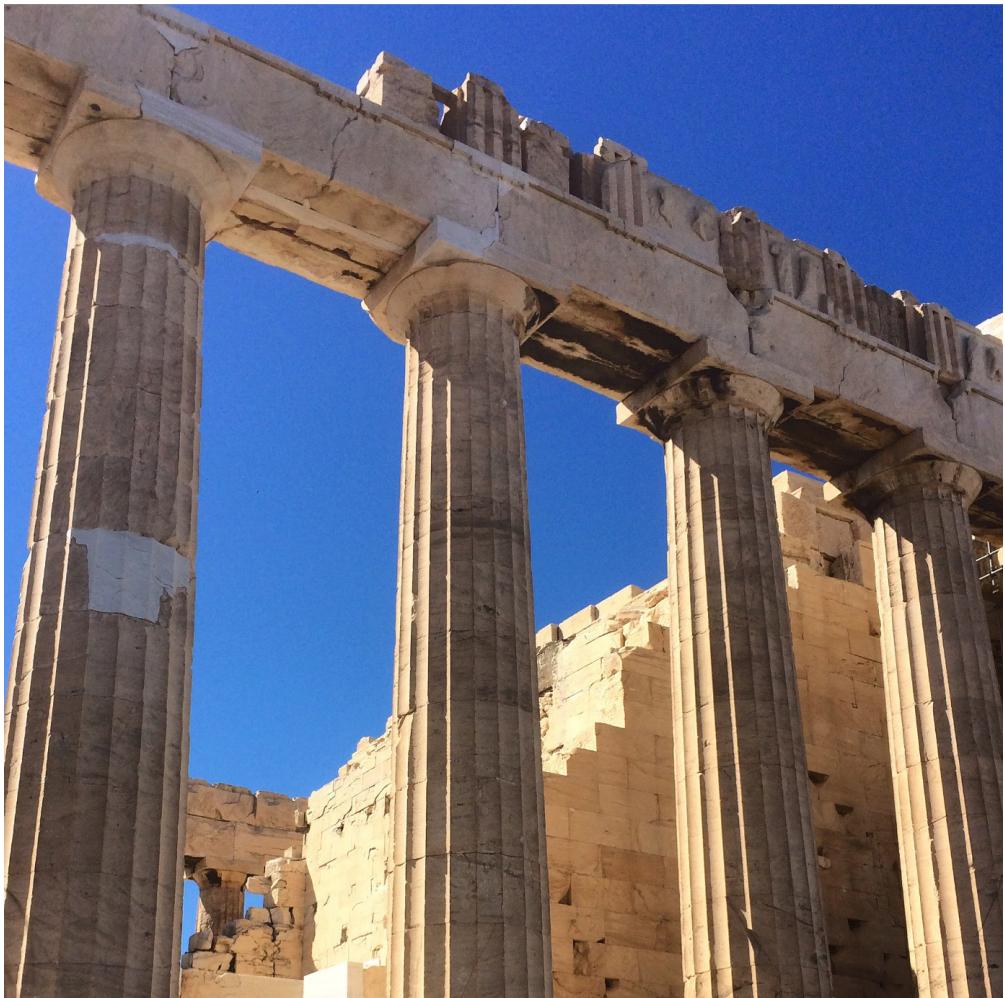
Ich weiß nicht viel über die künstlerischen Regeln und die Kunst-Geschichte, aber ich mag diese Art der Kunst. Für mich ist Frida nicht nur eine Künstlerin, sie ist zuerst ein Mensch, eine Frau mit einem sehr interessanten Leben. Sie ist ein Beispiel für eine unterschiedliche, andersartige Person in einer Welt, in der alle gleich sind.

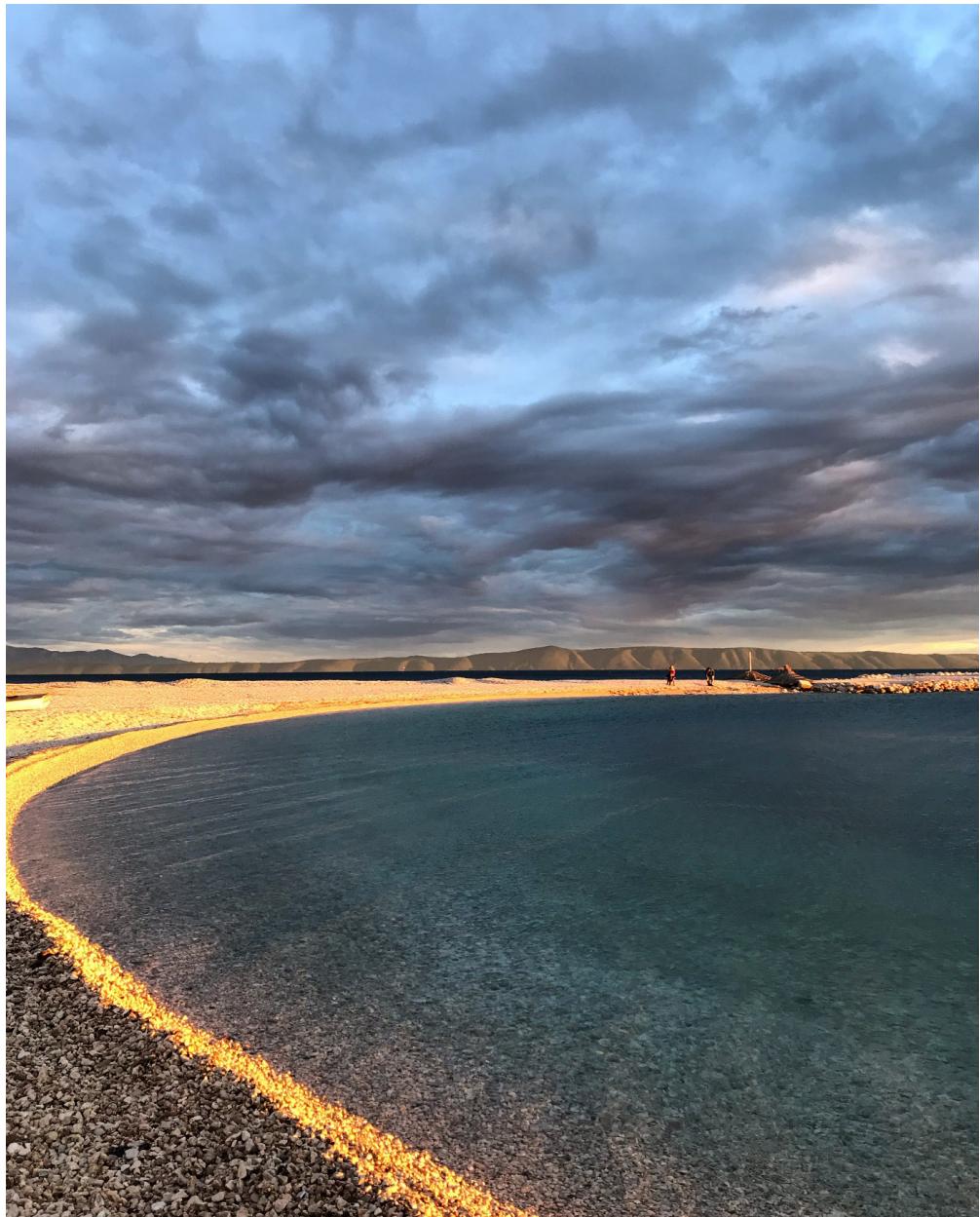
FOTOGRAFIJE PETRE VUKOVIĆ

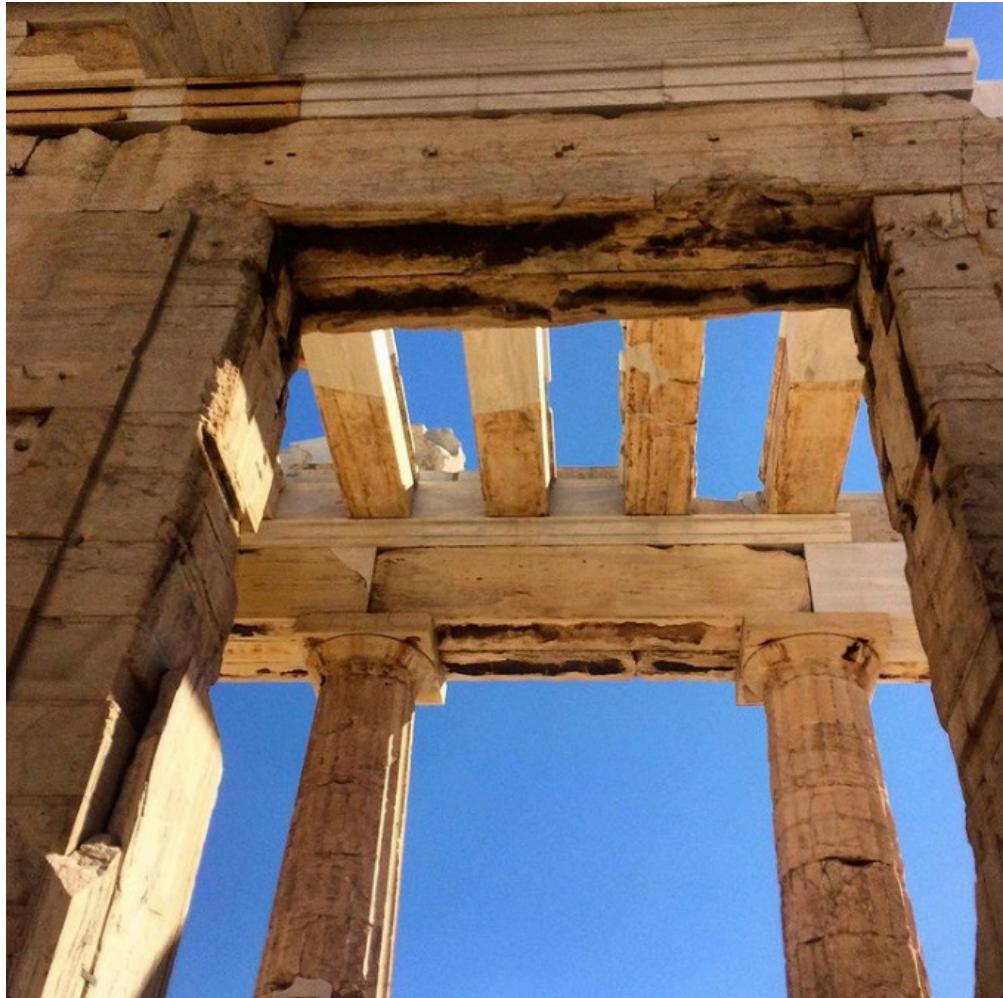

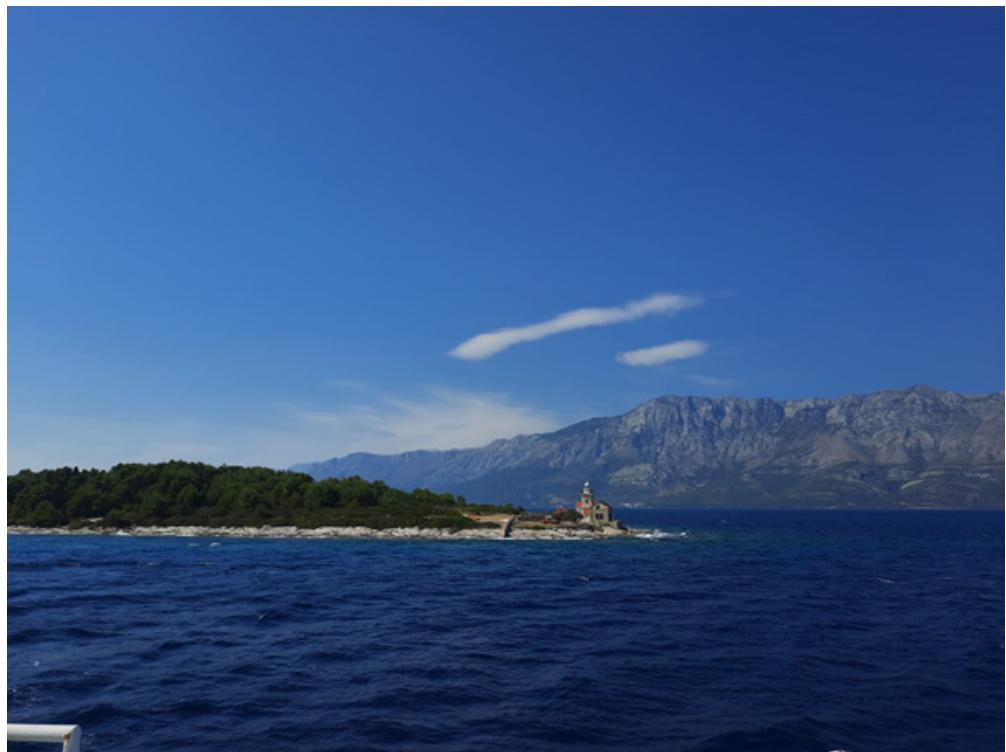
FOTOGRAFIJE DORE VULETE

Prikazi film i znanost o književnosti

Deutschstunde

D 2019, Reg.: Christian Schwochow (nach dem Roman *Deutschstunde* von Siegfried Lenz)

Rezension von Marina Rančić

„Die Freuden der Pflicht“

Jede Nacht gehen wir mit Plänen, Träumen, Wünschen, aber auch mit Pflichten, die wir am nächsten Tag erledigen sollen, schlafen. Ein normaler Tag und besonders in der heutigen Gesellschaft, der COVID-19 Gesellschaft, ist geprägt durch neue Pflichten. Pflichten, die vor mehr als einem Jahr nur Teile eines guten SF-Films sein konnten. Auf einmal muss man die Maske tragen, man soll sich selbstständig von anderen distanzieren, oder man soll die erlaubte Anzahl von Personen in einem Raum nicht übersteigen. Obwohl all das zu unserem Besten eingeführt worden ist, fragt man sich, wo das Recht geblieben ist, seine Pflicht nämlich, das

eigene Leben mit vollen Zügen zu genießen. Wenn man davon ausgeht, dass man nur ein Leben hat und dass man nicht weiß, was die nächste Minute bringen wird, kann man nur sagen, dass die moralischen, staatlichen, ethischen, religiösen oder irgendwelche anderen Pflichten keinen Sinn mehr ergeben. Aber was ist dann das, was die Leute so treu und schwach der Pflicht gegenüber macht? Albert Camus hat die Pflicht mit seinem „Rivalen“ verbunden:

„Die Freiheit besteht in erster Linie nicht aus Privilegien, sondern aus Pflichten“¹.

Ist der einzige Weg in die Freiheit der durch Pflicht? Fühlt man sich besser, wenn etwas mit einem Häkchen ‚beendet‘ ist? Wenn man das aus der Perspektive der End-Szene des Films *Deutschstunde* betrachtet, ist die Antwort klar: Siggi hat seine Freiheit durch die Beendung seiner Pflicht (seines Aufsatzes) erhalten.

Siegfried Lenz hat dem Hauptprotagonisten seines wichtigsten Romans *Deutschstunde* (auf eine indirekte Art durch die Handlung **verpflichtet**) einen

¹ <http://zitate.net/pflicht-zitate#:~:text=Pflicht%20Zitate&text=Die%20Freiheit%20besteht%20in%20erster,aus%20Privilegien%2C%20sondern%20aus%20Pflichten.&text=Es%20ist%20immer%20dasselbe%3A%20einger%C3%A4umte%20Rechte%20sind%20auferlegte%20Pflichten.&text=Die%20Nichtzusammenarbeit%20mit%20dem%20Schlechten,die%20Zusammenarbeit%20mit%20dem%20Guten> (04.05.2021).

schwierigen Aufsatztitel zu schreiben gegeben, *Die Freuden der Pflicht*, und so durch ein Oxymoron die Frage gestellt, ob man seine Pflicht als Freude bezeichnen kann?

Der Roman erschien im Jahr 1968 zur Frankfurter Buchmesse und wurde zum größten Erfolg des Autors. *Deutschstunde* ist mehr als nur einer von mehreren deutschsprachigen Werken und mehr als ein Beweis des Lebens in der NS-Zeit. Das bestätigt auch die relevante Verfilmung aus dem Jahr 2019:

„Der Film lädt zur ethisch-moralischen Erörterung des Pflicht- und Verantwortungsbegriffs ein und wirft gesellschaftspolitische Fragen nach dem Verhältnis zwischen Individuum und Gesellschaft, zwischen Kunst und Macht auf. Letzteres lässt er in der Auseinandersetzung mit nationalsozialistischer Kunspolitik und dem Begriff der ‚entarteten Kunst‘ vertiefen und mit Gegenwartsbezügen verknüpfen“².

Um den Roman und die Verfilmung zu verstehen, soll der Begriff ‚entartete Kunst‘ erläutert werden. Die Synonyme sind ‚Verfallskunst‘, ‚artfremde Kunst‘ und es bezieht sich auf die verbotene Kunst, die das nationalsozialistische Ideal und Menschenbild nicht erfüllte.

Der zweistündige Film, dessen Regie Christian Schwochow führte und dessen Drehbuch Heide Schwochow schrieb, ist wie schon erwähnt die Verfilmung des Romans *Deutschstunde*, dessen wichtigste Protagonisten von den Darsteller/

innen Tom Gronau, Levi Eisenblätter, Tobias Moretti, Ulrich Noethen, Maria Dragus, Louis Hofmann, Sonja Richter, Johanna Wokalek gespielt werden. Noch zwei Personen, die hinter den wunderschönen Filmbildern stehen, müssen erwähnt werden, das sind Frank Lamm (Kamera) und Tim Pannen (Szenenbild). All das ist nur eine Einführung in den vielschichtigen Film DEUTSCHSTUNDE.

Der Hauptprotagonist Siggi Jepsen (Nähe zum Autor-Namen) befindet sich in einer Besserungsanstalt. Wegen der Unmöglichkeit, den Aufsatz innerhalb des Unterrichts zu schreiben, gerät er zur Strafe in eine Einzelhaft. Dort fängt die Handlung und der ständige Gegenwart-Vergangenheit-Wechsel an. Durch Kindheitserinnerungen erfährt der Zuschauer, wer Siggi ist, was sein Vater Jens Ole Jepsen von Beruf war und wer dessen (Ex-)Freund, der Maler Max Ludwig Nansen ist, der eine starke Beziehung zu Siggi hat. Dieser berufliche Kontrast zwischen einem Dorfpolizisten und einem freien Künstler kann auch als das Verhältnis zwischen der Pflicht und der Freiheit interpretiert werden, zwischen der Pflicht, die man gegenüber dem Staat hat und der Pflicht, die jeder für sich selbst und seine Wünsche hat. Aber der gesamte Film ist nicht einfach zu interpretieren, er ist nicht schwarz-weiß, sondern er fordert den Zuschauer auf, die symbolische Bildsprache zu erkennen, „zwischen den Zeilen zu lesen oder auditive und visuelle Elemente aktiv miteinander zu verknüpfen und fördert

² *Deutschstunde. Filmheft mit Materialien für die schulische und außerschulische Bildung.* S. 4.

damit das filmanalytische Sehen“³. Man muss über die Farben, Geräusche, toten Tiere und das verbrannte Haus die Hintergründe wissen.

Das Motiv, das ich als das stärkste empfunden habe und was eigentlich der Grund ist, warum ich den Film so gut bewerte, ist die Kamera. Die Weite der Meeresküste, die oft gefühlte Feuchtigkeit (durch Meer, Regen) oder die Stille, die die Zuschauer durch die spezifischen Landschaften erleben können, haben der wichtigsten Thematik, der Pflicht, noch eine Dimension gegeben. Eine Dimension, in der man die weite Landschaft spürt und ein scheinbares Gefühl der Freiheit hat, in der man keine Grenzen kennt. Aber auch die Enge, die man innerhalb des Familienhauses fühlen

kann, vermittelt die Eigenschaften der Begrenzung und der Pflicht.

Im Film ist, meiner Meinung nach, eine Szene sehr wichtig, die Szene nämlich, in der Siggi auf dem Strand ist: Er hat die Weite vor sich und die Stille im Hintergrund, aber dann kommen die Kampfflugzeuge und schießen. Siggi hat die unbegrenzte Weite der Küste und der Landschaft vor sich, aber in demselben Moment ist er auf eine ironische Art durch die Pflicht der gegnerischen Armee begrenzt und gefährdet. Mit diesem Gedanken würde ich auch die Kunst beschreiben wollen. Künstler haben die Weite ihrer eigenen Gedanken und die Pflicht, sich zu der Welt zu äußern, aber in demselben Moment sind sie durch Politik und andere Pflichten beschränkt. Und der,

³ Ebd., S. 4.

Screenshot DEUTSCHSTUNDE, D 2019

der die Kunst begrenzt, ist oft derjenige, der ihre Macht am besten kennt.

Zum Abschluss kann man sagen, dass der Film DEUTSCHSTUNDE ein schwerer und komplexer Film ist. Seine vielschichtige Handlung zeigt dem Zuschauer auf eine anspruchsvolle Art, was den Film als Medium interessant macht.

BUCHEMPFEHLUNG

Walburga HÜLK: *Der Rausch der Jahre – Als Paris die Moderne erfand*

Christopher Henning

Der Titel des hier besprochenen Buches lässt Sie vielleicht vermuten, es handele sich um eine Empfehlung für Studenten der Französisistik oder höchstens noch für solche der angrenzenden Nationalliteraturen. Lassen Sie mich direkt zu Anfang sagen: Der Eindruck trügt. Walburga Hülk's Blick auf die Pariser Moderne ist nicht allein auf die literarischen Ereignisse dieser Zeit gerichtet. Hülk versucht nicht, die Künste aus dem gesellschaftlichen Zusammenhang zu isolieren und als gesondertes System zu erzählen. Verfahrensweisen dieser Art haben oft etwas Unbewegliches, so als würde man mit einem Bein tanzen, während das andere an einen Tisch gebunden ist. Und das muss umso mehr für eine Zeit gelten, die in nachgerade

allen Aspekten des öffentlichen Lebens in Aufruhr war.

Umso erfreulicher ist es, dass Walburga Hülk in ihrem 2019 erschienenen Buch *Der Rausch der Jahre – Als Paris die Moderne erfand* die verschiedenen gesellschaftlichen Gegenstandsbereiche in Bewegung versetzt: Sie erzählt ein Stück mitteleuropäischer Kulturgeschichte. Und nicht irgendeine der unzähligen erzählenswerten Perioden hat sie sich zur Hand genommen. Die Zeit, von der uns hier berichtet wird, kann für einen guten Teil des Kontinents als *der Beginn andauernder Gegenwart* gelten.

Lebendig geschildert werden die großen Namen der französischen Moderne. Wir begleiten Baudelaire auf seiner Flanerien durch die nächtliche Metropole, besuchen Flaubert in seiner Schreibstube, treffen Queen Victoria auf der ersten Pariser Weltausstellung und die gesamte europäische Elite auf der zweiten. Wir verfolgen den Aufstieg Napoleons Bonapartes, sind eingeladen zum Ball der Kaiserin Eugénie und erleben dort ein historisches Spektakel sondergleichen.

Hülk's Erzählstil ist dabei wunderbar versatil: Erzählt sie in einer Textpassage mit sensibler Anteilnahme die Leiden der Schriftstellerin George Sand, versetzt sie uns mit dem Seitenumschlag umstandslos in jene Euphorie, die die Gäste des französischen Kaiserpaars während ihrer pompösen Feste empfunden haben müssen, und nur wenige

Seiten darauf schildert ein ernster Ton die Massenarmut der Arbeiterklasse.

Treffende Vergleiche zu gegenwärtigen Kulturphänomenen rufen beim Lesen ein heiteres Schmunzeln hervor und laden auch Leserinnen und Leser, die sich noch nicht mit französischer Literatur beschäftigt haben, zum Räsonieren ein. Beispiele für diese erfrischenden Vergleiche sind, wenn Hülk Flauberts *Madame Bovary* zu *Fifty Shades of Grey* oder die Eitelkeiten der *Bohémiers* zum Hipstertum unserer Gegenwart in Bezug setzt, sowie wenn sie die Frage diskutiert, ob und warum Rimbaud als Punkrockstar gelten kann.

Bisweilen geht die Autorin auch auf Distanz und übt Kritik am Geist der neuen Epoche. Die spürbare Begeisterung für den Beginn eines neuen Zeitalters lässt sie nicht vergessen, dass dies auch die Hochphase eines europäischen Imperialismus ist: Die Verwobenheit von politischem Aufbruch und künstlerischer Schöpferkraft bringt Hülk sinnreich mit der politischen wie ästhetischen (Stichworte: Primitivismus und Exotismus) Kolonialisierung des afrikanischen Kontinents im Verbindung. Diese gelegentlichen kritischen Blicke ergänzen das Buch um eine weitere Dimension und verleihen ihm zusätzliche Tiefe.

Wollte man etwas an dem Buch bemängeln, könnte man allerdings genau

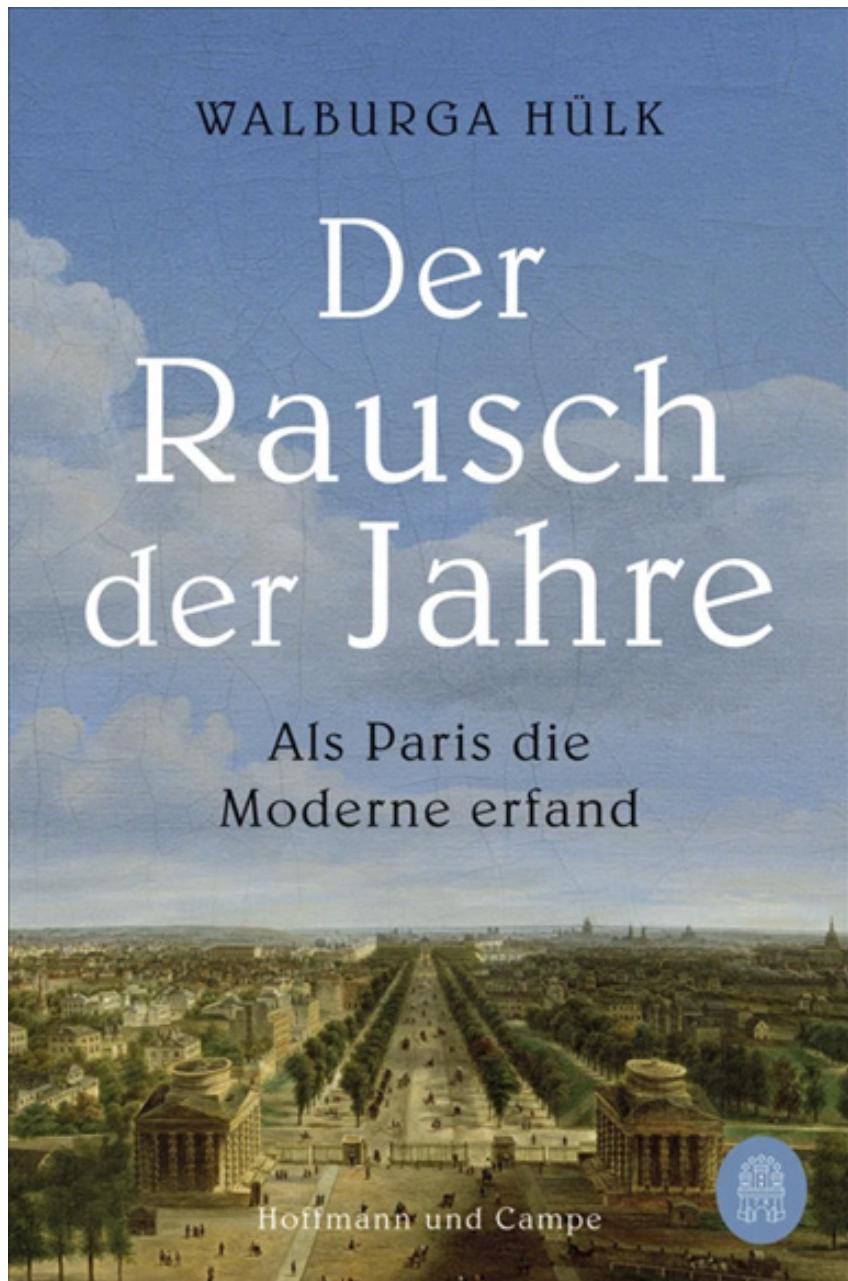
hier ansetzen. Wenn man die kritischen Passagen so lesen möchte, könnte man ihnen den Grad eines

Pflichteingeständnisses unterstellen, das ein eurozentristisches Narrativ eher noch stabilisiert als den postkolonialen Bestrebungen einer gegenwärtigen Geschichtsschreibung Rechenschaft zu tragen.

Beispielhaft ist hier die Tatsache, dass bei den Zusammenkünften Napoleons und Otto von Bismarcks beide Staatsmänner „zu Wort kommen“, während in einem späteren Kapitel während des Besuchs Bonapartes in Algerien der Erzählfokus auf Seite der Kolonialherren liegt.

Wer diese Kritik üben wollte, käme aber um ein wesentliches Zugeständnis nicht herum: Dass nämlich das erklärte Ziel des Buches ein anderes ist als das Umformulieren eines historisch-politischen *méta récit*. Ziel ist, was der Titel verspricht: Den Leserinnen und Lesern die Begeisterung für eine begeisterungswürdige Epoche der europäischen Geschichte zu vermitteln.

Im Dankeswort am Ende des Buches formuliert Hülk den Wunsch, dass das Buch „den Sound von Paris“ hören lässt. Meinem Leseerlebnis nach hat sie genau dies erreicht. Damit gibt das Buch eine wunderschöne Antwort auf eine Frage, die selbst in der verlangsamten Gegenwart (Stichwort: Pandemie) allzu gern gestellt wird: „Warum ein Buch lesen, wenn man alle Informationen in einem Wikipedia-Artikel findet?“ Meine Einladung an Sie: Lesen und „erlesen“ Sie sich die Antwort, es lohnt sich!

Odgovno-obrazovna praksa

Međunarodna suradnja gostujuća predavanja i festival znanosti

**MEĐUNARODNA SURADNJA
ODSJEKA ZA HRVATSKI JEZIK
I KNJIŽEVNOST**

Uredila Jagoda Granić

**Dr. Monika Kopytowska (University
of Lodz)**

Split, 15/10/2020

*Intercultural Communication in
Institutional and Business Contexts*

The objective of the course was to familiarize the students with the principles and the dynamics of intercultural communication in its institutional dimension. Drawing on various theories discussing language and communication in the context of culture, the course explored verbal and non-verbal, implicit and

explicit ways of coding, communicating and negotiating cultural meanings. Its scope of interest included issues of cultural identity, collectivist vs. individualist societies, communication/negotiation styles, politeness and indirectness in communication, conceptualization of time and space, linguistic manifestations of power, nonverbal communication, etc.

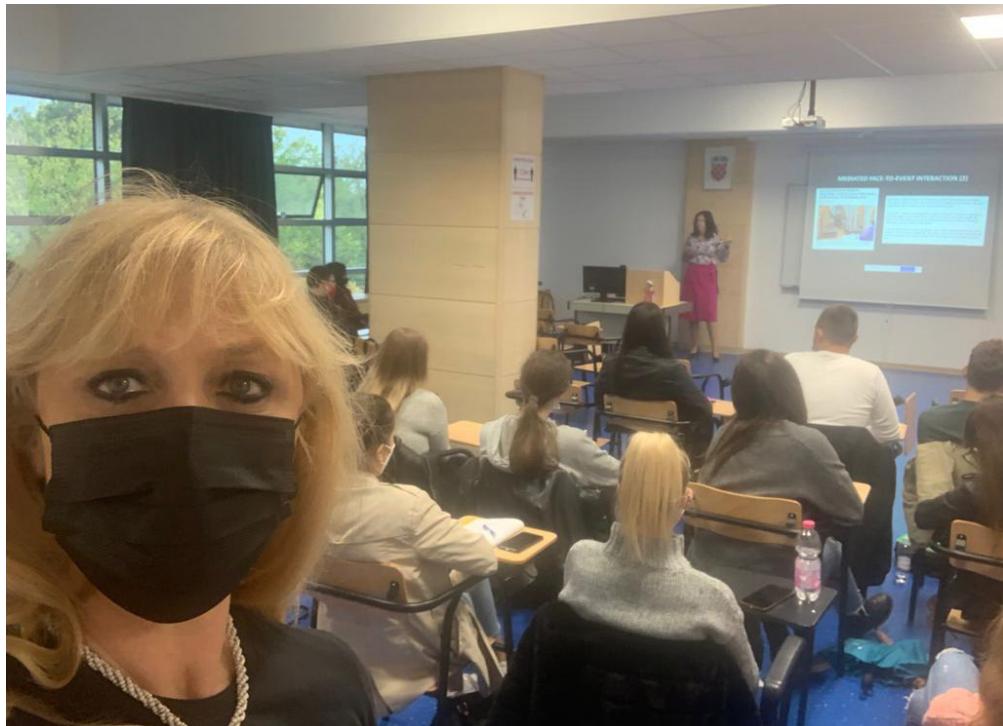
*Mediated Presence and Proximity in
Times of COVID-19*

The outbreak of coronavirus disease (COVID-19) has affected the world like nothing else in the recent history, triggering serious economic crises around the globe and considerably transforming transport and communication dynamics in all possible respects. Lockdowns and related restrictions have put a strain on

one of the basic human needs, “compulsion of proximity” (Boden and Molotch 1994) or the need to achieve a state of co-presence (Kopytowska 2015). In view of closed borders, travel restrictions, cancellation of flights and public events, not to mention home quarantine, Urry’s (2002) observation that people aim for proximity within three dimensions – with other people in face-to-face interactions, with unique locations in face-to-place interactions, and with special events in face-to-moment interactions – has gained particular relevance. And so have “mediated proximity and co-presence”. The lecture aimed

to address various aspects of the interface between the pandemic triggered crisis and online communication. How did the media help to manage social distance, offering, at the same time, a sense of co-presence? How did they manage to replace physical proximity in face-to-face, face-to-place and face-to-event interactions? We have attempted to answer this question referring to the Media Proximization Approach (MPA) and discussing various dimensions of distance (spatial, temporal, epistemic, axiological, emotional) and the role of various media, in particular cyberspace, in reducing this distance.

Prof. Adelina Ianos (University of Lleida, Spain)

Split, 31/01/2019

Language Attitudes, Cultural Identity and Multilingualism:

The Case of Catalonia

The course focused on the definition, operationalization, and measurement of language attitudes, as well as the key role attitudes play in language learning

and social integration. It also focused on the definition and operationalization of cultural identity, and the construction of multiple or hybrid identities. The lecturer presented different method analyses of the language attitudes held by secondary education students of Romanian origin living in Catalonia, and also opened a debate about the social and educational integration of students of immigrant background in order to develop plans and measures to facilitate and improve this process at international level.

Dr. Monika Kopytowska (University of Łódź, Poland)

Split, 3/09/2019

Power, Politics and Blogs

The lecture focused on political blogs along with their generic profile, both in terms of structure and functions. Blogging discourse was understood as both “product” and “process”; hence the analysis encompassed the motivations behind producing a blog, blogging practices, and blogger-audience interaction. This relatively new genre in political communication has been discussed in the context of “mediatization”, a meta-process transforming the relationship between media, society, and politics through creating a common spatiotemporal, cognitive, and axiological sphere of shared experience, and supplementing the social activities which previously took place only face-to-face with virtual interaction. The lecture focused

on political blogs along with their generic profile, both in terms of structure and functions. Blogging discourse was understood as both “product” and “process”; hence the analysis encompassed the motivations behind producing a blog, blogging practices, and blogger-audience interaction. This relatively new genre in political communication has been discussed in the context of “mediatization”, a meta-process transforming the relationship between media, society, and politics through creating a common spatiotemporal, cognitive, and axiological sphere of shared experience, and supplementing the social activities which previously took place only face-to-face with virtual interaction.

Topics and notions covered: a) generic features of blogs, b) mediatized public sphere, c) political blogs vs. other genres within political communication, d) interactivity and hypertextuality of blogs, e) case study: British political blogs.

MEĐUNARODNA SURADNJA ODSJEKA ZA TALIJANSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST – FOTOREPORTAŽA

Uredila Marijana Alujević

U mandatu izv. prof. dr. sc. Antonele Marić na Odsjeku za talijanski jezik i književnost organizirane su brojne međunarodne aktivnosti za studente i nastavnike Filozofskog fakulteta. Uz visoko pokroviteljstvo Predsjednika Republike Italije,

održan je od 18. do 19. listopada 2018. međunarodni znanstveni skup *Humor i Mediteran*. Na skupu su sudjelovali eminentni znanstvenici iz Hrvatske, Italije, Austrije, Njemačke, Slovenije, Litve i Ujedinjenog Kraljevstva.

Potpisan je i sporazum o međunarodnoj suradnji Sveučilišta u Splitu i Filozofskog fakulteta u Splitu sa Sveučilištem „G. d'Annunzio“ Chieti – Pescara. U ime Sveučilišta u Splitu sporazum je potpisao rektor prof. dr. sc. Dragan Ljutić i dekanica Filozofskog fakulteta u Splitu, izv. prof. dr. sc. Gloria Vickov, a u ime Sveučilišta „G.

d'Annunzio“ Chieti – Pescara, prof. dr. sc. Sergio Caputti, dana 19. ožujka 2019.

Slijedom potpisanih sporazuma, u suradnji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Università G. d'Annunzio Chieti –Pescara, uspješno je održan program cjeloživotnog obrazovanja *Mediteranski imaginarij u europskoj kulturi (L'immaginario mediterraneo nella cultura europea)* od 23. do 27. rujna 2019.

Programom međunarodne ljetne škole, u kojoj su sudjelovali studenti Filozofskog fakulteta, studenti Sveučilišta u Chieti –Pescari te studenti iz Austrije, polaznicima je predstavljena pravna stećevina i kultura prava u zemljama Mediterana, povijesni i zemljopisni kontekst, predstavljene su percepcije suvremenog Mediterana, razgovaralo se o percepciji Mediterana u književnosti te o filmskim vizijama Mediterana.

Od 24 do 25. listopada 2019. održana je kazališna radionica (laboratoriј) *Fino alla fine del buio*, pod vodstvom i u režiji Lise Capaccioli i Laure Pasetti iz čega je poslije proizašla kazališna predstava u kojoj su kao

glumci u predstavi sudjelovali studenti Filozofskog fakulteta. Koordinatorica je bila kolegica Antonia Luketin Alfirević. Predstava je upriličena u zgradi Filozofskog fakulteta, uz nazočnost studenata, kolega i zainteresirane javnosti.

The poster features logos for the Italian Cultural Institute (Istituto italiano di CULTURA), the Faculty of Philosophy at the University of Split (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu), and the Week of the Italian Language (SETTIMANA DELLA LINGUA ITALIANA NEL MONDO). Below the logos, text indicates the event is with Laura Pasetti and students from Zagreb and Split Universities. The main title 'ZAGREB SPLIT' is centered above two columns of event details. The left column for Zagreb lists a Workshop (19 & 20 October) at the University of Zagreb, a Workshop & Performance (21 October) at the Italian Cultural Institute in Zagreb at 18:00, and a Performance (26 October) at the University of Split at 18:00. The right column for Split lists a Workshop (24 & 25 October) at the University of Split. At the bottom, the title 'until the end of darkness' is written in large, bold, white letters, followed by 'Written by: Lisa Capaccioli & Laura Pasetti'.

with Laura Pasetti and students
from Zagreb and Split Universities

ZAGREB

SPLIT

WORKSHOP:
19 & 20 OCTOBER
University of Zagreb

**WORKSHOP &
PERFORMANCE:**
21 OCTOBER
Italian Cultural Institute, Zagreb
at 18:00

**WORKSHOP &
PERFORMANCE:**
26 OCTOBER
University of Split
at 18:00

**until the end
of darkness**

Written by: Lisa Capaccioli & Laura Pasetti

U suradnji s Talijanskim institutom za kulturu iz Zagreba, održan je 28. listopada 2019. i seminar naziva *Mediterraneo come palcoscenico* sa stranim (i domaćim) predavačima: Paolo Puppa, Angela Fabris, Andrea Gialloreto, Maja Bezić i Snježana Bralić. Predavanja su

organizirana u zgradi Filozofskog fakulteta, uz nazočnost studenata, kolega i zainteresirane javnosti. Kao završnica seminara, u 18h u Gradskom kazalištu mladih, održana je predstava Paula Puppe sa Sveučilišta u Veneciji.

FILOZOFSKI FAKULTET U SPLITU / ITALIJANSKI INSTITUT ZA
KULTURU U ZAGREBU

Paolo Puppa
feat. Ivo Perkušić

A promotional poster for a performance. At the top, it lists the organizing institutions: Filozofski Fakultet u Splitu and Italijanski Institut za Kulturu u Zagrebu. Below this, the title "Paolo Puppa" is written in large, bold, white letters, with "feat. Ivo Perkušić" underneath. A black and white photograph of a man with glasses and a beard, wearing a suit and tie, is shown singing into a microphone. He is holding a piece of sheet music. The bottom of the poster features the name "Giacobbe" in large, bold, white letters. At the very bottom, the venue and date are listed: "GRADSKO KAZALIŠTE MLADIH - 28/10 -" and "6PM - ULAZ BESPLATAN".

I na kraju: U sklopu projekta predstavljanja regije Basilicata te u suradnji s Talijanskim kulturnim institutom iz Zagreba, u prostorijama Filozofskog fakultetu Sveučilišta u Splitu otvorena je 5. studenog 2019. izložba: *Matera – Europska prijestolnica kulture 2019.*

Izložba sadrži dio do sada neobjavljenih akvarela francuskog akvarelista Fabricea Moireaua. Nakon inauguracije predstavljeni su tipični proizvodi regije Basilicata u kantini Filozofskog fakulteta. Izložba je bila otvorena do 17. studenog 2019.

GOSTUJUĆA PREDAVANJA NA ODSJEKU ZA NJEMAČKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Uredila Marijana Erstić

1. PREDAVANJE

Predavanje prof. dr. sc. Walburge
Hülk-Althoff
(Sveučilište Siegen)

U četvrtak, 14. studenog 2019. godine prof. dr. sc. Walburga Hülk-Althoff sa Sveučilišta Siegen u Njemačkoj održala je gostujuće predavanje na njemačkom jeziku na temu *Reprezentacija, glamour i konzum. Tkanine i odjeća kod Wortha, Winterhaltera i Zole* na Odsjeku za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Predavanje se je bavilo Parizom u 19. stoljeću, s naglaskom na književnost (Émil Zola), slikarstvo (Franz Xaver Winterhalter) i modu (Charles Frederick Worth).

Philosophische Fakultät in Split

Abteilung für Germanistik

Einladung zum Vortrag

Repräsentation, Glamour und Konsum

Stoffe und Kleider bei Worth, Winterhalter und Zola

Prof. Dr. Walburga Hülk-Althoff (Universität Siegen)

Zeit: Donnerstag, 14.11.2019, 14.00 Uhr

Raum: P26

OSVRTI NA NJEMAČKOM JEZIKU

OSVRT I / Rückblick I

Petar Bogić

Am 14. November 2019 wohnte ich dem Vortrag von Fr. Prof. Dr. Walburga Hülk-Althoff bei. Ihr Vortrag *Repräsentation, Glamour und Konsum; Stoffe und Kleider bei Worth, Winterhalter und Zola* war eine interessante Erklärung der Verbindung zwischen Mode, Konsum und Politik im 19. Jahrhundert. Die politische Landschaft des Zweiten Kaiserreiches war durch

eine Wiederbelebung des Monarchismus geprägt. Paris, das Gesicht Frankreichs, sollte einen Hauch von Glanz und Prestige bekommen, um ein getreues Bild der französischen Macht zu werden. Deswegen wurden die alten, verwinckelten Gassen abgerissen. Es entstanden lange, breite Alleen mit hohen und prächtigen Gebäuden. Diese Landschaft war fruchtbare Umgebung für die vielen Bonvivants von Paris. Gesehen zu werden, war das wichtigste Ziel der Flaneurs. Um gesehen zu werden, musste man die Aufmerksamkeit der Umgebung auf sich lenken können. Kein anderes Mittel war zu diesem Zweck so geeignet wie gute Kleidung. Die vornehmen Damen und Herren drückten sich mittels luxuriöser Kleidung aus. Neue Farben, Stoffe

und Formen wurden möglich dank des Kolonialismus', der neue Waren einführte. Das herrschende Haus wollte natürlich daran teilnehmen – Napoleon III. und seine Gemahlin Eugenie ahmten die alten Könige nach. Bienen und Pelze waren Symbole, die den Kaiser als legitimen Nachfolger der alten Karolinger bestätigen sollten. In Paris wurde Le Bon Marché, das erste moderne Kaufhaus der Welt, eröffnet. Diese Konsumsucht nutzten die Genies der Modewelt – Charles Worth, der wichtigste unter ihnen, kleidete die Reichen und die Mächtigen und schuf dabei die Regeln der modernen Haute Couture. Diese Trends fanden Eingang in die damalige Literaturwelt – Emile Zola beschrieb diese neue Welt in seinem Roman *Das Paradies der Damen*.

Der Vortrag von Frau Walburga Hülk-Althoff war sehr interessant und leidenschaftlich vorgetragen. Sie enthüllte die normalerweise nicht so offensichtliche Verbindung zwischen drei Welten, die in unserem Leben als etwas völlig Unverwandtes wirken.

OSVRT II / Rückblick II

Katarina Rako

Der Vortrag von Fr. Prof. Dr. Walburga Hülk-Althoff war sehr interessant. Der Vortrag hieß *Repräsentation, Glamour und Konsum, Stoffe und Kleider bei*

Worth, Winterhalter und Zola. Frau Althoff sprach über die Geschichte von Paris und über die Mode im 19. Jh. Der Kapitalismus beeinflusste Europa. Die Bewohner waren mit der neuen Mode sehr zufrieden. Die Frauen hatten neue Materialien. Sie konnten einkaufen (z.B. in Indien). Der Handel war der Hauptgrund für die Modeentwicklung. Der Vortrag war sehr interessant, einige Folien habe ich zwar nicht verstanden, aber die Bilder haben sehr geholfen.

OSVRT III / Rückblick III

Marina Rančić

Der Vortrag von Fr. Prof. Dr. Walburga Hülk-Althoff hat mir sehr gut gefallen. Ich denke, dass es immer schön ist, jemanden zu hören, der über etwas mit so viel Liebe spricht. Solch einen Eindruck habe ich von Walburga Hülk-Althoff bekommen. Ich habe viel über Paris, Frankreich im 19.Jh., Napoleon III. gelernt. Auch hat sie einen Hauptpunkt auf die Gesellschaft gelegt und wie die gesamte Situation mit dem Kaufen und Verkaufen eine große Wirkung auf die Kultur und Literatur gehabt hat. Mir hat die Präsentation und die Art, wie Walburga Hülk-Althoff spricht, sehr gut gefallen, und sie hat auch eine schöne Stimme, der man lange folgen kann. Ich weiß nichts, das mir nicht gefallen hätte, nur dass mein Wissen über die Thematik

nicht größer war, sodass es eine gute Gelegenheit war, an der Präsentation teilzunehmen. Die Bilder von Paris werden mir sicherlich im Kopf bleiben. Hoffentlich werde ich noch einmal die Möglichkeit haben, einen Vortrag von Walburga Hülk-Althoff zu hören.

2. PREDAVANJE

Predavanje prof. dr. sc. Walburge Hülk-Althoff (Sveučilište Siegen)

Dana 17. prosinca 2020. godine od 18 sati prof. dr. sc. Walburga Hülk-Althoff sa Sveučilišta Siegen održala je gostujuće online-predavanje *Madame Bovary* (*Gustave Flaubert, 1857.*): *Preljub, luksuz, nervozne krize. Iz života jedne mlade žene sa sela putem platforme Google Meet.* Prof. dr. Walburga Hülk-Althoff održala je predavanje u okviru kolegija *Theodor Fontane: Effi Briest – roman i filmovi* Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Kao *Ana Karenjina* (Lav Tolstoj, 1877./78.) ili *Effi Briest* (Theodor Fontane, 1895.) i *Madame Bovary* (Gustav Flaubert, 1956.) roman je o preljubu u XIX. st.

Uz splitske studente treće godine studija njemačkog jezika i književnosti (Petar Bogić, Paola Katić, Gabriela Knežević, Mario Kuzmić, Kristina Meštrović, Matea Pisac, Nikola Radoš, Katarina Rako, Toni Šprlje, Petra Vuković) te kolegice

s Odsjeka (prof. dr. sc. Eldi Grubišić-Pulišelić, doc. dr. sc. Mirella Müller, lektorica Silvija Ugrina), na online-predavanju sudjelovali su i kolege iz Njemačke: dr. sc. Natasza Stelmaszyk s Germanističkog odsjeka Sveučilišta Siegen i prof. dr. sc. Gregor Schuhend, voditelj Odjela za romanistiku na Sveučilištu Koblenz-Landau.

Tijekom predavanja sudionici su imali priliku saznati više o prvom romanu o preljubu u povijesti književnosti – romanu *Madame Bovary* Gustava Flauberta –, ali i postavljati pitanja i raspravljati o tekstu. Prof. dr. sc. Walburga Hülk-Althoff poticala je sudionike na čitanje: Je li Emma Bovary rana feministička koja svoj život živi izvan društvenih konvencija, je li sanjarka ili čak heretik ...? Čitanje romana nudi odgovore na navedena pitanja.

Prof. dr. sc. Walburga Hülk-Althoff upozorila je i da je 2021. godina ujedno i 200. godišnjica rođenja autora Gustava Flauberta. Pri tome je navela i neke nove i planirane publikacije, kao npr. poznate prijevode romana na njemački jezik ili znanstvenu knjigu „*Madame Bovary c'est nous*“. *Lektire jednog romana stojeća*, objavljenu 2021. god. pri izdavaču Transcript iz Bielefelda na njemačkom jeziku.

3. PREDAVANJE

Dana 21. siječnja 2021. godine s početkom u 14 sati prof. dr. sc. Nacim

Universität Split • Philosophische Fakultät • Germanistik • Seminar: Theodor Fontane: *Effi Briest* – Roman und Verfilmungen

17.12.2020

18.00 s.t. Uhr via Google-Meet

Vortrag

***Madame Bovary (Gustave Flaubert, 1857): Ehebruch, Luxus,
Nervenkrisen.
Aus dem Leben einer jungen Frau vom Lande***

Prof. Dr. Walburga Hülk-Althoff (Universität Siegen / Münster)

Ghanbari sa Sveučilišta Siegen održala je gostujuće online-predavanje *Izum, slobodnog pisca* putem platforme Google Meet. Prof. dr. sc. Nacim Ghanbari održala je predavanje u okviru kolegija *Njemačka književnost 18. st.* Odsjeka za njemački jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Uz studente druge godine studija njemačkog jezika i književnosti na predavanju su sudjelovali i kolege i kolege: prof. dr. sc. Eldi Grubišić-Pulišelić, izv. prof. dr. sc. Mirjana Matea Kovač te Christopher Henning, ugovorni asistent iz SR Njemačke.

Tijekom predavanja sudionici su imali priliku saznati više o izumu tzv.

,slobodnog pisca‘ u 18. st. (na temelju teorije Hansa Jürgena Haferkorna iz 1959./1963. godine), ali i o pjesnikinji Anni Louisi Karsch (1722.-1791.), koja je svoja djela često improvizirala na slavljima poznatih dvorova. Njegovala je dobre odnose i s drugim mecenama svoga doba – npr. s Johannom Wilhelmom Ludwigom Gleimom (1719.-1803.) ili Johannom Georgom Sulzerom (1720.-1779.), za što se prof. Ghanbari koristila terminom pokroviteljstva ili „Patronage“. Prof. Ghanbari je čitala ono što je Karsch sama izbrisala iz četiriju pisama švicarskom prosvjetiteljskom filozofu Sulzeru, ali i kako se je pjesnikinja definirala i predstavljala u

svojim pismima i inim očuvanim djelima (*Belloisens Lebenslauf / Belloisen životopis*). Pri tome je poticala sudionike na čitanje i razmišljanje. Je li Anna Louisa Karsch djelovala kontradiktorno izumu slobodnog umjetnika? Koliko slobodan umjetnik tj. pisac uopće može biti?

Prof. dr. sc. Nacim Ghanbari će krajem 2021. godine s dr. Annikom Hildebrandt

(Sveučilište Siegen) i dr. Utom Pott (muzej Gleimhaus Halberstadt), a povodom skore 300. godišnjice rođenja Anne Louise Karsch, organizirati konferenciju o autorici pod nazivom *Anna Louisa Karsch: Werke – Netzwerke – Öffentlichkeiten (Anna Louisa Karsch: Djela – književni kontakti – javnosti)* u muzeju Gleimhaus u Halberstadt u Njemačkoj.

Universität Split • Philosophische Fakultät • Germanistik • Kollegium: Deutschsprachige Literatur des 18. Jahrhunderts

21.01.2021

14.00 s.t. Uhr via Google-Meet

Vortrag

Die Erfindung des „freien Schriftstellers“

Fr. Prof. Dr. Nacim Ghanbari (Universität Siegen)

OSVRT NA NJEMAČKOM JEZIKU

Rückblick

Christopher Henning (DAAD-assistent)

„Hier fühlt ich erst den jungen Mai,
Fing erst die Blumen an zu lieben,
Schwung mit der Lerche mich empor,
Und kam in meinem Hirtenstande
Mir ganz betrachtenswürdig vor.“

Wo über eine beinahe vergessene Dichterin gesprochen wird, soll zuerst diese selbst zu Wort kommen. Die zitierten Verse stammen aus dem autobiographischen Gedicht *Belloisens Lebenslauf* der fräufaulklärerischen Dichterin Anna Lousia Karsch.

Einige der Gründe dafür, dass dieser Name selbst Germanisten nicht unbedingt geläufig ist, durften wir am 21.01.2021 von der Siegener Germanistin Prof. Dr. Nacim Ghanbari erfahren, die an diesem Tag einen Gastvortrag im Rahmen des Kollegs Deutsche Literatur im 18. Jahrhundert, geleitet von Frau Prof. Dr. Marijana Erstić, gehalten hat.

Der Titel von Prof. Ghanbaris Vortrag lautete *Die Erfindung des „freien Schriftstellers“*. „Freiheit“ meint hier, wie wie hörten, zweierlei. Zum einen meinte es die Unabhängigkeit von Mäzenen, d.h. von wohlhabenden Sponsoren. Denn mehr noch als heute war die Schriftstellerei im 18. Jahrhundert

kein besonders lukratives Geschäft, es sei denn man hatte die Annehmlichkeit, von einem einflussreichen Patron bzw. einer einflussreichen Patronin Geld, Unterkunft oder wenigstens Unterstützung bei der Publikation zu erhalten. Zum zweiten aber ist Karsch eine „freie“ Schriftstellerin, insofern sie ihr Leben lang nie eine formale Bildung erhalten hatte. Ihre Dichtung war also frei von „Unterricht und Regeln“, wie ihr Vertrauter Johann Georg Sulzer einmal sagte, ihre Berufung zur Dichterin sei „bloß von der Natur“ ausgegangen. Weiter heißt es: „Mit Bewunderung erfahren wir an ihr, wie die Natur durch die Begeisterung wirkt, und wie ohne diese kein Vorsatz und keine Bestrebung vermögend ist, dasjenige zu ersetzen, was ohne sie fehlt.“ Das Zitat illustriert eindrücklich, wie sehr die Dichterin Anna Louise Karsch eine Dichterin ihrer Zeit ist, wie exemplarisch sie das Dichtungsideal der literarischen Empfindsamkeit repräsentiert.

Künstlerpatronage war im 18. Jahrhundert keine Seltenheit. Viele von Karschs schriftstellerischen Zeitgenossen hatten sich in finanzielle Abhängigkeit begeben – und damit in ästhetische und unter Umständen in politische. Denn eine solche Patronage ging fast ausschließlich von Personen adeliger Herkunft aus, deren Interesse an Literatur ihren politischen Interessen zumindest nicht widersprechen durften. Frau Prof. Ghanbari zeigte das an dem Beispiel des Empfindsamkeitsdichters Friedrich Gottlieb Klopstock, der von

verschiedenen Mäzenen Geld erhielt und gelegentlich sogar in deren Auftrag Texte verfasste. Das war keine Unüblichkeit; das Pikante daran ist etwas anderes: Aus den Briefen Klopstocks geht hervor, dass er seinem Gönner für dessen finanzielle Zuwendung gedankt, zugleich aber auch um Verschwiegenheit gebeten hat. Das Beispiel Klopstock zeigt, dass im Allgemeinen Künstlerstolz und Patronage schwer zu vereinen waren, weshalb diese häufig im Verborgenen stattfand.

„Die Karschin“, wie Anna Louisa Karsch auch genannt wurde, hatte nicht oft das Glück, in ein Patronageverhältnis aufgenommen zu werden, und das obwohl gerade nach ihrer Ansicht zwischen Künstlerinnenidentität und Patronage kein Widerspruch bestand. Das hängt, wie uns Frau Prof. Ghanbari eindruckreich geschildert hat, auch damit zusammen, dass sie bei der Konstruktion ihrer öffentlichen Person aus ihrer ärmlichen Herkunft keinen Hehl mache, sondern ganz im Gegenteil diese geschickt zu inszenieren wusste. Wir erfahren das aus ihrem autobiographischen Langgedicht *Belloisens Lebenslauf*:

„Selbst Kenner, welche mich mit
Wohlgefallen bekrönt,

Bemerktens kaum, dass nur ein
Brauer

Des Gerstentränkes mich gezeugt,
Kein Schulkonrektor unterrichtet,
Und kein Präceptor mich gelehrt;
Mir kein Professor vorgedichtet,
Und nie mein lauschend Ohr den
Numerus gehört –“

Trotz – oder möglicherweise wegen – ihrer rigoros-ablehnenden Einstellung gegenüber der Regeldichtung erlangte Karsch nie den Wohlstand vieler ihrer literarischen Zeitgenossen. Viele lehnten ihre Gedichte ab. Der einflussreiche Philosoph Moses Mendelssohn etwa sprach sich gegen sie aus, „weil sie nicht das Runde, das Ausgefeilte zu haben scheinen“.

Ihr Leben lang schrieb und schrieb Karsch Gedichte und focht um deren Veröffentlichung, um ihrer Familie ein erträgliches Leben zu sichern. In einem Brief behauptete sie einmal, sie schreibe jährlich mehr als 10.000 Gedichte. Vor diesem Hintergrund kann Anna Louisa Karsch mehr als manch anderer als »freie Schriftstellerin« im heutigen Wortgebrauch gelten. Wienah oder fern die zitierte Behauptung von der Wirklichkeit ist, kann die interessierte Leserin aber kaum überprüfen, da bis zum heutigen Tag keine kritische Gesamtausgabe ihres Werkes existiert. Eine solche aber ist trifft, denn noch heute gilt Karsch vielen Literaturwissenschaftlern als Gelegenheitsdichterin – ein Begriff, der ihre literarische Bedeutung zur Marginalie herabwürdigt und die Leidenschaft und Unbedingtheit verkennt, mit der die Lyrikerin einen Großteil ihrer Zeit zum Schreiben aufwendete, anstatt einem Brotberuf nachzugehen.

Im Namen aller Zuhörerinnen und Zuhörer danke ich Frau Prof. Nacim Ghanbari für den inspirierenden Vortrag, ebenso Frau Prof. Marijana Erstić für die Ermöglichung der Veranstaltung.

PREDAVANJE 4

Predavanje dr. sc. Tanje Schwan (Sveučilište Leipzig)

Dana 29. ožujka 2021. godine je dr. Tanja Schwan sa Sveučilišta Leipzig u Njemačkoj, a u okviru kolegija *Njemačka književnost 20. stoljeća II*, održala gostujuće online-predavanje na temu *Ingeborg Bachmann: „Malina“ (1971)*. Dr. Tanja Schwan dugogodišnja je ekspertica za žensku književnost/žensko pismo i gender studies, tako da je uz uvod u roman *Malina* austrijske

književnice Ingeborg Bachmann govorila i o recepciji tog teksta, o ženskom autorstvu, ali i o nedostacima autobiografskog poimanja navedenog romana.

Budući da trenutno nastaje i ERASMUS-partnerstvo između Sveučilišta u Splitu i Sveučilišta Leipzig osvrnula se je i na Leipzig kao studentski grad te na Filološki fakultet, na kojem radi već dugi niz godina. Dr. Tanja Schwan jedna je od organizatorica međunarodne konferencije o talijanskom redatelju Federicu Felliniju, koja je održana na Sveučilištu u Leipzigu putem platforme Zoom u lipnju 2021. godine.

Universität Split • Philosophische Fakultät • Germanistik • Seminar: *Deutschsprachige Literatur nach 1945*

29.03.2021

10.00 s.t. Uhr via Google-Meet

Vortrag

Ingeborg Bachmann: „Malina“ (1971)

Dr. Tanja Schwan
(Universität Leipzig)

Medien der Heimat und der Erinnerung

Spliter Literaturgespräche

Symposium der Deutschen Gesellschaft für Kroastistik

Am 4.6.2021 finden die ersten Spliter Literaturgespräche statt. Das Thema des diesjährigen Symposiums der Deutschen Gesellschaft für Kroastistik lautet *Medien der Heimat und der Erinnerung*. Denn die Themen der Heimat und der Erinnerung korrespondieren häufig miteinander und spielen in vielen literarischen und filmischen Werken eine bedeutende Rolle. Aber was ist Heimat? Eine Sprache? Ein Geburtsort? Ein Aufenthaltsort? Ein Arbeitsort? Der Geburts- und Aufenthaltsort der Eltern? Was, wenn es die Eltern, den Geburtsort, die Heimat nicht (mehr) gibt? Was, wenn der Geburtsort plötzlich zu einem anderen Staat gehört? Was, wenn die Nationalität oder der Geburtsort sich von der Staatsbürgerschaft unterscheiden? Was, wenn die Heimat ein Erinnerungsor ist? In den geplanten Gesprächen werden diese Themen immer wieder angesprochen, und sie sollen zum weiteren Nachdenken und zum Schreiben animieren. Der Beginn ist um 16.00 Uhr. Die Veranstaltung findet via Google-Meet statt. Anmeldungen unter: merstic@ffst.hr.

Programm

16.00-16.15 Uhr

Antonela Marić (Uni Split, Philosophische Fakultät, Prodekanin für Wissenschaft)

Begrüßung

Marijana Erstić (Uni Split)

Medien der Heimat und der Literatur - Begrüßung und Einführung

16.15-16.45

Eldi Grubišić Pulišelić (Uni Split)

Tilla Durieux' Zagreber Exil

16.45-17.00

Gespräch

17.00-18.00

Alida Bremer (Münster)

Lesung aus dem Roman *Träume und Kulissen*

ab 18.00 Uhr

Gespräch und Ende

MEĐUNARODNA SURADNJA I ODGOJNO- OBRAZOVNA PRAKSA ODSJEKA ZA PEDAGOGIJU

Uredile Tonča Jukić i Zorana
Šuljug Vučica

MEĐUNARODNA SURADNJA

U razdoblju od 15. do 31. svibnja 2021. Odsjek za pedagogiju je ugostio izv. prof. dr. sc. Elizabetu Tomevsku Ilievsku iz Republike Sjeverne Makedonije koja je u okviru mobilnosti CEE-PUS izvodila poticajnu i interaktivnu nastavu studentima 1. i 3. godine preddiplomskog studija pedagogije. Izv. prof. dr. sc. Elizabeta Tomevska Ilievska dolazi sa Instituta za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Sv. Ćiril i Metod“ u Skoplju te je višegodišnja suradnica Odsjeka za pedagogiju u Splitu. Neki od pedagoških kolegija koje izvodi su Pedagogija, Metodologija pedagoških istraživanja, Interaktivni pristupi u poučavanju te Didaktika u području jezika i umjetnosti. Ujedno, izv. prof. dr. sc. Tomevska Ilievska sudjeluje u mnogim aktivnostima vezanima uz obrazovnu

politiku u području osnovnog i srednjeg strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te u poboljšanju jezične pismenosti u ranoj školskoj dobi u Sjevernoj Makedoniji.

Odsjek za sociologiju i Odsjek za pedagogiju imali su čast i zadovoljstvo ugostiti i prof. dr. sc. Tatjanu Stojanovsку Ivanovu koja je 28. svibnja 2021. na poziv pročelnice Odsjeka za sociologiju našeg fakulteta studentima 2. i 3. godine preddiplomskog studija sociologije održala zanimljivo pozvano predavanje na temu Bullying – međuvršnjačko nasilje i njegove specifičnosti u Republici Sjevernoj Makedoniji. Predavanju su nazočile pročelnice i tajnica Odsjeka za sociologiju i Odsjeka za pedagogiju kao i kolegice s Odsjeka za sociologiju.

Prof. dr. sc. Stojanoska Ivanova dolazi s Instituta za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Sv. Ćiril i Metod“ u Skoplju gdje izvodi kolegije Sociologija nasilja, Sociologija devijantnosti, Sociologija obrazovanja, Sociologija religije. Ujedno, prof. dr. sc. Stojanoska Ivanova je i savjetnica za obrazovanje u Vladu premijera Sjeverne Makedonije.

Obje drage i poštovane gošće primila je i naša uprava te su analizirani dosadašnji rezultati i razmotrene nove mogućnosti suradnje dvaju fakulteta.

ODGOJNO-OBRAZOVNA PRAKSA ODSJEKA ZA PEDAGOGIJU

FESTIVAL ZNANOSTI NA FILOZOFSKOM FAKULTETU

**dr. sc. Mila Bulić,
poslijedoktorandica**

Festival znanosti manifestacija je kojom se želi približiti znanost javnosti, a posebno djeci, na način da se organiziraju radionice, tribine i izložbe promovirajući znanstvene principe i znanstveni

način razmišljanja. Posebna ciljana skupina su djeca jer se kod njih želi probuditi želja za istraživačkim radom te ih potaknuti na proučavanje okoline i svijeta.

Usprkos brojnim izazovima zbog pandemije COVID-19, Festival se održao od 10. – 15. svibnja, na temu Kultura znanosti, a provedeno je 79 različitih aktivnosti. Na Filozofskom fakultetu u Splitu održana je 12. svibnja 2021. radionica *Istraživačko učenje u nastavi biologije*, a voditeljica radionice bila je dr. sc. Mila Bulić.

Tjekom 2020. znanstvenici su bili prisutni u medijima više nego prijašnjih godina, a sve zbog pandemije COVID-19 koja je zadesila svijet. Svekolika javnost spoznala je važnost

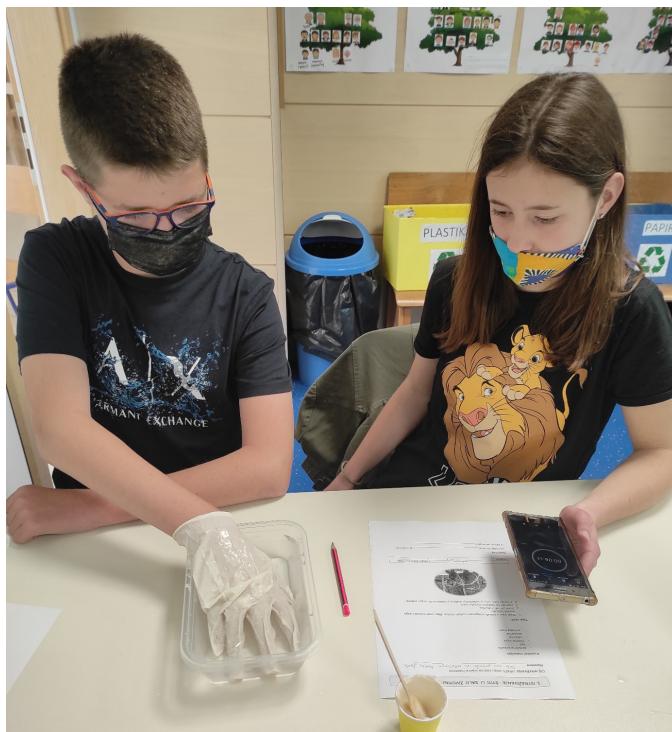
znanstvenih istraživanja u području prirodnih znanosti jer su neumorno istraživali i tražili cijepivo protiv virusa koji je promijenio naš uobičajeni način života. Upravo stoga, odabrana je tema Istraživačko učenje u nastavi biologije za ovogodišnji Festival znanosti. Cilj radionice, održane na Filozofskom fakultetu prema svim epidemiološkim pravilima, bio je da učenici rješavajući određene biološke probleme zaključuju o njima i da ih se uvede u procedure istraživačkog učenja u STEM području kako bi shvatili koliko je znanost važna i sveprisutna u našim životima. S

učenicima je odrađen niz malih istraživačkih aktivnosti na temu Energije potrebne za preživljavanje živih bića, ali i energije u prirodi koja nas okružuje. Na radionici su sudjelovali učenici OŠ Sućidar u pratnji učiteljice biologije prof. Mamić. Kako zbog epidemioloških mjera nisu mogli sudjelovati svi zainteresirani učenici, radionica je bila ograničena na dvije grupe učenika.

Festival znanosti, na kojem redovito sudjeluju nastavnici Filozofskog fakulteta promičući znanost kod djece, i ove je godine uspješno je održan u nimalo jednostavnim okolnostima.

Razgovori

STUDENTSKA RAZMJENA ZA VRIJEME PANDEMIJE

INTERVJU SA STUDENTICOM MARTOM MATKOVIĆ

Kristina Granić

Uzrok glavobolje i promjene planova već neko vrijeme je antagonist zvan korona virus. Odgađanju putovanja i čeznutljivom prizivanju boljih vremena naša studentica talijanistike i pedagogije Marta Matković odlučila je stati na kraj odlučivši se za odlazak u Italiju u ljetnom semestru. O situaciji koja ju zatekla na studiju u Rimu, impresivnim znamenitostima i dojmovima ispričala mi je u ovom razgovoru.

Kako si se odlučila na odlazak u Rim i kako je tekla organizacija putovanja u pandemijskim uvjetima?

Odavno mi je želja otici na Erasmus u Italiju jer je to zaista jedinstvena prilika i mislim da me absolutno ništa ne bi sprječilo u tome pa tako ni ta nesretna pandemija jer, kad si nešto zacrtam, dat će sve od sebe da to ostvarim. Bila sam svjesna situacije i kakve bi mi probleme mogla stvarati, ali samo zato što je svijet odlučio stati ne moram i ja. Erasmus

je, jednostavno rečeno, program koji studentu plaća boravak u drugoj državi i mislim da je ludo ne iskoristiti takvu priliku. Prva ideja mi je bila Firenze, međutim, kad sam vidjela da je u ponudi Rim, stavila sam ga kao prioritet, i eto me ovdje. Situacija s pandemijom mi jest zadavala nekakve poteškoće u organizaciji putovanja koje je svakako pomalo stresno jer postoji taj nekakav strah da čovjek neće imati dovoljno vremena položiti sve ispite prije odlaska na Erasmus (kad govorimo o ljetnom semestru) i tome slično. Još k tome, s obzirom na to da nisam iz Splita, morala sam otici kući, organizirati selidbu iz stana u Splitu, testirati se u Osijeku gdje sam se smrzavala čekajući sat vremena testiranje vani na -10°C pa sam proklinjala i pandemiju i Erasmus čitav taj dan... Međutim, sam dolazak u Italiju bio je poprilično jednostavan i miran. Da se nisu nosile maske, ne biste ni pomislili da putujete u vrijeme pandemije: autobus i avion pun, na granicama nikakve dodatne provjere.

Koji je bio prvi dojam nakon dolaska u Rim?

Moram priznati da je prvi dojam zapravo bio negativan. Naime, stigla sam navečer u dio grada gdje živim koji se

zove Tiburtina i odmah dan nakon krenula sam u razgledavanje. Kad sam kročila iz stana, imala sam što vidjeti: puno, puno smeća na ulici. Prvi dojam je bio: „što je ovdje prljavo!“. Ipak, nakon malo obilaska i svega što vidiš nemoGUĆE je ne diviti se ovom gradu. Koliko god da si određene znamenitosti vidio na fotografijama, uživo je to sasvim druga priča. Sve je nekako puno veće, puno ljepše, puno čarobnije nego kad je, recimo, prikazano na TV-u, bila to *Fontana di Trevi*, *Piazza Navona*, *Colosseo* ili nešto sedmo. Prvi put kad sam vidjela *Altare della Patria*, zurila sam nepomična u tu zgradu dobrih 20 minuta. Iskreno, najviše mi smeta što je Rim zaista prljav čim se pomakneš iz centra i zona koje pretežno posjećuju turisti i na to se još uvijek nisam naviknula.

Kakva je situacija na studiju i razlikuje li se uvelike izvođenje nastave od ovoga u Splitu?

Nastava se izvodi online, iako je novim dekretom studentima dopušteno stopostotno pohađanje nastave na fakultetu što je neizvedivo jer većina studenata nije iz Rima i trenutno nije u Rimu. Stanove su svi otkazali još prije godinu dana tako da je trenutno izvođenje nastave svedeno na online okružje s malim brojem studenata koji idu na predavanja uživo. Što misliš o organizaciji studija? Koje su prednosti, a koji nedostatci koje si uspjela uočiti?

Činjenica je da ja ovdje studiram za vrijeme pandemije što kvalitetu nastave

svodi na minimum pa bih iskreno rekla da je organizacija sveučilišta i studija loša. Međutim, kako je bilo prije pandemije, ne bih znala reći, iako, kako tvrde neki studenti koje poznajem, Sapienza je uvijek bila loše organizirana. Rimom se oduševiš, fakultetom razočaraš. Negdje dobiješ, negdje izgubiš. Veliki je nedostatak, rekla bih, činjenica što je sveučilište zaista veliko pa tako na većini kolegija na kojima sam ja broj studenata je oko 100 ili i prelazi tu brojku što smanjuje mogućnost kvalitetne interakcije pogotovo u današnjem „digitalnom“ dobu. Smatram da bi, recimo, kolegiji trebali biti raspoređeni na još veći broj profesora kako bi se broj studenata po kolegiju mogao smanjiti što bi omogućilo kvalitetnije izvođenje nastave. Svakako, postoje profesori koji zaista potiču interakciju i rekla bih da studenti sudjeluju puno više nego kod nas.

Rim je nadahnuo brojne književnike... Michel de Montaigne, Byron, neka su od imena koja su bila inspirirana ljepotama koje grad pruža. Kuća u kojoj je stanovao Goethe u ulici Corso, danas je muzej. Što je tebe posebno dojmilo?

Najviše me iznenadilo koliko je Rim zelen grad. Ima jako velik broj parkova kao što su *Villa Borghese*, *Villa Pamphili*, *Parco dell'Appia Antica* i mnogi drugi koji su toliko veliki da imaš dojam kao da si negdje izvan grada. Uvijek možeš pobjeći od buke i kaosa u nekakvo smirujuće

zelenilo na piknik ili u šetnju. Jedna od meni najdražih stvari koje sam dosad vidjela su svakako *Musei Capitolini* koji se nalaze odmah pored *Altare della Patria* na *Piazza del Campidoglio*. Ukratko, to su ogromne prostorije s oslikanim zidovima, stropovima i podovima raznim religijskim ili povijesnim motivima. Svaka od tih prostorija uređena je do najmanjeg detalja: zidovi su potpuno oslikani, možete zuriti u njih satima, stropovi su ili oslikani ili pokriveni obojenim izrezbarennim drvetom, podovi su ili mramorni ili ukrašeni mozaikom, namještaj je, naravno, vintage iapsolutno prekrasan. Muzej ima tri zgrade te, osim galerije u kojoj me slikarstvo najviše oduševilo, postoji i arheološki dio tako da ima za svakoga ponešto. Nisam nikakav stručnjak za povijest umjetnosti pa se ne znam izraziti, ali ti muzeji su „must-see“!

Odgovaraju li ti životni stil i atmosfera?

Kome ne bi odgovarali! Talijani vole uživati, vole dobro jesti, provoditi vrijeme na suncu, opuštati se, sve obaveze mogu pričekati što je divota... ali zato u ovom gradu ništa ne funkcioniira, od prijevoza do birokracije. „Dolce far niente“ je odlična stvar kad je pravilno dozirana. Mislim da je Erasmus vremenski savršen za to. Kao što sam već rekla, bez obzira na pandemiju ovaj grad ima jako pozitivnu energiju i odiše tom dozom opuštenosti koja meni trenutno odgovara. Ljudi su jako topli, pristupačni i simpatični što je

veliki plus. A tu su i tri najbolje stvari na ovom svijetu: PIZZA NAPOLETANA, SLADOLED I TIRAMISÙ AL PISTACCCHIO! Toliko su mi se podigli kriteriji za sladoled i pizzu da ne znam kako će ih ikad više igdje drugdje jesti. Malo je reći da sam oduševljena hranom, što slatkim, što slanim. K tome, kao što sam već spomenula, sve ono što sam ikad vidjela na fotografijama u stvarnosti još me više oduševljava.

I za kraj što bi poručila studentima koji razmišljaju o Erasmusu?

Definitivno bih svakome preporučila ovo iskustvo, pogotovo zato što imate Erasmus stipendiju koja puno pomaže. Dakako, zavisi u kojem ste gradu, konkretno Rim je poprilično skup, ne toliko svakodnevne potrebe koliko troškovi stanja. Međutim, previše je tu pozitivnih strana, recimo, svakodnevna komunikacija na stranom jeziku koja je velika prednost ako studirate taj jezik, iskustvo života u drugčijoj kulturi, talijanska hrana (jer to je najbitnije), upoznavanje novih ljudi, stjecanje prijateljstava, rad na sebi, i ono meni najdraže jest ta prekrasna i zdrava samoća kad tek dođete i ne znate nikoga te ste prepušteni sami sebi pa vas zanima što ćete iz toga izvući na kraju priče, ako priča ima kraj. Rekla bih da je bitno da se dobro raspitate prije odlaska i da ste samostalni i snalažljivi te da imate puno živaca za papirologiju (što ja nisam imala), sve ostalo je poprilično jednostavno pa čak i za vrijeme pandemije.

INTERVJU S DAAD-ASISTENTOM CHRISTOPHEROM HENNINGOM

Stipe Balajić

Još jednom, dobro jutro, gospodine Henning. Zahvalujem Vam još jednom što ste pristali na sudjelovanje u ovom razgovoru.

Za početak, recite nešto o sebi.

Od zimskog sam semestra DAAD-asistent na Filozofskom fakultetu, Odjelu za germanistiku.

Kako biste svoje studijsko vrijeme usporedili sa studijem današnje generacije? Ima li velikih razlika i što biste rekli da čini ključnu razliku između naše i Vaše generacije?

Mislim da je razlika u razinama studija, npr. današnji preddiplomski i diplomski studij različito funkcioniра nego što je moj funkcioniраo. Među generacijama ne vidim neku veliku razliku jer smo generacijski jako bliski.

Kako biste opisali odnos prema radu svoje i današnje generacije, jesu li mlađi manje ili više posvećeni?

Mislim da u mojoj generaciji studenti nisu bili više ili manje motivirani, mislim da je sve isto kao i danas, uglavnom.

Smatram da je veći izazov postalo čitanje dužih tekstova jer se puno vremena provodi na mobitelima.

Kako biste opisali razliku između osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja i sveučilišnog? Postoji li velika razlika u količini informacija, tj. jesu li više motivirani?

Na Sveučilištu čovjek odabire što će studirati jer uglavnom studira ono što voli. To i nije uvijek slučaj, ali uvijek želim svakomu da pronađe i studira ono što voli.

I došla je diploma... Je li vam bilo teško naviknuti se na novo radno okruženje?

Veća je odgovornost. Tijekom studija, student je odgovoran samo za sebe, tj. njegovo (ne)izvršavanje obveza, predavanja, domaćih radova problem je za njega samog, a tijekom rada se stječu druge odgovornosti.

Zahtijeva li veću samostalnost studiranje ili posao?

Da, zahtijevaju samostalnost. Tijekom studija, student može sa svojim kolegama razmjenjivati mišljenja, surađivati, ali pri poslu je odgovornost sva-kako veća.

Biste li na osnovu svog dosadašnjeg iskustva rekli da Sveučilište obogaćuje studente?

Misljam da tijekom studija i bavljenja temama koje se tijekom istog obrađuju, studenti stječu iskustva koja na njih mogu utjecati i osobno. Svaki tekst se obrađuje na različitom stupnju, a mijenja i nas, kao i naše poimanje svijeta.

Biste li rekli da je Sveučilište unatoč pandemiji ostalo ustanova koja kod studenata može razvijati kritičko mišljenje?

Nadam se da. Koja bi ustanova u tom mogla uspjeti ako ne Sveučilište?

Kad ste došli u Split, kako ste se naviknuli na život ovdje? Postoje li ključne razlike između života u Splitu i Njemačkoj i imate li nekakve anegdote ili nešto što ste zapamtili?

Trebam malo razmisleti. Zanimljivo mi je i veseli me to što su na Sveučilištu pristup i komunikacija među studentima i profesorima profesionalni, a istovremeno i osobni i prijateljski. Odnos između studenata i profesora je puno drugaćiji, manje je studenata nego profesora, u usporedbi s Njemačkom.

Biste li rekli da je život u Splitu brži od onog u Njemačkoj?

Teško mi je to procijeniti zbog pandemije, ali ovdje je svakako sporiji, a ovdje sam naučio i riječ pomalo.

Što biste poručili budućim studentima germanistike u Splitu, tj. Kako biste ih motivirali da odaberu taj studij unatoč svim ograničenjima i kako bi oni to mogli prebroditi?

Ova je pandemija svakako donijela mnogo poteškoća svima, dosta se ljudi osjećaju usamljeno i odvojeno od svojih prijatelja, ali vidim i priliku za naše studente da što više čitaju.

Da, rekli ste da je situacija izazovna za cijelo društvo. Što mislite, koji su razlozi zbog kojih bi studenti generalno trebali započeti studij?

Generalno, sveučilište je, kao što ste već rekli, ustanova koja razvija kritičko mišljenje prema društvenoj, političkoj, gospodarskoj i osobnoj stvarnosti. Mislim da je to jedan od najvažnijih razloga.

Mislite li da studijski život priprema studente za potpuno različitu stvarnost? Mogu li se oni kroz izazove s kojima se susreću pripremiti za buduće izazove?

Dobro pitanje. Pitanje je koja je uloga ove ustanove, bavi li se ona praktičnim problemima i može li pokazati kako riješiti stvarne probleme u svijetu. Za to su važni i teorijski i praktični zadatci s kojima se susreću. To je pitanje koje može ponuditi više odgovora, ali svakako da studenti preko ideja koje razmjenjuju i rasprava u kojima sudjeluju mogu prevladati izazove s kojima će se poslije susretati.

Gospodine Henning, puno Vam hvala na ovom razgovoru.

Hvala Vama.

(Prijevod: Stipe Balajić)

Primijetio sam prošlog puta na sašanku da se bavite suvremenom njemačkom književnošću. Možete li nam predložiti neka djela i književnike koji se bave aktualnim pitanjima, tj. koja bi čitatelju pokazala pandemiju kao prolaznu situaciju?

Dopustite mi spomenuti dva ili tri autora, a koji su jako značajni. Mogu spomenuti autoricu Marlene Steeruwitz, autoricu koja se bavi pitanjima feminizma u svijetu kojim dominiraju muškarci, a bavi se svim razinama društva. Za svoj sam diplomski rad odabrao djela autora Christiana Krachta, koji se bavi pitanjima smisla i besmisla u aktualnoj situaciji i mislim da jako živopisno opisuje probleme naše generacije.

Ekskurzije i putovanja

NO WALLS!

Danijela Bilonić

29. studenog 2019. Doris Karamatić, Antonia Horlacher, Blaž Gudelj i ja okupili smo se u 8:30 na autobusnom kolodvoru u Splitu kako bismo krenuli na put u Zadar. Prilikom dolaska uputili smo se direktno prema sveučilištu, gdje su nas toplo dočekale DAAD lektorica Larissa Holz te predstavnica studenata germanistike u Zadru Dolores Perković. Nakon otvaranja radionice uslijedio je predavački dio o grafitima, koje nam je Ivan Oštarčević, diplomirani grafit-umjetnik sa zagrebačke Akademije, detaljno objasnio te približio različite stilove grafta. U to predavanje je gospodin Ivan uvrstio i murale te grafite kojima

je bio oslikan Berlinski zid¹. Nakon teorijskog dijela izašli smo vani te oslikavali panele raznobojnim sprejevima, baš kako su to činili i sa Zidom. Nakon što se boja osušila, panele smo razbili, baš kao što su i Zid srušili te nam je taj dio svima stvarao neizmjerno zadovoljstvo – baš kao što je i stanovnicima istočne Njemačke lagnulo padom. Nakon radionice s panelima, gospodin Ivan Marić, zaposlenik hrvatskog veleposlanstva, održao je predavanje o političkom stanju Njemačke tada te povukao paralele s političkim stanjem danas. Nakon zanimljivog predavanja održan je i kviz, na kojem je naš tim „Germanistika Split“ zablistao.

Zadarski odsjek za germanistiku se doista potudio te nas lijepo ugostio. Na kraju su organizirali i mali domjenak te smo se svi zajedno podružili za kraj

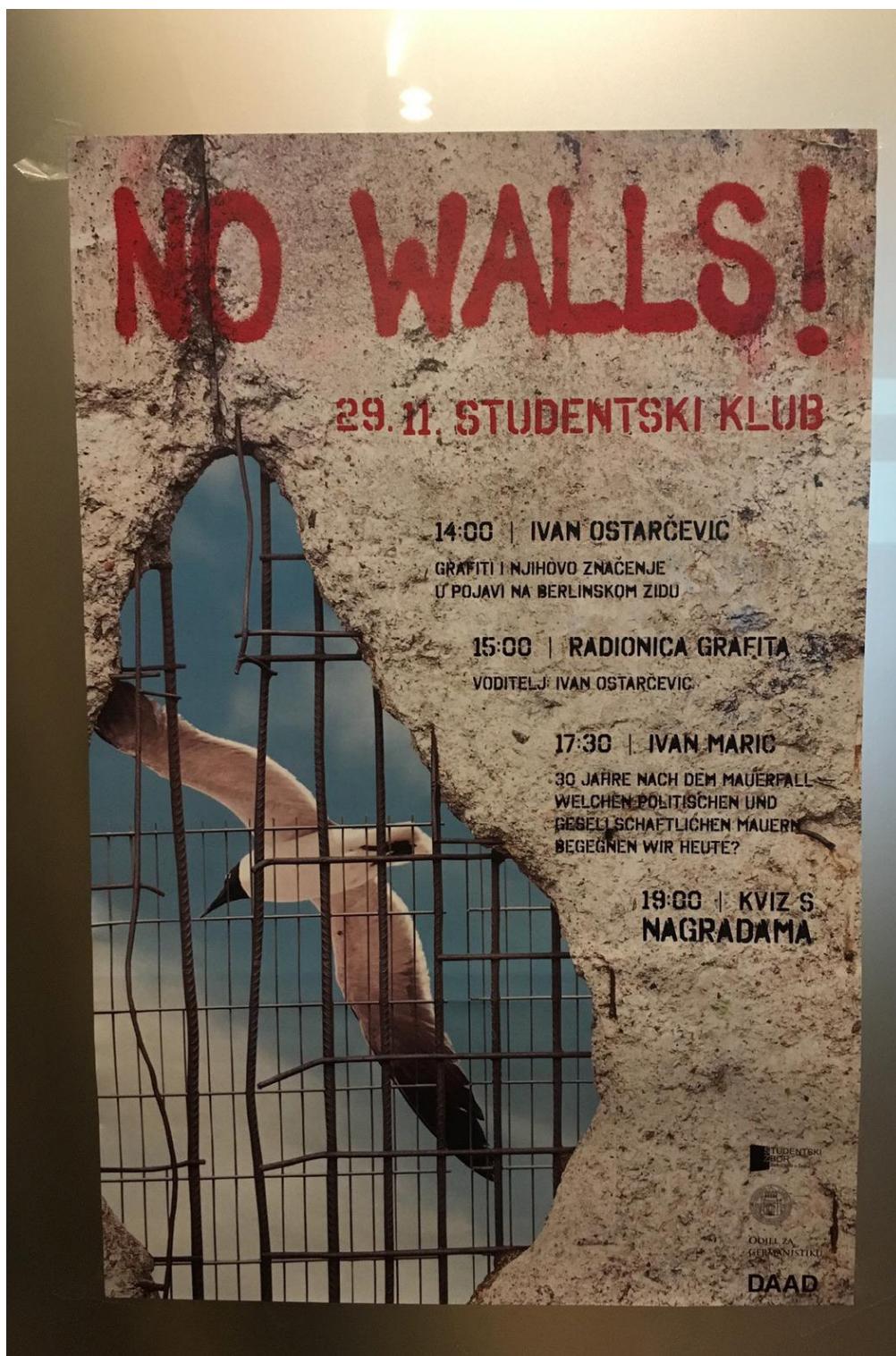

dana. Nadam se da će splitska germanistika uskoro imati priliku organizirati nešto slično.

Berlinski zid nije samo razdvajao grad Berlin, već cijelu Njemačku u dva dijela. Na jednoj se strani nalazio DDR, dok je na drugoj bio BDR. Zid je podignut iz

političkih i gospodarskih razloga. Glavni je pak razlog bio zabraniti stanovništvu DDR-a bijeg na zapad. Punih 28 godina zid je dijelio grad na pola te ga okruživao. Zid je 9. studenog 1989. konačno srušen te je nakon nekoliko godina došlo do službenog ujedinjenja Njemačke.

NO WALLS!

Danijela Bilonić

Am 29. November 2019 sammelten wir (Antonia Horlacher, Doris Karamatić, Blaž Gudelj und ich) uns am Busbahnhof in Split um 8:30. Der Bus startete pünktlich um 9 nach Zadar. Drei Stunden später kamen wir nach Zadar und sind direkt zur Uni gegangen. Als Erstes begrüßten uns die DAAD Lektorin Larissa Holz und die Studentenvertreterin der Germanistik in Zadar Dolores Perković. Sie erklärten uns die Idee des Projektes. Nach der Begrüßung führte uns Herr Ivan Oštarčević in die Graffitiwelt ein. Herr Ivan Oštarčević, diplomierter Graffiti-Künstler der ArtAkademie Zagreb, hat einen Vortrag über Graffitis allgemein und die, die an der Berliner Mauer gesprüht wurden, gehalten. Nach dem Vortag haben wir an einem Workshop teilgenommen. Wir besprühten acht Paneele mit Graffitis und zerstörten sie danach. Ich fand die Idee, dass die Paneele, wie auch die Mauer, zerstört wurden, gut. Nach dem Workshop war noch ein Vortrag geplant. Herr Ivan Marić, tätig im kroatischen Außenministerium, hat über „30 Jahre nach dem Mauerfall. Welchen politischen und gesellschaftlichen Mauern begegnen wir heute?“ referiert. Das fand ich sehr interessant und informativ. Am Ende haben wir an einem Quiz über die Berliner Mauer teilgenommen. Unser Team, Germanistik Split, war

sehr erfolgreich. Ich möchte noch sagen, dass sich die Abteilung der Germanistik Zadar viel Mühe gegeben hat, um den Projekttag durchzuführen. Sehr dankbar bin ich auch für die Einladung, und hoffentlich sehen wir uns bald in Split bei einem ähnlichen Projekt.

IDEE

30 Jahre

Die Berliner Mauer hat nicht nur die Stadt Berlin, sondern auch ganz Deutschland in zwei Teile geteilt. Auf einer Seite war die DDR und auf der anderen die BRD. Die Mauer wurde aus politischen Gründen gebaut. Der Hauptgrund war, dem DDR-Volk zu verbieten, nach Westen zu flüchten. 28 Jahre stand die Mauer in der Mitte der Stadt und rund um die Stadt. Schließlich fiel die Mauer am 9. November 1989. Und ein Jahr später kam es zur offiziellen Vereinigung Deutschlands.

Exkursion zum Projektag

„No Walls!“ an der
Universität Zadar

Antonia Horlacher (DAAD-asistentica)

Am 29.11.2019 nahmen die DAAD-Sprachassistentin an der Universität Split Antonia Horlacher und drei Studierende der germanistischen Abteilung der Universität Split an dem Projekttag

„No Walls!“ an der Universität Zadar teil. Der Projekttag wurde anlässlich des 30. Jahrestages des Mauerfalls ins Leben gerufen und vom Studentski Zbor der Universität Zadar, der Germanistikabteilung der Universität Zadar und dem DAAD organisiert.

Der Graffitikünstler Ivan Oštarčević hielt einen Vortrag über Graffitis allgemein und Graffitis an der Berliner Mauer und bot anschließend einen Workshop für die Studierenden an. Die Studierenden konnten ihrer Kreativität freien Lauf lassen und Mauern aus Holzplatten mit Sprüchen, Symbolen und Bildern besprühen, bevor Teile der Mauer zerstört wurden, um symbolisch den Weg für eine bunte und tolerante Gesellschaft zu ebnen und die Mauern, die diese verhindern, einzureißen.

Nach einer kleinen Pause, in der Berliner, Kaffee und weitere Snacks angeboten wurden, stand der nächste Programmpunktauf dem Plan: Ivan Marić aus dem kroatischen Außenministerium referierte über politische und gesellschaftliche Mauern 30 Jahre nach dem Mauerfall und leitete eine anschließende Fragerunde. Dabei sprach er über gesellschaftliche sowie politische Mauern in Deutschland, aber auch in Europa und zwischen den Kontinenten. Er zeigte immer wieder Verbindungen zwischen den historischen Ereignissen und aktuellen Entwicklungen auf und machte deutlich, wie auch heutige politische und

gesellschaftliche Prozesse von den damaligen Ereignissen beeinflusst werden.

Die Kombination aus dem künstlerischen und politischen/gesellschaftlichen Zugang zu der Thematik hat bei den Studierenden großen Zuspruch gefunden. Ein Quiz über den Mauerfall und die Wiedervereinigung rundete diesen interessanten und lehrreichen Projekttag ab. Das (neu gewonnene) Wissen konnte direkt angewendet werden, um Preise zu gewinnen.

Wir danken allen Beteiligten für ihr Engagement und für die Einladung, an diesem spannenden Projekttag teilnehmen zu dürfen.

[https://www.facebook.com/pg/
Germanistik-UNIZD-](https://www.facebook.com/pg/Germanistik-UNIZD-)

LJETNA ŠKOLA PREVOĐENJA NA OTOKU PREMUDI

**Osvrt
Petar Bogić**

Od 10. do 24. 8. 2019. sudjelovao sam u seminaru književnog prevodenja na Premudi, koji organizira Sveučilište u Beču. Tijekom tih dvaju tjedana stekao sam vrijedna iskustva i dobio neke nove uvide u svijet književnog prevodenja,

koji me zanima kao potencijalna karijera nakon završetka studija. Sam je seminar koncipiran na odličan način – grupa studenata, od kojih pola dolazi iz njemačkog, a pola iz hrvatskoga govornog prostora, ima zadatak tijekom dvaju tjedana prevesti zadanu količinu teksta s jednog jezika na drugi. O prevedenim tekstovima studenti se savjetuju prvo sa svojim mentoricama, no to nije sve – tekstovi se čitaju pred čitavom grupom, koja se sastoji i od studenata i mentorica. Nakon čitanja, čitava grupa raspravlja o kvaliteti teksta. Studenti i mentorice razmjenjuju svoje komentare, ideje i alternative prijevoda. Takav je način rada odličan jer svakom studentu pruža priliku da dobije nove perspektive prevođenja i sazna više o metodama kvalitetnog prijevoda. Suprotstavljanjem različitih mišljenja i savjeta, svaki od studenata na kraju diskusije uvijek nauči nešto novo. Studentima je ostavljeno dovoljno vremena za samostalan rad i dovoljno slobodnog vremena. Ugodaj otoka Premude sveukupnom seminaru daje još ljepšu atmosferu. Svakako bih rado sudjelovao i dogodine!

Autorice i autori

AUTORICE I AUTORI SLIKA I TEKSTOVA

Balajić, Stipe

Batoz, Karla

Bilonić, Daniela

Bodrožić, Anita

Bogić, Petar

Boškin, Iris

Brko, Petra

Granić, Kistina

Grizelj, Nikolina

Henning, Christopher

Horlacher, Antonia

Jukić, Ana

Kamić, Vanessa

Korda, Dorotea

Kuzmić, Mario

Polić, Karla

Radoš, Nikola

Radovančić, Sara

Rako, Katarina

Rančić, Marina

Vuković, Petra

Vuleta, Dora

AUTORICE I UREDNICE POGLAVLJA

ODGOJNO-OBRAZOVNA PRAKSA, MEĐUNARODNA SURADNJA I GOSTUJUĆA PREDAVANJA

doc. dr. sc. Alujević, Marijana

dr. sc. Bulić, Mila

izv. prof. dr. sc. Erstić, Marijana

izv. prof. dr. sc. Granić, Jagoda

izv. prof. dr. sc. Jukić, Tonča

izv. prof. dr. sc. Šuljug Vučica, Zorana

